

NĚMŠHKA P Í S M E N O Š T

s a

flovénfko - němšhke

Š H O L E

v' zefar. kralj. deršhovah.



Veljá nesvéšana
— svésana —

10 Kr. C. M.
13 Kr. C. M.

S' zefarškiga kraljeviga apoštoljškiga Velizháftva
pravizo in dovoljénjem.

N a D u n a j i,

V' salógi zef. kralj. bukvárnize sa fhólske bukve
per sv. Ani v' Jánesovih ulizah.

1845.

W. M. W. W. W.

P. I. S. W. E. N. O. S. T.

Nov 1844

SHORE

Nov 1844



NOV 18 1844

NOV 18 1844

NOV 18 1844

NOV 18 1844

NOV 18 1844

NOV 18 1844

V v o d.

Písmenost ali písmeni nauk Sprachlehre uzhé prav *govoriti* in prav *pisati*. Némshka písmenost tedèj uzhí némshki jèsik prav *govoriti* in prav *pisati*.

Písmenost uzhí prav *govoriti*, kër pokashe, is ktèrih korenin posámesne beséde isvirajo, in uzhí, kakó se posámesne beséde spremené in pregibajo. Tému nauku se pravi *iskanje besedi* dic *Wortforschung*. — Písmenost uzhí dálje prav *govoriti*, kër pokashe, kakó morajo beséde med seboj *svésane biti*, de se rasumé, kár se govori. Tému nauku se pravi *vésanje besedi* dic *Wortfügung*.

Písmenost uzhí tudi, kakor je bilo sgôrej rezheno, prav *pisati*, kër uzhí ravnala ali régeljze, po ktèrih se beséde prav pishejo. Nabira téh ravnal ali régeljz se imenuje *pravopis* dic *Rechtsschreibung*.

Kdor se tedèj némshkiga jesika prav nauzhíti hozhe, se mora nar préj uzhíti némshki

jêsik prav govoriti, in po tém se mora uzhíti ga prav pisati.

Torej se némshka písmenost rasdeli v' dva vélika déla :

- 1) *V' poduzhenje némshki jêsik prav govoriti.*
- 2) *V' poduzhenje némshki jêsik prav pisati.*

P è r v i d é l.

Poduzhenje némščki jêsik prav govoriti.

Pèrvi rasdelk.

Splòfhno suanje od befedi.

§. 1.

Kadar zhlòvek govori, se slisihijo mnogoteri glafovi. Ljudjé so snasšli snamnja, s' którimi se vsak edin glaf sapifati da. Tém snamnjam pravimo *zhèrke Buchstaben*.

§. 2.

Všim porédama sverstenim zhèrkam skupej se pravi abezéda *Abc* oder *Alphabet*. Némščka *abezéda* ima téle zherke, in lizer takó sverstene:

a, ä, b, c, ch, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, ö, p, q, r, s, (sch), ß, t, th, u, ü, v, w, x, y, z.

§. 3.

Nektère smed téh zhèrk se lahko vsaka posebej, bres pomòzhki kake druge zhèrke raslòzhuo isrezbe. Kér imajo té zhèrke vsaka posebej svoj popolnoma glaf, se jim pravi *sámoglasniki*, *Selbstlaute*. *Sámoglasniki* so: a, ä, e, i, (y), o, ö, u, ü. Trije *sámoglasniki* ä, ö, ü, se imenujejo *povsdignjeni sámoglasniki* *erhöbete Selbstlaute*, kér niso drugiga kakor nekóliko *povsdignjeni sámoglasniki* a, o, u. Pravi se jim tudi *preglásniki* *Umlaute*, kér se glaf a, o, u nekóliko spremeni.

§. 4.

Kar je pa drugih zhèrk, nobena nima sama safe raslòzhniga glafú, ampak ga dobé s' pomozhjo *Krain. deutsche Sprachlehre.*

kakiga samoglasnika; torej se jim pravi *fóglafniki* *Mitslaute*. Torej shé v' abezédi samoglasnike bres vse pomózhi isrekújemo, sóglafnike pa le s' pomozhjó kakiga samoglasnika: postavim: k' foglafnikam b, d, g i. t. d. perstavljamó samoglasnik e; k' foglasnikama h, f, perstavljamó samoglasnik a.

§. 5.

Ene foglafnike imenujemo *mehke weiche*, namrezn b, d, w, j, g, s; ene *térde harte*; namrezn p, t, f, ch, f, sch, ss; in ene *topljene flüßige* namrezn: l, m, n, r.

§. 6.

Soglasniki se tudi sostávljajo, in so:

1) Sostávljeni foglafniki *eniga pleména von einerley Art*, postavim: bb, ff, (ff), dd, ff, gg, ll, mm, nn, ff, tt, ss ali g. Pravi se jim tudi *lozhlivi foglafniki*, kér se per delénji besedi eden od drugiga lozhijo.

2) Sostávljeni foglafniki *rasniga pleména von verschiedener Art*, kakor: bl, br, dr, fl, fr, gl, gn, gr, ll, fn, fr, pf &c. Imenujejo se tudi *nelozhlivi foglafniki* untrennbare *Mitslaute*, kér per delénji besedi nelozhlivo skupej ostanejo.

§. 7.

Kadar se dva rasua sámoglasnika ne isrezheta vsak posébej, ampak oba na enkrat s' enim odpéranjam ust, takó de se dvojin glas slishti, jima pravimo *dvójnoglasnik* *Doppellaut*. Dvojnoglasniki so: ai, ay, au, áu, ei, ey, eu, oi, ui.

§. 8.

Persadcvati si moramo vsak edin glas, zhifto in raslozhno isgovoriti; torej se e ne síné isrezhi kakor ö, i ne kakor ll, pf, ne kakor f, w ne kakor ll.

§. 9.

Samoglasniki se isgovárjajo ali na *dólgo* gedehnt, to je pozhasi, ali pa *kèrpkó* geschärft, to je naglo. Na dólgo se isrezhe samoglasnik ali dvojnoglasnik, zhe sa njim le en foglafnik stoji, postavim: Hase,

sajiz, Wesen bitje, Ofen pèzh. Kérpko ali naglo se isrezhe samoglasnik ali dvojnoglasnik, zhe sa njim dva soglasnika slojita, postavim: **hassen**, sovrashiti, **weisen**, zhigháv, **offen**, odpèrto.

§. 10.

Kadar se en samoglasnik ali pa dvojnoglasnik ali sam, ali v' svèsi s' enim ali vézh soglasniki s' enim odpéranjam ust isrezhe, pravimo, de je to *slog eine Sylbe*. Postavim: a-ber, au-ßen, au, rau, raul.

§. 11.

Is slógov pridejo *beséde*, Wörter, to je, take svése glasov, per ktérik si shé kaj odlózhéniga iahko pred ozhi postavimo. Zherke **G-l-a** na enkrat isrezbene dajo glas **Gla**; pa ta glas je le slog, in ne beséda, kér ni nobene rezhi, ktéri bi se reklo **Gla**. Zhe pa k' slógu **Gla** perstavimo **š** in rezhe-mo: **Glaš**, je fizér **Glaš** she smérej slog, pa je tudi beséda, kér poméni néko rézh, ki ji pravimo: **Glaš** glash.

§. 12.

Beséde so ali is eniga slóga, ali pa so sostávljene is dvéh ali vézh slógov. Beséda, ktéra ima le en slog, se imenuje enoslošna einsylbig; beséda, ktéra ima dva ali vezh slógov, se imenuje vezh-slošna mehrsylbig. Postavim beséde: Hund pèf, Frucht sad, Zaun plot, so enoslošne. Beséde: Kirche zérkev, empfinden obzhutiti, Unsterblichkeit neumerjozhnost, so vezhslošne beséde. Vezh slošna beséda ima tóliko slógov, kólikor ima sámoglasnikov ali dvojnoglasnikov.

§. 13.

Beséde, ktére so is eniga ali vezh slógov, se imenujejo *edine* beséde einfache Wörter; postavim Rad koló, Haus hisha, Arbeit délo. — *Sostavljene* beséde zusammengesetzte Wörter so pa tiste, ktére so sostávljene is dvéh ali vezh besedí, ktérik vsaka shé sama safe kaj poméni, ktére pa skupej vséte odlózheno rézh poménijo. Postavim Apfelbaum jáblana, Gartenthür vértne vrata.

§. 14.

V' sostávljenih beséдах se pravi sadnji besédi *poglavitna beséda* das Grundwort, kér kashe poglavitno rézh, pèrvi besédi se pa pravi *raslozhivna beséda* das Bestimmungs wort, kér se po nji poglavitna beséda bòlj na tánko rasiózhi. Postavim, v' sostavljeni besédi *Hałstuch* savratna ruta, je beséda *Tuch* poglavitna beséda, *Hałs* pa raslozhivna beséda, kér se s' to besédo rasiózhi, kákoshno ruta de v' misli imamo.

§. 15.

Is ene beséde se vezhkrat lahko vezh drugih ispélje; postavim is beséde *Satz* sol se naredé ali ispéljejo beséde *satzén solíti, gesatzén osoljeno, satzig solnát*. Beséda, is ktére se lahko druge ispéljejo, se imenujejo *déblo Stammwort*, ali *korenína Wurzelwort*; tistim besédam pa, ktére is débla ali korenine pridejo, se pravi *ispéljane beséde abgeleitete Wörter*.

§. 16.

Ispéljejo se beséde, zhe se korenini néki slógi sprédej ali sadej perlláviyo, ktérim se satorej *prédnji* ali pa *sadnji* slógi pravi; ali zhe sámoglasniki *a, o, u*, ki so v' korenini, preglasé in sprcobernejo v' *á, ó, ú*; ali pa zhe se sámó sámoglasnik ali soglasnik koreninuniga slóga spremeni. Postavim: Is koreninino besédo: *Mensch* zhlovék se ispéljejo beséde: *menschtich* zhlovéshko, *unmenschtich* nezhlóvéshko, *Menschlichkeit* zhlovéstvo. Ravno to veljá od besedi: *Maus* mish, *Mauschen* mishka; *Band* vés, *binden* vesati; *Flucht* bég, *fliehen* heshati; *Henne* puta *Hahn* petèlin etc.

§. 17.

Nar bòlj navadni prédnji slógi to v' Némshkim: *ant, ent, emp, be, ge, er, un, ur, ver, zer*, kakor: *Ant wort* od govor, *ent sagen* od rézhi, *emp finden* ob zhutiti, *be glückt* o s'ézhen, *ge stehen* ob státi, *er zwingen* per móratí, *Un schuld* ne dolshnost, *Ur sprung* is vir, *ver sprechen* ob ljubiti, *zer brechen* u biti.

Sádnjih slógov je vezh, kakor: and, bar, chen, el, en, end, er, ern, ey, haft, heit, ig, icht, inn, isch, keit, lein, ley, ling, lich, nish, sal, sel, sam, schaft, thum, ung, zig, zig; kakor: Heil and odreshenik, Dank bar hvaléschen, Mád chen dékliza, Jug end mladost, scham haft framoshliv i. t. d.

§. 19.

Raslózhék med ispeljano in med sostávljeno besédo je v' tém, de je sostávljena beséda is besédi, ktérih shé vfaka safe kaj odlózheniga poméni; ispeljana beséda je pa le is ene beséde, is korenine, ktéra shé safe kaj poméni, in is eniga ali vezh slógov, ktéri sami safe nobeniga odlózhettiga poména nimajo.

§. 20.

V' vsaki vezhslóhni besédi se en slóg s' možnéjshim glasam isrezhe, kakor drugi. Tému povsdígnjenimu glasu pravimo *glas der Ton*. V' besédi Gesang pékje ima drugi slóg glas; v' besédi Stelle mésto, kraj, je pa glas v' pérvim slógu.

§. 21.

Glas je dvojin, *besédini glas Wortton* in *góvorov glas Redeton*. Uni se oprè v' vezhslóshni besédi na en slóg, ta pa v' zélim stavku govóra na eno besédo.

§. 22.

Besédini glas se oprè v' Némflukim vfelej na koreninim slóg, to je, na poglaviten del beséde, kakor v' besédi *wa chen* zhuti na koreninain ali poglaviten slóg *wa ch* i. t. d. Ravno takó se opre na prédnje slóge *un, ur, erj*, na sadnji slóg *ir* per glágolsh s' konzam *iren*, na sadnji slóg *ey*, in v' besédi lebendig shiv na slóg *end*.

§. 23.

Góvorov glas opremo v' govorenji ali pisanji na tisto besédo, ktéro hozhemo, de jo tisti, ktéri jo slisshijo ali berejo, posébnó prevdárijo. Postavim: *Er hat gut gelesen, aber schlecht geschrieben, dobro je bral, pa slabo pisal.*

Drugi rasdelk.

Od besedi in njih spremembe.

Pervo poglavje.

Od besedi splòh. Von den Wörtern überhaupt.

§. 24.

De ljudjé skupej shivéti samoremo, moramo eden drugimu snano storiti, kar vidimo, obzhútimo, vóshimo in mislimo.

§. 25.

Té misli in obzhútleje eden drugimu snane storiti so nam potrebne beséde; *beséde* so tedej snamnja nashih misel.

§. 26.

Ne mislimo pa smérej eno, temúzh sdáj to sdáj uno; torej moramo vezh in mnogih besedi iméti.

§. 27.

De drugi ljudjé rasuméjo, kar govorimò, ne smémo besedi posámesno, bres vse svése isgovarjati; temúzh jih moramo med seboj svesati, de dajo popolnoma pomén, in to se sgodi, zhe od kake osebe ali pa od kake rezhí kaj takiga povémo, kar se rél lahko sgodi; postavim: Der Bruder schreíbt, brat pishe; — die Schwester náhet, sestra shiva. Takimu isgóvoru, ki ga vsak lahko rasumé, se pravi *stavk* ein Satz. Stávk je tedej svésa besedi, ktére imajo popolnoma pomén v' sebi.

§. 28.

Kdor hozhe prav govoriti in pisáti, mora smérej v' rasumlivih stavkih govoriti.

§. 29.

K' stavku ste potrebni nar manj dvé besedi ena, s' ktéro se imenuje oséba ali pa rézh, od ktére

kaj povédati hózhemo; in ena, ktéra od té beséde ali rezhi nékaj pové. Postavim: der Bruder schreibt, brat pishe.

§. 30.

Kadar pa osébo ali rézh, ali pa to, kar od njé rezhemo, bólj na tanko popisati hózhemo, pervsá-memo vezh besedi. Postavim: Der Bruder schreibt täglich drey schöne Schriften, brat pishe vsak dan tri lépe pisma. Tukej se ne pové le, de brat pishe, ampak tudi, *kólikrat, po kóliko, kakó, in kaj de pishe.*

§. 31.

Mnogotere beséde, ki so v' vsakim góvoru, se imenujejo *déli* ali *plemena besedi* Redetheile. V' ném-shkim jesiku je desét plemén besedi, namrezh:

- 1) Zhlén das Geschlechtswort,
- 2) Imé das Hauptwort,
- 3) Perlög das Beywort,
- 4) Shtevilno imé das Zahlwort,
- 5) Šaimé das Fürwort,
- 6) Glágol das Zeitwort,
- 7) Narézhje das Nebenwort,
- 8) Predlög das Vorwort,
- 9) Vés das Bindewort,
- 10) Medmèt das Empfindungswort.

§. 32.

Ene smed téh plemén besedi se dajo spremeniti, in se jim torej *spremenlive* pleména besedi pravi, kakor: Zhlén, imé, perlög, shtevilno imé, predlög in glagol; druge pa ostanejo smérej nespremenjene, in se jim torej *něspremenlive* pleména besedi pravi. Te so: Narézhje, predlög, vés in medmet.

§. 33.

Spremenjenje besedi v' govoru se imenuje *sklánjanje* ali *gibanje* die Biegung; sgodi se ali po pregláshenji Umlaut, kakor Garten vèrt — Gärten, Kloster — Klöster, Mutter mati — Mütter; ali pa po slógih, ktére se h' kónzu beséde perdénejo, in se torej *slógi sklanjanja* ali *gibanja* Biegungssylben ime-

njujejo. Postavim: Ich lie-be den Bruder mein-er
 Vater-s aus ganz-em Herz-en, ljub-im brat-a
 svoj-iga ozhé-ta is vf-iga serz-á.

Drugo poglavje.

Imé. Das Hauptwort.

§. 34.

Vfaka rézh ima imé, de móremo od nje govo-
 riti. Iména rezhi niso rezhi samé, ampak beséde,
 ktére so sostávljene is glasov. *Besédam, s' ktérimi*
se kaka oséba ali rézh imenuje, se v' písmenosti pravi
iména die Hauptwörter; postavim: Jäger lövz, Fe-
der però, Pferd kónj.

§. 35.

Iménam se ne peršhtévajo le beséde, s' ktérimi
 imenujemo osébe ali rezhi, *ktére so safe obstojézne,*
 kakor: Apfel jábelko, Hand roka, Haus hiša,
 Sonne solnca; ampak tudi tiste beséde, ktére ka-
 shéjo lastnósti ali stanove ali déla, ktére si od osébe
 ali rezhi lahko lozhene mílino; postavim: Dank-
 barkeit hvaléshnost, Geschrey vpitje, Wachstum rá-
 stev. Take beséde so ne dajo íhtéti.

§. 36.

Iména so dvojne: *Lastne iména* eigene Nahmen,
 in *splóshne iména* Gattungsnahmen.

1) *Lastno imé* je imé, ktéro je le kaki posámesní
 osébi ali rézhi lastno. Take iména so *iména*
ljudi, narodov, deshela, mést, vasi, gorá, rék,
 kakor: Johann Janes, Krain Krajuško, Laibach
 Ljubljana, Franzdorf Berovnica, Großtaublen-
 berg Shmarna góra, Save Sava.

2) *Splóšno imé* je imé, ktéro se perloshí vezh
 osébam ali rezhém, ktére so si med seboj pó-
 dóbne. Postavim: Schüler uzhénz, Maurer si-
 dár, Hund pèl i. t. d.

Med splóšnimi iméni so take, ktére poménijo
 rezhi, ktére so is vezh neraslózhenih délov sostáv-
 ljene; pravi se jim *sbravne iména* Sammelnahmen,

kakor: Wein vino, Mlčh mléko, Obst sadje, Gold slató, Sand pések.

§. 37.

Per iménih se móra na téle štiri rezhi dobro pasiti: 1) *na spól* das Geschlecht, 2) *na shtevilo* die Zahl, 3) *na pádesh* die Endung, 4) *na sklanjanje* die Abänderung.

1) Špól imén, Geschlecht der Hauptwörter.

§. 38.

Iména die Hauptwörter so trojiga spò'a: 1) *mòshkiga*, 2) *shénskiga*, 3) *srédnjiga spòla*, des männlichen, weiblichen und sächlichen Geschlechtes.

§. 39.

De se sasnámova spól imén, se v' Némshkim postavi prédnje zhlén: der, die, das ali pa ein, eine, ein. Zhe je pred iménam der ali ein, je mòshkiga spòla; zhe je pred njim die ali eine, je shénskiga spòla; in zhe je pred iménam das ali ein je srédnjiga spòla.

§. 40.

Iména se nad tém lahko posnajo, de se v' edinim shtevilu lahko besédiza der, die, das, ali ein, eine, ein prédnje postavi. Rezhe se postavim: der Tisch misa, pa ne die Tisch ali das Tisch.

§. 41.

Ktériga spòla so imnéa v' Némshkim, Némzi is navade vedó. Vúnder je pa tudi Némzam tréha véditi, de se rezhe: Der Honig méd, der Husten káshelj, der Monat mésez, der Teller okróshnik, der Zeissig ténjovka, die Butter srovo maslo, die Mittwoché sréda, die Zwiebel zhebula i. t. d.

Opomba. Tudi krajuske iména so trojiga spòla, postavim: hrast die Eiche, hišna das Haus, teló der Leib. Is téga sgléda se pa vidi, de je vzhafim imé ene rezhi, postavim hrast, v' Krajuskim mòshkiga, v' Némshkim pa shénskiga spòla i. t. d. Kdor se Némshko uzhi se mora is navade

nauzhíti, ktére némshke iména so môshkiga, ktére shénfkiga in ktére frédnjiga spôla, kér po konzhanji nemshkih imén vézhi dél ne moremo sposnati, ktériga spôla de so, kakor v' krajnskim jesiku, v' ktérim se škôrej vse shénfke iména na *a* konzhajo, le malo vezhslôshnih shénfkih imén je, ktér : se konzhajo na *ast, ost, ust, ásin, ésin*, i. t. d. Srédnjiga spôla so pa vse krajnske iména, które se konzhajo na *e* in *o*. Vse druge pa kar jih ni ne shénfkiga ne frédnjiga spôla, so, se vé, môshkiga spôla. — To si vûnder vsak lahko v' spomin vtisne, de so v' némshkim in Krajnskim in v' vsakim drugim jesiku vse iména môshkiga spôla, ktére poménijo kékiga môshkiga, — in vse shénfkiga, ktére poménijo káko shénfko. Postavim: Der Kônig kralj, der Vater ôzhe, der Soldat voják, die Mutter mati, die Magd dékla i. t. d.

§. 42.

Nektére iména so v' Némshkim dvojiga spôla, pa tudi dvojiga poména postavim; der Band svése (per bukval), das Band véš; der Bauer kmet, das Bauer foglovsh; der Schild shkit, das Schild snaminje (nad shtazuno); der Heide ajd, nevérnik, die Heide ajda; i. t. d.

2) Shtevilo imén. Zahl der Hauptwörter.

§. 43.

Némshke iména imajo dvoje shtevilo, *edino* in *mnóshno* einfache und vielfache Zahl. Edino shtevilo kashe, de se govori od ene csébe ali rezhi: mnóshno pa kashe, de se govori od dvéh ali od vezh oféb ali rezhi. Postavim: Der Mensch zhlôvek, je edino shtevilo, die Menschen ljudjé, je mnóshno shtevilo; ravno takó: der Tisch misa, die Tische mise.

Opomba. V' Krajnskim imajo iména troje shtevilo, edino, dvojno in mnóshno: postavim: hlápez der Knecht, hlapza die (zwey) Knechte, hlapzi die Knechte. Ker Némzi nimajo dvojniga shte-

vila, se postavi množno, kjér je v' Kraja-
skim dvojno število.

§. 44.

Nektére němshke iména nimajo množniga
števíla, kakor: 1) lastne iména; 3) škórej vse
sbrávue iména; 3) iména ktére kashejo lastnosti,
djanja, mozhi, ktére si od kake rezi lózhene mis-
limo, postavim: Zorn jésa, Fleiß pridnost, Ber-
nunft pamet, i. t. d.

§. 45.

Druge iména niso v' edinim števílu v' navadi,
kakor: Ahnen preddédi, Aeltern starshi, Alpen pla-
nine, Blattern kosé, Wassen oróshje, Einfünfte per-
hódki, Leute ljudje, Kosten tróshki, Woffen šratka,
Truppen trume, Trebern tropine, Weihnachten bô-
shiz, Ostern velikanozh, Pfingsten binkešti.

§. 46.

Množno števílo imén se v' Němshkim na-
troje na suanje da:

1) Samo s' *zhlénam*, kakor:

Edino.

der Deckel pòkrov,
das Messer nosh,
das Gebirge gòra,

Množno.

die Deckel pokrovi.
die Messer nòshi.
die Gebirge goré.

2) Samó s' *pregláfam*, to je s' spremémbó samo-
glasnikov a, o, in u v' povsdignjene samo-
glasnike ä, ö, ü, kakor:

Edino.

der Vater ózhe,
der Ofen pézh,
die Mutter mati,

Množno.

die Väter* ozhétje.
die Ofen pezhi.
die Mütter matere.

3) S' perloshenjam glasóv e, er, en, in n kakor:

Edino.

der Tisch misa,
das Bild podóba,
der Fürst knés,
die Feder peró,

Množno.

die Tische mise.
die Bilder podobe.
die Fürsten knési.
die Federn perésa.

Opomba. Kakó se vsake beséde množno števílo
napravi, se uzhi zhlòvek is navade.

3) Pádeshi imén. Endungen der Hauptwörter.

§. 47.

Vfako imé se da v' edínim in množnim shtevilu na zhvetéro spremeniti. Rezhe se postavim: der Mann mósh, des Mannes moshá, dem Manne móshu, den Mann moshá; ali pa tudi: die Männer moshjé, der Männer mósh, den Männern moshém, die Männer moshjé. Té spremémbe imén se imenujejo *padeshi* Endungen, ker se vézhi dél sadnji slogi v' besédi drugazhi glasé, drugázhi pádajo — V' Némslukim se pádeshi sasnamovajo, zhe se jim per kónzu kaki pregibni glasovi, ali pregibni slógi perstavijo, ali pa s' predstávljenim zhlénam, vézhi dél pa s' obojim kmalo. Postavim: der Tisch misa, des Tisches mise, die Tische mise, den Tischen misam, *Opomba.* V' Krajskim nimamo zhléna, torcj pádeshe imén se s' premémbo sadnjiga kónza sasnamovamo.

§. 48.

V' k'érim padeshu imé stoji, se sposná is vprashanj, namrezh:

Imé stoji v' *pervim padeshu*, zhe se s' njim odgovori na vprashanje: Kdo? Wer? ali Kaj? Was? postavim: *Uzhénz pishe?* der Schüler schreibt. *Kdo pishe?* Uzhénz der Schüler.

V' *drugim padeshu* stoji imé, kader se s' njim odgovori na vprashanje: *Kogá ali zhiga?* Wessen? Postavim: *Hisha mójiga ozhéta je velika*, das Haus meines Vaters ist groß. Kaj je veliko? Hisha. Zhigá hisha je velika? Mójiga ozhéta.

V' *trétjim padeshu* stoji imé, kadar se s' njim odgovori na vprashanje: *Komu?* Wem? Postavim: *Pfu gredó kostí*, dem Hunde gehören die Knochen. Kaj gré? Kostli gredó. Komú gredó kostli? Pfu, dem Hunde.

V' *zhètertim padeshu* stoji imé, kadar se s' njim odgovori na vprashanje: *Kogá? Wen? ali kaj? Was?* Postavim: *Sin ljubi ozhéta*, der Sohn liebt den

Bater. Kdo ljubi? Šin ljubi. Koga ljubi Šin? Ozhéta den Bater.

Opomba. V' Némshkim so le shtirje pádeshi. V' Krajskim imamo pa shést padeshov. Od pèrvih shtirih veljá, kar je bilo od pádeshov némshkiga jesika rezheno. Péti in shésti pádesh ima pa vselej kak predlóg pred seboj; torej je tudi vselej predlóg pred némshkimi iméni. Predlogi imajo pa v' Némshkim ali drugi, ali tretji ali pa zhetèrti pádesh sa seboj. Postavim *per sino-vih* bey den Söhnen je v' Krajskim péti pádesh, v' Némshkim je pa trétji, ker predlóg bey trétji pádesh sa seboj ineti hozke. S' *lafmi* mít den Haaren je v' Krajskim shésti pádesh v' Némshkim pa trétji savoljo predlóga mít.

4) Sklánjanje imén. Abänderung der Hauptwörter.

§. 49.

Kadar per iménu vse shtiri pádeshe v' obójim shtevilu snane storimò, se pravi, de imé *sklánjamo* abändern in temu délu se pravi *sklánjanje* Abänderung.

§. 50.

Vezh sklánjanj je, po ktèrih se iména sklánjajo, kér se ne dajo vse po enim sklánjanji, po enim sglédu pregibati. Po konzhanji pèrviga pádesha v' mnóshnim shtevilu se sposná, po ktèrim sklánjanji se imé pregiba ali sklánja.

§. 51.

Nektére iména imajo v' pèrvim pádeshu mnóshniga shtevila ravno tiste saduje zherke, kakor v' pèrvim pádeshu ediniga shtevila. Tém se v' drugim pádeshu ediniga shtevila samó zherka § perstavi; trétji in zhetèrti pádesh pa sta pèrvimu enaka.

V' sgléd nam je

pèrvo sklanjanje erste Abänderungsart.

1. der Engel angel.
2. des Engels angela.
3. dem Engel angelu.
4. den Engel angela.

§. 52.

Po pèrvm sklanjanji se sklanjajo:

- 1) Vse iména môshkiga in frédnjiga spòla, ktére se na eI, en, in er, konzhajo; postavim: Nagel shebèlj, Hapsel motovilo, Vogel ptizh, Faden nit, Garten vèrt, Wagen vòs, Bruder brat, Vater ózhe i. t. d.
- 2) *Smanjshlive beséde* Verfleinerungswörter na ghen in lein, kakor: das Mädchen dékliza, das Knäblein santizh.
- 3) Iména frédnjiga spòla, ki se konzhajo na e, in imájo prédnji slóg be, ali ge, kakor: das Beschláge okóva, das Gebirge góra.

§. 53.

Druge iména pervsamejo v' pèrvm padeshu mnosbniga shtevila e ali er. V' drugim padeshu ediniga shtevila se jim perštavi eš, v' tretjim e, in zhetéti pádesh je pervimu enák.

V' sgléd je drugo sklanjanje, zweyte Abänderungsart.

- | | |
|---------------------|--------------------|
| 1. der Tag dan, | das Bild podoba. |
| 2. des Tages dnéva, | des Bildes podobe. |
| 3. dem Tage dnévu, | dem Bilde podobi. |
| 4. den Tag dan, | das Bild podobo. |

§. 54.

Po drugim sklanjanji se sklanjajo:

- 1) Vse iména, ki se konzhajo na ling ali ing, postavim: der Frühling pomlad, der Jüngling mladénzh i. t. d.

- 2) Vse iména frédnjiga spóla s' konzam níš, postavim: das Geheimniß skrivnóšt, das Hinderniß sadérshek, i. t. d.
- 3) Vse iména s' prédnjim slógam ge, zhe se ne konzhajo s' e, eI ali er; postavim: das Gebüsch germovje, das Geschenk dar, i. t. d.
- 4) Sraven téh se po tém sklanjanji sklanja she veliko drugih imén, kakor: der Aal jegulja (riba), der Amboß náklo, der Baum drevó, der Dach jášbez, der Hund pél, der Mond mésez, der Ort kraj, der Schuh zhévelj, der Mann mosh, das Grab grób, der Geist duh, das Buch bukve, das Dach šréha, das Dorf val, das Ey jajze, das Faß šed, das Feid polje, das Geld denár in veliko drugih.

§. 55.

She druge iména pervsamejo v' pèrvim pádeshu mnóshniga shtevila en ali n. Te iména obdershé en ali n tudi v' drugim, trétjim in zhetèrtim pádeshu ediniga shtevila.

V' sgled je

trétje sklanjanje dritte Abänderungsart.

- | | | | |
|-----------------|-----------|-----------|--------|
| 1. der Mensch | zhlovék, | der Affe | ópiza. |
| 2. des Menschen | zhlovéka, | des Affen | ópize. |
| 3. dem Menschen | zhlovéka, | den Affen | ópizi. |
| 4. den Menschen | zhlovéka, | den Affen | ópizo. |

§. 56.

Po trétjim sklanjanji se sklanjajo:

- 1) Perlógi, kadar sloje namešt imén kakor: der Fleißige pridni, der Fromme pohoshni, der Weisemodri i. t. d.
- 2) Veliko imén móshkiga spóla, ktére imajo e na kónzu, kakor: der Bube fant, der Erbe erb, der Hase sajiz, der Löwe lev, der Jude jud, der Pöble Poljz i. t. d.
- 3) Veliko enoslóshnih móshkih imén s' sóglasnikan na konzú, kakor: der Bär médved, der Fünf shkóvz, der Fürst knés, der Held vites,

der Herr gospód, der Hirt pastir, der Mohr samorz, der Spas vrábez, i. t. d.

- 4) Veliko ptujih imén, in imén, ki poménijo narode, ljudstva s' sóglávníkam na kónzu, kakor: der Hofjutant, der Adoofat, der Monarch, der Soldat i. t. d.

Isjémki.

1) E: e smed imén, ki jih sklanjamo po tréjim sklanjanji, dobójo v' drugim pádeshu ediniga shtevila nš, namest en, v' tréjim in zhetertim pádeshu pa obdershó n, kakor: der Funfe iskra, der Glaube véra, der Nahme imé, der Friede mir, der Gedanke misel, der Wille volja, der Haufe kúp, der Schade shkóda, der Same seme, der Buchstabe zherka, das Herz serzé, der Schmerz holezhina. V' besédah Herz in Schmerz je zheterti pádesh pervimu enak.

2) Iména: das Bett póstelja, das Insect merzhél, das Ohr ukó, das Hemd frajza, der Dorn tóru, das Gliedmaß kótrig, der See jéséro, der Sporn ostróga, der Staat dersháva, der Strahl lesk, der Unterthan podlóshin, der Diamant démant, der Raupen kopún, der Affect gorézhnost, strast, der Zierath lepotija, vsamejo namest en v' drugim pádeshu ecíniga shtevila es, in v' tréjim pádeshu e,

3) Iména: das Auge okó, der Better striz, der Bauer ikmet, der Nachbar sósed, der Pantoffel pantófel, der Muskel mislka, das Ende kónz, der Stachel shélo, der Glitter lesk, slata ali sreberna péua, der Gevatter boter, in veliko ptujih imén s' kónzam ar in er, ktére nimajo udarja na sadjim slógu, kakor: der Tartar, der Baier, der Kap:r i. t. d.; ravno takó tudi ptuje iména s' kónzam or, kakor: der Professor, der Doctor i. t. d.; dobivajo sizer v' pervim pádeshu moóshniga shtevila en ali pa n, v' drugim pádeshu ediniga shtevila imajo pa š namest en; tréji in zheterti pádesh je pa pervimu enak.

§. 57.

Iména shénfkiga spöla, naj se v' pèrvim pádeshu mnóshniga shtevila konzahajo kakor hózhejo, so v' edinim shtevilu nespremeulive. Sgled nam da

zhetèrto sklanjanje vierte Abänderungsart.

- | | |
|--------------------|------------------|
| 1. die Frau gospá, | die Nacht nózh. |
| 2. der Frau gospé, | der Nacht nozhí. |
| 3. der Frau gospé, | der Nacht nôzhi. |
| 4. die Frau gospó, | die Nacht nózh. |

§. 58.

V' mnóshnim shtevila po téh dvéh sglédih sklánjamo:

- | | |
|-------------------------|----------------------|
| 1. die Menschen ljudjé, | die Bilder podóbe. |
| 2. der Menschen ljudi, | der Bilder podob. |
| 3. den Menschen ljudém, | den Bildern podobam. |
| 4. die Menschen ljudi, | die Bilder podóbe. |

§. 59.

Is sglédov, po ktérik se mnóge iména sklanjajo, vidimo:

- 1) de je per vsih iménih frédnjiga in shénfkiga spöla zhetèrto pádesh pèrvimu enák;
- 2) de dobijo vse iména móshkiga in frédnjiga spöla, ktere imajo v' drugim pádeshu ediniga shtevila eš, v' trétjim e;
- 3) de vse iména shénfkiga spöla v' edinim shtevilu nespremenjene ostanejo;
- 4) de so v' muóshnim shtevilu vsi pádeshi pèrvimu enaki, zhe se ta na n konzahá; zhe se pa pèrvi pádesh ne konzahá na n, dobi famó trétji pádesh zherko n.

§. 60.

Lastne iména se lahko na tróje sklánjajo:

- 1) *S' zhlénam*, takó de se famó zhlén sklanja, imé pa nespremenjeno ostane; postavim: David, des David, dem David, den David;
- 2) po tistim sklanjanji, po ktérik se v' ptujim *jesiku*, is ktériga so vséte, sklánjajo; postavljam: Krain. deutsche Sprachlehre.

vim: *Jesús Christus, Jesu Christi, Jesu Christo, Jesum Christum;*

- 3) *po némshko*, to je takó, kakor se iména v' Némshkim sklánjajo, tode bres zhléna v' edinim shtevilu.

§. 61.

Kadar se lastne iména po némshkim sklánjanji sklánjajo, se mora nar popréj glédati, kakó se v' pèrvim pádeshu konzahajo:

- 1) *Ene* se konzahajo v' pèrvim pádeshu s' *š, ſ, sch, ft, r, z*, ali *a*, kakor: *Hans, Bos, August, Max, Lorenz, Anna*. Lastne iména s' temi kónzi dobojo v' drugim pádeshu ediniga shtevila *enš*, v' tretjim in v' zhetèrtim pádeshu pa *en*, kakor:

1. *Franz Franz,*
2. *Franzenš Franza,*
3. *Franzen Franzu,*
4. *Franzen Franza.*

- 2) Lastne iména, ktére se konzahajo s' *e*, dobojo v' drugim pádeshu *nš*, in v' tretjim in zhetèrtim pádeshu *n*, kakor:

1. *Weisse,*
2. *Weissenš,*
3. *Weissen,*
4. *Weissen,*

- 3) *She* druge lastne iména, ktére se ne konzahajo s' sgórej imenovanimi zherkami, dobojo v' drugim pádeshu samó *š*, v' tretjim in zhetèrtim pa *n*, in zhe téga prijéten glas ne perpušti, ostane tretji in zhetèrti pádesh pèrvimu enak, kakor.

- | | | |
|-------------------|----------|--------------|
| 1. <i>Peter</i> | <i>š</i> | <i>Cato</i> |
| 2. <i>Peterš</i> | | <i>Catoš</i> |
| 3. <i>Petern</i> | | <i>Cato</i> |
| 4. <i>Peter n</i> | | <i>Cato.</i> |

§. 62.

Lastne iména nimajo mnóshniga shtevila; kadar v' mnóshnim shtevilu stojé, néhajo biti lastne

iména, in so splôšhne iména, ktére pa nimajo pregláshenja, sizér se jim pa perstavi v' pervim pádeshu ali *t*, ali *n*, ali *e n*, ali se pa ravno takó glasé, kakor pèrvi pádesh ediniga shtevila.

Trétje poglavje.

Od zhléna. Von dem Geschlechtsworte.

§. 63.

Zhlén das Geschlechtswort kashe v' Némshkim, ktériga spôla je imé; tudi se po zhlénu sposná, v' ktérim pádeshu je imé. Zhlén se pa ne postávlja, le pred imé, ampak tudi pred druge pleména besedí, postavim pred glágol, pred saimé i. t. d. Das Reden govorjenje, das Wein môje, das Wenn zhe, ako, i. t. d.

§. 64.

V' Némshkim je dvoji zhlén: *lozhivni zhlén* das bestimmende Geschlechtswort, namrezh: *der, die, das*, in *nelozhivni zhlén* das unbestimmende Geschlechtswort, namrezh: *ein, eine, ein*. Lozhivni pokashe, de se od kake snane, odlózhene osébe ali rezhí govori, postavim: Gib mir das Buch, dàj mi bukve, to je dàj mi snane, odlózhene bukve, postavim ti ste, ki jih imash, v' rokah. — Nelózhivni pa kashe, de se od nesnané neodlózhene osébe ali rezhí govori, postavim: Gib mir ein Buch, dàj mi bukve, to je, dàj mi bukve, ktére koli hozhesh.

Opomba. V' krajnském jesiku nimamo zhléna; Némshkováyzi vzhafi saimé *ta* postavijo, kjér je v' Némshkim lozhivni zhlén, she vezokrat shtevilno imé *en, ena, eno* namest nelozhivniga zhléna. Kdor pa hozhe prav in lepó krajnsko govoriti, téga ne flori. Le takrat, kadar bi se bilo bati kake pomóte, postavimo pred imé *en, ena, eno*, ali pa *néki, néka, néko*. Postavim: Der Mann ist hier gewesen, mósh (ne ta mósh) je bil tukej; Ein Mann ist hier gewesen, en mósh, ali néki mósh je bil tukej.

§. 65.

Lozhivni zhlén se takó fklanja.

Edino.			Mnoshno.
<i>Móshko.</i>	<i>Shénsko.</i>	<i>Srédiŋje.</i>	<i>Sa vse tri spóle.</i>
1. Der,	die,	daß,	die
2. Des,	der,	deß,	der
3. Dem,	der,	dem,	den
4. Den,	die,	daß,	die.

§. 66.

Nelozhivni zhlén ima le edino lhtevilo in se sklajnja s' iménam, ali tudi bres iména, kader se shévé, ktéro imé si je tréba misliti.

1. S' iménam.

<i>Móshko.</i>	<i>Shénsko.</i>	<i>Srédiŋje.</i>
1. Ein,	eine,	ein,
2. Eines,	einer,	eines,
3. Einem,	einer,	einem,
4. Einen,	eine,	ein.

2. Bres iména.

<i>Móshko.</i>	<i>Shénsko.</i>	<i>Srédiŋje.</i>
1. Einer edeu,	eine ena,	eines oder eins euo,
2. Eines eniga,	einer ene,	eines eniga,
3. Einem enimu,	einer eni,	einem enimu,
4. Einen eniga,	eine eno,	eines oder eins eno.

Sgléd: Ein Schüler muß fleißig lernen, uzhénz se mora pridno uzhiti. Der Lehrer hat mehrere Schüler, aber nur Einer ist fleißig, uzhenik ima vezh uzhénzov, tode le eden je priden.

Zhetërto poglavje.

Perlòg, Beywort.

§. 67.

Perlògi Beywörter so beséde, ktére iménam perlágamo, de povémo, kákosihne so osébe ali re-

zhi, od ktéríh govorimo, postavim: Dóbrí mladénzh der gute Jüngling, das schöne Haus lépa hifha. Na vprashanje: Kákoshin se odgovóri s' perlogam, s' ktérím na snanje damo, kákoshno lastnost ima imé.

§. 68.

De je beséda perlóg, se sposná po tém, zhe se pred kako imé lahko postávi. Postavim: der fromme Mann poboshni mosh, die fromme Frau poboshna shena, das fromme Kind poboshno déte.

§. 69.

Perlógi imajo: 1. sklanjanje *Abänderung*, 2. stópnje *Steigerung*.

1) Sklanjanje perlógov.

§. 70.

Kér perlógi per iménih stojé, morajo vselej v'ravno tislím spólu, shtevilu in pádeshu státi, v' ktérím je imé, h' ktérímu gredó. Rezhe se postavim: der runde Tisch okrógla misa, des runden Tisches okrógle mise; eine gute Feder dóbro peró; weißes Papier bél papír; die runden Tische okrógle mise. Is téga se vidi, de se perlógi sklanjajo, in fizèr na troje: a) s' lozhívním zhlé pam, kadar ima imé lozhívni zhlen; b) s' nelozhívním zhlénam, kadar ima imé nelozhívni zhlen; in c) tres zhléna, kadar je imé bres zhléna.

a) Sklanjanje perlóga s' lozhívním zhlénam.

§. 71.

Kadar se perlóg s' lozhívním zhlénam sklanja, pervsáme k' pervímu pádeshu ediniga shtevila, ktéri se vselej s' t konzhá, v' vsíh drugih pádeshih obojiga shtevila zherko n, rasun zhetértiga pádeshá shénskiga in frednjiga spóla v' ediním shtevilu, ktéra sta vselej pervímu pádeshu ediniga shtevila enaka. Sgled:

Edino.

*Móshko.**Shénsko.**Srédiŋje.*

- | | | |
|--|---------------------------------|--------------------------------------|
| 1. der gute Mann,
dóbrí mósh, | die gute Frau,
dóbra gospá, | das gute Kind,
dóbro déte, |
| 2. des guten Mannes,
dóbriga moshá, | der guten Frau,
dóbre gospé, | des guten Kindes,
dóbriga détetá, |
| 3. dem guten Manne,
dóbrímu móshu, | der guten Frau,
dóbrí gospé, | dem guten Kinde,
dóbrímu détetu, |
| 4. den guten Mann,
dóbriga moshá, | die gute Frau,
dóbro gospó, | das gute Kind,
dóbro déte. |

Mnóshno.

*Móshko.**Shénsko.**Srédiŋje.*

- | | | | | |
|--------------|-----------|----------|---------|----------|
| 1. die guten | } Männer, | Frauen, | Kinder, | |
| 2. der guten | | Männer, | Frauen, | Kinder, |
| 3. den guten | | Männern, | Frauen, | Kindern, |
| 4. die guten | | Männer, | Frauen, | Kinder. |
-
- | | | |
|-------------------|----------------|-----------------|
| 1. dóbrí moshjé, | dóbre gospé, | dóbre détetá, |
| 2. dóbríh mósh, | dóbríh gospá, | dóbríh détet, |
| 3. dóbrím moshém, | dóbrím gospem, | dóbrím détetám, |
| 4. dóbre moshé, | dóbre gospé, | dóbre détetá. |

§. 72.

Ravno takó, ŋe ŋklanja perlóg, kadar nameŋt lozhívniĝa zhléna saiména: dieŋer ta, ŋener uni, derŋenige tiŋti, derŋeŋbe ravnotiŋti, welŋer ktéri in manŋer marŋiktéri pred iménam ŋtojé; tode po saiménu manŋer ima perlóg v' pèrvim in zhetèrtim pádeshu mnóshniĝa ŋhtevíla nameŋt n samo e, kakor: manŋe gute (ne guten) Šŋüler, marŋiktéri dóbrí uzhénzi.

b) Šklanjanje perlóĝa s' nelozhívniĝim zhlénam.

§. 73.

Kadar nelozhívni zhlén pred perlogam ŋtojí, dobí perlóg v' pèrvim pádeshu ediníĝa ŋhtevíla sadnjo zherko lozhívniĝa zhléna der, die, das, to je v' móshkim ŋpòlu ŋe perŋtávi r, v' frédnjim ŋ, v' ŋhénŋkim pa nizh; v' drugih pádeshih ŋe pa per-

flavi n, rasun zhetèrtiga pádesha v' shénskim in frédnjim spòlu, ktéri je pervimu pádeshu enák. V' mnoshnim shtevilu pa se perlógu v' vsih pádeshih perstavi sadnji glas lozhívniha zhléna. Sgled:

Edino.

Mòshko.

Shénsko.

Srédnje.

- | | | |
|-------------------------|--------------------|-----------------------|
| 1. ein rother Apfel, | eine rothe Birn, | ein rothes Blatt, |
| rudezhe jabelko, | rudézha brushka, | rudèzh list, |
| 2. eines rothen Apfels, | einer rothen Birn, | eines rothen Blattes, |
| 3. einem rothen Apfel, | einer rothen Birn, | einem rothen Blatte, |
| 4. einen rothen Apfel, | eine rothe Birn, | ein rothes Blatt. |

Mnòshno.

Mòshko.

Shénsko.

Srédnje.

- | | | | | |
|-----------|----------|---------|----------|-----------|
| 1. rothe | } Apfel, | Birnen, | Blätter. | |
| 2. rother | | Apfel, | Birnen, | Blätter. |
| 3. rothen | | Apfeln, | Birnen, | Blättern. |
| 4. rothe | | Apfel, | Birnen, | Blätter. |

§. 74.

Ravno takó se perlógi sklánjajo, kadar shtevílne iména zwey dva, drey trije i. t. d. fein nobeden, viel veliko, mehr vezh i. t. d. pred njimi stojé.

S' lizhnimi saiméni, mit den persönlichen Fürwörtern: ich jeft, du ti (ta pa nima drugiga padesha) i. t. d. in s' lastivnimi saiméni mit zueignenden Fürwörtern: mein moj, unser nash i. t. d. se sklanjajo perlógi v' edinim shtevilu, kakor s' nelozhivnim, v' mnóshnim shtevilu pa, kakor s' lozhivnim zhlénam.

c) Sklanjanje perlóga bres zhléna.

§. 75.

Kader se perlóg bres zhléna s'iménam sklanja, dóbí v' vsih pádeshih ediniga in mnoshniga shtevila sádnji glas lozhívniha zhléna; vúnder se pa v' drugim pádeshu ediniga shtevila per mòshkim in frédnjim spòlu vézhi dél namest § postavi n, kakor je viditi is téga sgléda:

E d i n o.

<i>Môshko.</i>	<i>Shénsko.</i>	<i>Srédiŋje.</i>
1. süßer Wein, sládko vino,	süße Frucht, sládek sad,	süßes Wasser. sládka vóda.
2. süßen(es) Weines,	süßer Frucht,	süßen(es) Wassers.
3. süßem Weine,	süßer Frucht,	süßem Wasser.
4. süßen Wein,	süße Frucht,	süßes Wasser.

M n ô s h n o.

<i>Môshko.</i>	<i>Shénsko.</i>	<i>Srédiŋje.</i>
1. süße } Weine,	Früchte,	Wasser,
2. süßer } Weine,	Früchte,	Wasser,
3. süßen } Weinen,	Früchten,	Wassern,
4. süße } Weine,	Früchte,	Wasser.

Oponba. Perlògi, ktéri se s' m konzhaŋo, jemljejo v' trétjim pádeshu ediniga shtevila v' môshkim in srédnjim spòlu, savoljo lépsihiga glafú n namešt m, postavim: von vornehmén, in ne: von vornehmém Stande, od imenitniga stanú.

§. 76.

Po sglédu süßer, süße, süßes, se tudi sklanjajo splòshne shtevilne iména: áller vés, jeder vsak, keiner nobén, viel veliko, mancher marsiktéri, wenig malo; tode v' drugim pádeshu ediniga shtevila v' môshkim in srédnjim spòlu imajo vselej s namešt n. Postavim: keines Menschen Freund nobeniga zhlovéka prijatel, manches Mannes Glúck marsiktériga moshá frézha.

2) Stòpnje perlogov.

§. 77.

S' perlógam se pové, kákosihno lastnóst ima imé. Perlóg se postavi ali brespermére, ali v' vishí, ali pa v' nar vishí stòpnji. Postavim: velika hisha ein großes Haus, vézhi hisha ein größeres Haus, nar vézhi hisha das größte Haus. Kadar se té mnoge stòpnje lastnosti s' perlógam na snanje dajo, pravimo, de je perlóg v' mnogih stòpnjah Vergleichungsstaffeln.

§. 78.

Kadar se kaki ofébi ali rézhi lastnost bres permére ohne Vergleichung perlastuje, právimo, de je perlóg v' *pèrvi* ali *stavni stòpnji*, kakor: der gebrsamme Knabe, pokórni fant. Kadar se pa dvé ofébi ali rézhi s' ravno tistim perlógam med sebój permérite, in se vidi, de se eni ofébi, ali rézhi lastnost v' *visbi* ali *nishji stòpnji* perpifati mora, se pravi, de perlóg v' *drugi* ali *sòdnji stòpnji* stoji, kakor: der gebrsamere Knabe, pokornishi fant (to je, bòlj pokórni kakor drugi, ktérimu se perméri). Kadar pa tri ali vezh oféb ali rézhi med sebój permérimo, in eni smed njih kako lastnost v' nar *visbi stòpnji* perlastujemo, pravimo, de je perlóg v' *trétji* ali *preséshni stòpnji*, kakor: der gebrsamste Knabe, nar pokórniishi fant (kar jih je, postavim v' sholi).

§. 79.

Druga ali sodnja stòpnja se v' Némshkim naredí, zhe se perlógu v' *stavni stòpnji* perstávi *e r*, ali pa, zhe se shé perlóg s' *e* konzhu, samo *r*, kakor: weit shiròk, weiter shirji; enge vósek, enger vóshji. -- Perlógi, ktéri se konzhajo s' *e l*, *en* ali *e r*, vézhi dél v' *drugi stòpnji* pred *r* isvérshejo *e*, kakor: eitel nézhimern, eitel (ne eitel) nézhimernishi. V' *trétji* ali *preséshni stòpnji* se pa perlógu pèrve stòpnje *e st*, ali pa samo *st* perstávi, kakor geschwind hiter, geschwindest nar hitrejshi.

§. 80.

Perlógi v' *drugi* in *trétji stòpnji* se ravno takó fklanjajo, kakor kadar so v' *stavni stòpnji*.

§. 81.

Perlógi, ktéri niso ispeljane, ampak koreníne beséde; in imajo samogláfnike *a*, ali *o*, ali *u*, dobojo v' *drugi* in *trétji stòpnji* vézhi dél pregláshenje, to je *a* se spreobérne v' *ä*, *o* v' *ö*, *u* v' *ü*, kakor: alt star, älter starshi, ältest nar starshi; jung mlad, jünger mlajshi, jüngst nar mlajshi. -- Tile perlógi pa nimajo pregláshenja: blaß bléd, bunt pisan, faßl shóltkast, falsch lashniv, goljusen, froh

vesél, gerade narávnostin, glatt gládek, hoch vótel, hold mil, sahl pléshalt, farg skóp, knapp tik, lahm hrom, loš rasujsdán, matt trúdin, morsch perav, trohnjèn, naht nag, platt raven, roh fróv, rund okrógel, saht pozhásin, sanft krótek, satt sit, schlaff slab, ohlápen, schlank shibek, tenek, stumm mutast, stumpf tumpast, voll poln, toll nór, hud, stékel, stolz napuhnjen, ofhaben, faul lén, zahm krótek i. t. d.

§. 82.

Eni perlógi ne delajo druge in tretje stópnje po navadnim ravnilu, temúzh imajo nekaj posébniga, kakor: hoch visók, höher, höchst; nahe bliso, näher, nächst; bald kmalo, eher, am ehesten; gut dóbro, besser, am besten; viel veliko, mehr, meist; gern rad, lieber, am liebsten.

§. 83.

Eni perlógi so le v' drugi in tretji stóprji v' navadi, kakor: der mindere, manji, mindeste; der áußere sunánji, áußerste; der innere nótranji, innerste; der obere sgóroji, oberste; der untere spódnji unterste; der vordere prédnji vorderste; der hintere sádnji hinterste; der mittlere srédnji mittlerste.

§. 84.

Tisti perlógi nimajo druge in tretje stópnje, per ktérik se ne da misliti vishi ali nishji stópnja, kakor: todt mertev, schriftlich písmén. mündlich ustin, goldén slat, dreyczig trivóglat i. t. d.

Vzhafi se tretja stópnja naredi, zhe so perlógi soštávljeni s' takimi besédami, ktére na snanje dajo, de je perlóg v' preséshnji stópnji; postavim: höchst, innigst, erz i. t. d.

§. 85.

Perlóg se tudi postavi v' drugo stópnjo, zhe se prédnj postavijo beséde: mehr bolj, weniger manj, minder manj; in v' tretjo stópnjo, zhe se postavijo prédnj beséde: sehr prav, überaus prayprav, ungemein, áußerst silno; ausnehmend, besonders posébnó.

Péto poglavje.

Sštevilne iména. Zahlwörter.

§. 86.

Kakor v' vsakim, takó so tudi v' némshkim jesisiku beséde, s' ktérimi shtevilo rezhi na tanko snano stórimò; in tém besédam se pravi *shtevilne iména*, Zahlwörter.

§. 87.

Shtevilne iména se rasdelé v' lozhívne bestiménde, ktére shtevilo oséb ali rezhi prav na tanko kashejo, kakor: zwey, drey Pferde, dva, trije kónji; in v' nelozhívne nícht bestiménde, ktére le splòh mnòshno shtevilo oséb ali rezhi kashejo, vúnder pa shtevilo nekóliko na snanje dajo, postavim: viele wenige Schüler; veliko, malo úzhénzov.

1) Lozhívne shtevilne iména.

§. 88.

Lozhívne shtevilne iména so mnóge: 1) *Poglavítne shtevila* Grund- oder Hauptzahlen. 2) *Rédovne shtevila* Ordnungszahlen. 3) *Plemeníve shtevila* Gattungszahlen. 4) *Ponavljíve shtevila* Wiederholungszahlen. 5) *Mnòshíve shtevila* Bervielfältigungszahlen.

§. 89.

S' poglavítnimi shtevili se odgovori na vprasanje: koliko? wie viel? kakor: einš eden, zwey, dva, drey trije, vier shtirje, fünf pét, sechs shést, sieben sédem, acht ósem, neun devét, zehn desét etc.

§. 90.

Smed poglavítnih shtevil se v' Némshkim samó ein sklanja, in fizér ravno takó, kakor nelozhívni zhlén ein, eine, ein.

§. 91.

Druge poglavítne shtevila se pa ne sklanjajo; le zwey in drey se vzhási v' drugim in trétjim pádeshu sklanjata, kadar namrezh iména ni sráven, ali zhe se tí pádesi káko drugazhi na snanje no

dajo. Takó se postavim rezhe: *Zweyen von den Schülern wurden Bücher gegeben, dvéma smed uzhenzov so bile bukve dane. Der Herr dreyer Häuser gospód tréh hifh. Kar je drugih poglavitnih shtevíl, se jim perdéva en v' trétjim pádeshu, kadar ni iména sráven; postavim: Er fährt mit Biecen, s' shtirimi se pélje.*

§. 92.

S' rédoavnimi shtevíli se odgovorí na vprashanje: kóliki? der wievieltste? in ne káshejo le shtevíla, temúzh tudi versto in réd v' ktérim rezhi ali osébe stojé. Rédoavne shtevíla se naredé, zhe se jim od dvéh do devétnajst slóg t c perstávi, kakor: der vierte zhetèrti, der achte ósmi i. t. d. Od dvájset in naprej se jim pa perstavi slóg ste, kakor: der zwanzigste dvájseti i. t. d. — Sklanjajo se, kakor perlogi.

§. 93.

Plemeníve shtevíla se postavijo, kadar se odgovorí na vprashanje: kolkéri? wie vielerley? Perstavi se poglavitnim shtevílam erley, kakor: zweyerley Brot dvoji krúh; fünferley Weine petére vina i. t. d. Plemeníve shtevíla se v' Némshkim ne sklanjajo.

§. 94.

Ponavljíve shtevíla se postavijo na vprashanje: kólikokrat? wie viel Mal? Perstavi se k' poglavitnim shtevílam mal, kakor: einmal enkrat, zehnmal desétkrat, i. t. d. Tudi ponavljíve shtevíla se ne sklanjajo.

§. 95.

S' mnoshívimi shtevíli se odgovorí na vprashanje: kólikotérno, kóliko mnóshno? wie vielfach? in se naredé, zhe se fach ali fálftig k' poglavitnim shtevílam perstavi; postavim ein einfacher Dufaten edíni zekín, dreysache Bezahlung trojno plazhilo i. t. d. Sklanjajo se kakor perlógi.

2) Nelozhívne shtevílné iména.

§. 96.

Nelozhívne shtevílné iména so: aller vèf, keiner nobeden, mancher marsiktéri, viel velíko, we-

nig malo, cinige eni, estíche nektéri. Sklanjajo se v Némshkim, kakor perlogi bres zhléna.

Shéfto poglavje.

Saiména. Fürwörter.

§. 97.

Saiména Fürwörter so beséde, ki jih imamo sa iména, ali ki jih postavljamo namést imén, de ni tréba smér:ej imén ponavljati. Postavim namést rézhi: die Schule ist den Kindern sehr nützlich; denn in der Schule erlernen die Kinder schöne Sachen, rezhe-mo léplshi: die Schule ist den Kindern sehr nützlich; denn in derselben lernen sie schöne Sachen. Shola je otrókam prav koristna; sakaj v' uji se nauzhé lé-pih rezhi. Túkej so beséde derselben in sie saiména, kér stoje namést Schule in die Kinder.

§. 98.

Saiména so petére: 1) *lizhne* persónliche, 2) *lastivne* zueignende, 3) *kasávne* anzeigende, 4) *nanáhavne* beziehende, 5) *vprashávne* fragende Fürwörter.

1) Lizhne saiména.

§. 99.

Lizhne saiména so tiste, ktére namést kake osébe stojé.

§. 100.

Kadar govorimo, raslózhamo troje liza ali osébe: pervo lize ali perva oséba je tisti, ki govori, ísh jest, sa vse tri spòle; drugo lize je tisti, s' ktérim se govori, du tí, tudi sa vse tri spòle, in trétje lize je tisti, od ktériga se govori, e r on, sa môshki, sie óna, sa shénski, in es óno, sa frédnji spól. V' mnoshnim shtevilu se postavi: wir mí sa pervo lize, íhr vi sa drugo lize, in sie oni, oné sa trétje lize, sa vse tri spòle.

§. 101.

Lizhne saiména se takó sklanjajo:

Edino.

I lize.

1. Ich jest, jès,
2. Meiner,
mene, me,
3. Mir,
meni, mi,
4. Mich,
mene, me,

II lize.

- | | | | |
|-----------|------------|-----------------|------------|
| Du ti, | Er on, | sie ona, | eš ono, |
| Deiner, | Seiner, | ihrer, | seiner, |
| tebe, te, | njega, ga, | njé, njega, ga, | |
| Dir, | Ihm, | ihr, | ihm, |
| tebi, ti, | njemu, mu, | nji, ji, | njemu, mu, |
| Dich, | Ihn, | sie, | eš, |
| tebe, te, | njega, ga, | njo, jo, | njega, ga. |

III lize.

Mnôshno.

- | | | |
|---------------|-----------|------------------|
| 1. Wir mi, | Ihr vi, | Sie oni, oné, |
| 2. Unser nas, | Euer vas, | Ihrer njih, jih, |
| 3. Uns nam, | Euch vam, | Ihnen njim, jim, |
| 4. Uns nas, | Euch vas, | Sie njé, njih. |

Opomba. Kadar je v' Krajskim dvojno shtevilo, se postavi v' Némshkim mnóshno, postavim: Sim vama povédal, ich habe euch gesagt.

§. 102.

Lizhne saiména so tudi povrazhivne jurüdführend, kadar se povrázhajo na osébo, od ktére se govori. Postavim: Ich kann andern helfen, aber auch mir selbst, samorem drugim pomagati, pa tudi sam sebi. Saimé trétjiga liza v' trétjim in zhetèrim padeshu, v' edinim in mnóshnim shtevilu ima sích, kadar je povrazhivno. Postavim: Er übt sích se vadi, sie schaden sích, si shkodvajo. V' krajskim se pa tudi takrat sebe, se, sebi, si, postavi, kadar je primo al drugo lize. Postavim: Ich habe mich geschnitten, sim se vrésal. Du willst dich wärmen, se hozhesh pogrèti.

§. 103.

So tudi druge beséde, s' ktérimi se trétje lize splòh na snanje da; imenujejo se *nelozhivne lizhne saiména*, nicht-bestimmende persönliche Fürwörter. Té so: Jemand nekdo, Einer eden, Eine ena, Niemand nihzhè, man (eden ali vezh ljudi bres raslozhka spòla), eš (kadar se govori od rezhi). Jemand in Niemand pervsémeta v' drugim padeshu eš, v' trétjim in v' zhetèrim en. Eš ist Jemanden gegeben worden, je bilo nékomu dano. Vzhasi ita pa oba padesha

pèrvimu enaka in nizh ne pèrvsúmeta. Postavim:
 Ich sehe Jemand, vidim nekoga.

2) Lastívne saiména.

§. 104.

Lastívne saiména so tiste, s' kterimi komú kaj v' last perrekujemo. Té so: mein moj, dein tvoj, sein njegov, ihr njén, unser nash, euer vash, ihr njih. Lastívno saimé ihr poméni njén in njih. Zhe rezhem: ihr Haus, se ne vé, ali hozhem rezhi njéna hifha, ali pa njih hifha.

§. 105.

Lastívne saiména stojé ravno v' tistim spòlu, shtevilu in pádeshu, v' kterim je imé, pred kterim stojé. V' edinim shtevilu se sklánjajo, kakor nelozhívni zhlén, v' množnim shtevilu pa imajo sadnje glasové lozhívniiga zhléna. Postavim:

Edino.

Môshko.

Shénsko.

Srédnje.

- | | | |
|-------------------|--------------|----------------|
| 1. Mein moj, | meine môja, | mein môje, |
| 2. Meines môjiga, | meiner môje, | meines môjiga, |
| 3. Meinem môjimu, | meiner môji, | meinem môjimu, |
| 4. Meinen môjiga, | meine môjo, | mein moje. |

Mnôshno.

V' Némshkim sa vse tri spòle.

1. Meine môji, môje, môje.
2. Meiner môjih sa vse tri.
3. Meinen môjim sa vse tri.
4. Meine môje sa vse tri.

Opomba. V' Krajnskim imamo tudi lastívno saimé svoj, svôja, svôje, ktero stojí sa vse tri spòle, shtevila in lizu, kadar se povrazha na pèrvi pádesh. Postavim: se veselím frôje frézhe ich freue mich meines Glückes; se veselíh svôje frézhe, du freuest dich deines Glückes; se veselímò svôje frézhe, wir freuen uns unseres Glückes i. t. d.

§. 106.

Lastívne saiména stojé tudi bres imén, in sizèr:

- 1) Kakor perlógi sa iménam, v' svési s' glágo-lam, in takrat se ne sklánjajo, postavim: *das Buch ist mein*, bukve so môje; *der Hut ist dein* klobúk je tvoj.
- 2) Kakor pravi perlógi, kadar se nanáshajo in povrazhujéjo na sprédej slojézhé imé, in takrat se sklanjajo, kakor perlógi bres zhléna. Postavim: *dein Sohn ist fleißig*, *meiner träge*, tvoj sin je priden, môj lén. *Dein Buch ist neu*, *meines alt*, tvôje bukve so nôve, môje stare.
- 3) Kadar lastivne saiména kakor pravi perlógi stojé, tudi lahko sadnji slóg íg pervsámejo, in takrat imajo vselej lozhívni zhlén pred sebój, in se sklánjajo kakor perlógi, kakor: *der, die, das meinige* moj, môja, môje, i. t. d. Tudi lahko namést imén *Hauptwörter* stojé in se tako sklánjajo. Postavim: *Ich habe das Meinige gethan*, jest sim svôje storil; *thuet ihr das Eureige*, storite vi svôje.

3) Kasavne saiména.

§. 107.

Kasávne saiména so, s' ktérimi káshemo v' káko stvar, od ktére govorimò, in jo bòlj na tanko sas-námovamò, kakor s' lizhnim saiménam. Zhe postavim rezhem: *Dieser hat es gethan* ta je storil, bòlj na tanko osébo sas-námovam, kakor ko bi rékel: *er hat es gethan* on je storil. Kasavne saiména so: *dieser* ta, *jener* uni, *derjenige*, *derselbe* tisti.

§. 108.

Dieser in *jener* se sklánjata, kakor perlógi bres zhléna: per sostávljenih: *derjenige*, *derselbe*, se pa *der* posébej sklanja, in *jenige*, *selbe* posébej; in té dva se sklánjata kakor perlóg s' lozhívnim zhlénam.

§. 109.

Vezhkrat stojí tudi lozhívni zhlén *der, die, das* namest kasávniga saiména; takrat se mora pa s' povsdígnjenim glásam isrezhi, de se vsaj s' ušhéfmi od zhléna raslózhi. Kadar stojí pred iménam se sklanja, kakor takrat, kadar je zhlén; kadar je pa bres iména, ima v' drugim pádeshu ediniga shte-

vila : dessen ktériga , deren ktére , dessen ktériga : v' drugim pádeshu mnóshniga shtevila ima pa derer, in v' trétjim pa denen.

4) Nanáshavne saiména.

§. 110.

Nanáshavne saiména so, ktére se nanáshajo na káko préj imenovano osébo ali rézh. Té so: *welcher, welche, welches*; *der, die, das*, ktéri, ktéra, ktéro, *wer* kdor, *was* kar, so ki; in stojé vselej v' tistim spólu in shtevilu, v' ktérim je imé; ne stojé pa vselej ravno v' tistim pádeshu; postavim: *Es ist derjenige Jüngling, welcher wir gestern gesehen haben*, tisti mladénzh je, *ktériga* smo vzhérej vidili, ali pa, *ki* smo *ga* vzhérej vidili.

§. 111.

Welcher, welche, welches se sklánja, kakor *perlóg* bres zhlena; *vünder* pa v' drugim pádeshu bres iména ne more stati, in tedéj se v' edinim shtevilu raji rezhe: *dessen ktériga, deren ktére, dessen ktériga*, namest: *welches, welcher, welches*; in v' mnóshnim shtevilu: *deren ktérih* namest: *welcher*.

§. 112.

Der, die, das se savoljo spremémbe postavi namest *welcher, welche, welches*; ima pa v' drugim pádeshu mnóshniga shtevila *deren* ne pa *derer*.

§. 113.

Wer kdor in *was* kar, sta samó v' edinim shtevilu nanáshavna saiména; *wer* poméni osébo moshkiga in shénskiga spóla; *was* pa rézh, tode le v' pèrvim in zhetértim pádeshu ediniga shtevila, kadar se ne nanásha na káko imé; ampak le na kaj splòh rezheniga. Postavim: *Wer fleißig lernet, er lernt Vieles, kdor* se pridno uzhi, se veliko nauzhi. *Er schrieb alles auf, was er hörte, vse je sapisal, kar je slišal.*

§. 114.

Besédiza so se ne sklánja, in se postavi savoljo spremémbe v' pèrvim in zhetértim pádeshu namest

welcher. Postavim: Die Magd, so uns begegnete, dekla, ki naš je frézhalá.

Opomba. V' Krajnškim se *ki* velikokrat postavi; tode v' drugim, tretjim in zhetertim pádeshu se mora she okrajshano lizhuo saimé postaviti. Postavim: das Pferd, so (welches) wir verkauftén, kónj, *ki* imo *ga* prodali. *Ki ga* je tedéj postávljeno namest *ktériga*.

5) Vprashávne saiména.

§. 115.

Vprashárne saiména so tiste, s' ktérimi po káki osébi ali rézhi vprashamo. Té so: Wer? kdo? Was? kaj? Welcher? welche? welches? ktéri, ktéra, ktéro? Was für ein? kákoshen? Wer? kdo? je moshkiga in shénfkiga spóla; was? kaj? pa frédnjiga.

§. 116.

Wer? in welcher? se sklánjata, kakor takrat, kadar sta raváshavna saiména. V' ktérim pádeshu se vprasha, v' tistim se mora odgovoriti. Postavim: Wer hat das geschrieben? Kdo je to písal? Der Bruder, brat. Wem hast du gesagt? komú si rékel? Dem Vater, ozhétu. Wen hast du besucht? kogá si obiskal? den Bruder, brata.

Sédmo poglavje.

Glágol. Zeitwert.

§. 117.

Ako hozhemo, de ljudjé rasuméjo, kar govorimò, ni sadósti samó osébe ali rézhi imenovati, temúzh moramo tudi povédati, kaj délajo, ali kaj se s' njimi déla, ali v' ktérim stanu so. K' tému so nam potrebne beséde, ki so jim pravi *glágolí Zeitwörter*. Postavim: Ich lese berem, ich werde geschlagen sim tepèn, der Baum blühet drevó zvéti.

§. 118.

Glágoli se v' govóru láhko sposnajo; zhe se namrežh pred besédo lizhne saiména *ich*, *du*, *er* itd. láhko postavijo, je snamnje, de je tíša beséda glágol.

§. 119.

Glágoli se rasdelé v' Némshkim po njih ísviru
 1) v' *debléne glágole* Stammzeitwörter, ktéri imajo ívôje déblo, in niso is kake druge beséde íspeljani; — 2) v' *íspeljane glágole* abgeleitete Zeitwörter, ktéri se ísobrásijo, zhe se jim kak prédinj ali sadinj slóg perstavi, ali zhe se kak gláf v' debléni besédi spremení kakor: *scharfen* ojltriti, se ísobrasi is debléne beséde *scharf* ojlter; — *entzweyen* rasdvojíti, pride is beséde *zwey* dva; — 3) v' *íostavljene glágole* zusammengesetzte Zeitwörter, ktéri so íostavljeni is glágola in pa is kákiga iména, ali perlóga, ali predlóga i. t. d. Postavim: *Wissfahren* dovolíti, *auführen* íspeljati.

§. 120.

Íostavljeni glágoli se rasdelé v' *prave* *echte* in *neprave* *unechte*. Per pravih se beséda, ktéra je glá-golu perdjana, ne lózhi: per nepravih se pa lózhi, in se posébej sa glágolam postavi. Postavim: *wider-rathen* odsvétovati je pravi íostavljeni glágol: *aufstehen* vstati je pa nepravi, kér se predlóg *auf* lózhi in sadej postavi, kakor: *ich* *stehe* *auf* vstanem.

§. 121.

Per glágolih je tréba téh shést rezhi pómniti:
 1) *Salóg* die Form, 2) *Naklón* die Art, 3) *Zhal* die Zeit, 4) *Shtevilo* die Zahl, 5) *Oséba* die Person, 6) *Pregib*, die Abwandlung.

1) *Salóg* glágolov.

§. 122.

Kadar oséba ali rézh, od ktére se govori, sama déla, právimo, de je glágol v' *djuvni* *salógu* in der *thätigen* Form. Postavim: der Hund verfolgt den Hasen, *pél* podi sajsa. — Kadar pa oséba ali rézh, od ktére se govori, ne déla sama, ampak pride od drugód, de se s' njo kaj godí, právimo, de je glá-gol v' *terpivni* *salógu*, in der *leidenden* Form. Postavim: Die Schüler werden von dem Lehrer geprüft, u-

zhénzi so vprašhani od uzhenika. Kadar je glágol v' djavnim salógu, mu právimo *djavno prehájavni* glágol, *thätig übergehendes Zeitwort*, kér djanje prehaja na kako osébo ali rézh. Torej se per djavnim glágolu vprasha: *Ben? koga? ali pa: Was? kaj?* — Kadar je pa glágol v' terpívni salógu se mu pravi *terpívni glágol*, *leidendes Zeitwort*.

§. 123.

Nektéri glágoli se ne morejo v' terpívni salóg postaviti. Postavim: *sterben umréti*, *sißen sedéti*, *stehen stati*, *blühen zvetéti*, i. t. d. Takim glágolam se pravi *srédnji glagoli Mittelzeitwörter*, zhe ne káshejo ne djanja ne terplénja, ampak samó stan, v' ktérim je kaka oséba ali rézh. Postavim: *blühen zvetéti*, *stehen stati* i. t. d. Zhe pa na snanje dajejo djanje, ktéro ne prehaja na kako drugo osébo ali rézh, se jim pravi *djavno neprehájavni* glágoli, *thätig unübergehende Zeitwörter*. Postavim: *springen skakáti*, *tanzen plesáti*, *lachen smejeti se* i. t. d. — Srédnji in djavno neprehájavni glágoli nimajo zhetértiga pádesha per sebi. Postavim: *Er hat gelacht se je smejal*; *er ist gestorben je umèrl*. — Per djavno prehájavnih glágolih mora pa biti zhetérti pádesh, de je popólnama umévin govor, kakor: *Er hat gefangen je vjél*; *sie hat gesucht je iska'a*. Tukej se vprasha po osébi ali rézhi, ktéro je vjél, ali ktéro je iskala.

2. N a k l ó n i.

§. 124.

Glágoli imajo petéri naklón, to je petérno jih naklánjamo:

- 1) Kadar glágol takó naklónimo, de osnánimo ali na rávnost povémo, káj in kdaj se káj godí, je *snánivni naklón*, *die anzeigende Art*; kakor: *Der Knabe schreibt, fant pishe*; *der Fleißige wird gelobt, pridni je pohváljen*.
- 2) Kadar glágol takó naklónimo, de negotovo, ali le s' pogôjam in s' perstavkam povémo, de bi vtognilo kaj biti ali se kaj sgoditi, takrat je *pogojívni naklón die verbindende Art*. Postav-

vim: Ich glaube, daß der Knabe schreibe, ménim, de fant pishe; ich würde den Knaben lieben, wenn er fleißiger wäre, fanta bi ljubil, ko bi bil pridnihi.

3) Kadar kaj ukáshemo, kogá opomínjamo, prófimo, kòj prepovedujemo, sloji glágol v' *velivnim naklónu*, in der gebietenden Art. Postavim: Geh in die Schule pojdi v' sholo; rede nicht zu viel ne govôri prevezh.

4) Kadar glágola na nizh posébniga ne naklónimo, in ga ne okonzhámo, ampak samó zhas na snanje damo, sloji v' *neokonzhávnim naklónu* in der unbestimmten Art. Postavim: Lernen uzhati se; ermabnet werden, opominjan biti.

5) Kadar se glágol takó naklóni, de je perlógove podobe deléshin, in sraven lastnosti tudi zhas na snanje daje, právimo, *deléshni naklón*, ali *deléshje* das Mittelwort. Postavim: Das weinende Kind bath mich jokajózhi otrók me je prósil; ali pa: Weinend bath mich das Kind jokajózhi me je otrók prósil. Gefangen wehrte sich der Krieger noch. Voják, shé vjét, se je she branil. — Weinend jokajózhi je deléshje sdanjiga zhasa; gefangen vjét je deléshje pretekliga zhasa.

3. Z h a f i.

§. 125.

Zhas je troji: *sdánji zhas* die gegenwärtige Zeit, ktéri kashe, kaj se sdáj godi, kakor: Ich schreibe pissem; — *pretekli zhas* die vergangene Zeit, ktéri se postavi, kadar je kako djanje bres nanáshanje na drugo djanje dokonzháno, kakor: Du hast gelesen si bral; — *prihódnji zhas* die künftige Zeit, ktéri pové, kaj se bo sgoánilo, kakor: Ich werde lesen, bom bral.

§. 126.

Némzi pretekli zhas na tanko raslózhijo; torej imajo sraven popolnoma pretekliga zhasa, tudi:

1) *Pol pretekli zhas*, die halbvergangene Zeit, ktéri se postavi, kadar eno djanje she ni dokonzha

no, kadar se drugo sazhné. Postavim: Ich lerne, als er in das Zimmer trat, uzhil sim se, ko je v' hišho stopil.

2) *Davno pretekli zhas*, die längstvergangene Zeit, kadar je kako djanje shé dokonzhano, kadar se drugo sazhné. Postavim: Als ich meine Arbeit vollendet hatte, ging ich in den Garten, ko sim bil svôje délo dokonzhal, sim shél na vèrt.

Opomba. V' Krajskim nimamo pol pretekliga zhasa: torej namest njega vézhi dél popoluama pretekli zhas postavimo; vzhafi pa tudi sdánji zhas, kadar namrež kaj shivo perpovedujemo.

§. 127.

Tudi prihódnji zhas Némzi rasdelé v' navadni prihódnji zhas, in v' prihódnje pretekli zhas fünftig vergangene Zeit. Navadni prihódnji zhas se postavi, kadar se govori od kakiga prihódnjiga djanja bres svése ali permére s' kakim drugim prihódnjim zhasom. Postavim: Ich werde das Buch lesen. Prihódnje pretekli zhas pa postavimo, kadar lozhemo shé dokonzhani prihódnji zhas na snanje dati; postavim: Wenn ich das Buch werde gelesen haben, werde ich es dir leihen, kadar bom bukve sbral, ti jih bom posódil.

Opomba. V' Krajskim imamo le navadni prihódnji zhas. Namest prihódnje pretekliga postavimo ali navadni prihódnji, ali pa sdánji zhas. Postavim: Kadar bukve sberem, ti jih bom posódil.

§. 128.

V' Némškim je tedéj shést zhasov:

- 1) sdánji zhas, gegenwärtige Zeit,
- 2) na pol pretekli zhas, halbvergangene Zeit,
- 3) popoluama pretekli zhas, völlig vergangene Zeit,
- 4) davno pretekli zhas, längstvergangene Zeit,
- 5) prihódnji zhas, fünftige Zeit,
- 6) prihódnje pretekli zhas, fünftig vergangene Zeit.

4. S h t e v i l a.

§. 129.

Shtevilo je v' Némščkim dvoje: *edino in množno*, die einfache und die vielfache Zahl. Edino shtevilo je, kadar se govori od ene osebe ali rezhí, kakor: *Ich lasse se sméjam, du weinst jokasth*. Množno shtevilo je pa v' Némščkim, kadar se govori od dvéh ali vezh oséb ali rezhí. Postavim: *Wir lassen se sméjame; ihr weinet jökate*.

Opomba. V' Krajsčkim imamo tróje shtevilo: *edino, dvójno in množno*. Kadar je v' našim jesiku dvójno shtevilo, se postavi v' némščkim množno.

5. L i z e.

§. 130.

Lize, oseba die Person, ktéra kashe od kogá se govori, je v' vsakim shtevilu tróje. V' edinim shtevilu poméni *ich* jest pèrvo lize; — du tí poméni drugo lize: in er on sie óna es ono in man poménijo trétje lize. Postavim: *Ich schreibe pissem, du schreibst pishesth, er schreibt pishe, man schreibt se pishe*. V' množnim shtevilu se postavi v' pervim lizu *wir mi*; v' drugim *ihr vi*; v' trétjim *sie e oni, one*. Postavim: *Wir schreiben pisshemo, ihr lesset berete, sie essen jedó*. V' trétjim lizu obojiga shtevila stoji velikokrat imé ein Hauptwort namest saiména. Postavim: *Der Vater (er) schreibt, ozhe pishejo; die Mutter (sie) bethet, mati mólijo i. t. d.*

Opomba. V' Krajsčkim liznih saimén jest, ti, on mi i. t. d. pred glágole ne postávljamo, rasun zhe s' potídam kaj povémo.

6. P r e g i b.

§. 131.

Glágol takó preménjati, de se na njem sasná-mova salóg, naklón, zhas, shtevilo in lize, se pravi glágol pregíbatí *abwandeln*, in sglédu, po ktérim se pregíbajo, pravimo pregíb die *Abwandlung*.

§. 132.

V' némškim jesiku je le en sgled, po którim se vpravni glágoli die regelmáßigen Zeitwörter pregibajo. De nam je pa mogožhe glágol skosi in skosi pregibati, potrebužemo *pomóshnih glágolov Hülfszeitwörter*, ktéri nam glágol pregibati pomagajo. Taki pomoshni glágoli so v' némškim trije: *haben iméti*, *seyn biti*, in *werden postati*. Pomóshni glágoli imajo svóy pomén, in stojé velikokrat bres drugiga glágola.

§. 133.

Pomóshni glágol *haben* pomaga vsé djavne glágole in veliko Irédnjih glágolov pregibati. Takó se pregiba:

Snanični naklón.

Pogojivni naklón.

Sdánji zhasf.

Edino shtevilo.

Jch habe imam,

Du hast imash,

Er, sie, es hat ima,

Man hat imajo.

Jch habe imam,

Du habest imash,

Er, sie, es habe ima,

Man habe imajo.

Mnóshno shtevilo.

Wir haben imamo,

Ihr habet imate,

Sie haben imajo.

Wir haben imamo,

Ihr habet imate,

Sie haben imajo.

Na pól pretekli zhasf.

Edino.

Jch hatte sim imel, a, o,

Du hattest si imel, a, o,

Er, sie, es hatte je imel, a, o,

Man hatte so iméli.

Jch hätte bi imel, a, o,

Du hättest — — — —

Er, sie, es hätte — — — —

Man hätte bi iméli.

Mnóshno.

Wir hatten smo iméli, e,

Ihr hättet ste iméli, o,

Sie hatten so iméli, e.

Wir hätten bi iméli, e,

Ihr hättet — —

Sie hätten — —

Popolnoma pretekli zhas.

Edino.

Ich habe gehabt, sim imel, a, o, itd.	Ich habe gehabt, sim imel, a, o, itd.
Du hast gehabt,	Du habest gehabt,
Er, sie, es hat gehabt,	Er, sie, es habe gehabt,
Man hat gehabt, so iméli, e.	Man habe gehabt, so iméli, e.

Mnóshno.

Wir haben gehabt, simo iméli, e, itd.	Wir haben gehabt, simo iméli, e, itd.
Ihr habet gehabt,	Ihr habet gehabt,
Sie haben gehabt.	Sie haben gehabt.

Davno pretekli zhas.

Edino.

Ich hatte gehabt, sim bil imel, a, o, itd.	Ich hätte gehabt, bi bil imel, a, o, itd.
Du hättest gehabt,	Du hättest gehabt,
Er, sie, es hatte gehabt,	Er, sie, es hätte gehabt,
Man hatte gehabt. so bili iméli.	Man hätte gehabt. bi bili iméli.

Mnóshno.

Wir hatten gehabt, simo bili iméli, e, itd.	Wir hätten gehabt, bi bili iméli, e, itd.
Ihr hättet gehabt,	Ihr hättet gehabt,
Sie hatten gehabt.	Sie hätten gehabt.

Prihódnji zhas.

Edino.

Ich werde haben, bom imel, a, o, itd.	Ich werde haben, bom imel, a, o, itd.
Du wirst haben,	Du werdest haben,
Er, sie, es wird haben,	Er, sie, es werde haben,
Man wird haben. bodo iméli, e.	Man werde haben. bodo iméli, e.

Mnóshno.

Wir werden haben, homo iméli, e.	Wir werden haben, homo iméli, e.
Ihr werdet haben,	Ihr werdet haben,
Sie werden haben.	Sie werden haben.

Prihódnje pretekli zhasf.

Edíno.

Ich werde gehabt haben, bom imel, a, o, itd.	Ich werde gehabt haben, bom imel, a, o, itd.
Du wirst gehabt haben,	Du werdest gehabt haben,
Er, sie, es wird gehabt haben.	Er, sie, es werde gehabt haben,
Man wird gehabt haben, bodo iméli, e.	Man werde gehabt haben, bodo iméli, e.

Mnóshno.

Wir werden gehabt haben, bomo iméli, e itd.	Wir werden gehabt haben, bomo iméli, e,
Ihr werdet gehabt haben,	Ihr werdet gehabt haben,
Sie werden gehabt haben,	Sie werden gehabt haben.

Velívni naklön.

Edíno.

Mnóshno.

Habe (du) iméj,	Habet (ihr) iméjte,
Habe er, sie, naj ima,	Haben sie naj imajo.

Neokonzhávni naklön.

Sdanji zhasf:	Haben iméti.
Pretekli zhasf:	Gehabt haben.
Prihódnji zhasf:	Haben werden.

Deléshje.

Sdánji zhasf:	Habend imajózh,
Pretekli zhasf:	Gehabt imel, a, o.

Opomba. 1. Namest: ich hätte, du hättest, er hätte i. t. d. se tudi rezhe: ich würde haben, du würdest haben i. t. d. In namest: ich hätte gehabt i. t. d. se rezhe: ich würde gehabt haben i. t. d.

Opomba. 2. Glágol haben iméti, je fizer v' Némshkim pomóshni glágol, kér v' pretéklím zhasu velíko glágolov pregibati pomaga; v' Krajnskim pa glágol iméti nikóli ni pomóshni glágol. V' Krajnskim namrezh per vsih glágolih na pomozh jemljemo pomóshni glágol *bíti seyn*, ktéri je tudi v' Némshkim velikokrat pomóshni glágol.

§. 134.

Pomoshni glágol seyn biti pomaga v' Némshkim veliko frédnjih glágolov pregibati. Takó se pregiba :

Snanivi naklòn.

Pogojivni naklòn.

Sdanji zhasf.

Edino shtevilo.

Jch bin sim,	Jch sey sim,
Du bist si,	Du seyst si,
Er, sie, es ist je,	Er, sie, es sey je,
Man ist so.	Man sey so.

Mnóshno shtevilo.

Wir sind smo,	Wir seyn smo,
Ihr seyd ste,	Ihr seyd ste,
Sie sind so.	Sie seyn so.

Na pól pretekli zhasf.

Edino.

Jch war sim bil, a, o,	Jch wäre bi bil, a, o,
Du warst si bil, a, o,	Du wärest — — —,
Er, sie, es war je bil, a, o,	Er, sie, es wäre — — —,
Man war so bili.	Man wäre bi bili.

Mnóshno.

Wir waren smo bili, e,	Wir wären bi bili, e,
Ihr wäret ste bili, e,	Ihr wäret — — —
Sie waren so bili, e.	Sie wären — — —

Popolnoma pretekli zhasf.

Edino.

Jch bin gewesen, sim bil, a, o, itd.	Jch sey gewesen, sim bil, a, o, itd.
Du bist gewesen,	Du seyst gewesen,
Er, sie, es ist gewesen,	Er, sie, es sey gewesen
Man ist gewesen, so bili.	Man sey gewesen, so bili.

M n ó s h n o.

Wir sind gewesen,
sino bili, e, itd.

Ihr seyd gewesen,
Sie sind gewesen.

Wir seyn gewesen,
sino bili, e, itd.

Ihr seyd gewesen,
Sie seyn gewesen.

Davno pretekli zhas.

E d i n o.

Ich war gewesen,
sim bil, a, o, itd.

Du warst gewesen,
Er, sie, es war gewesen,
Man war gewesen so bili.

Ich wäre gewesen,
bi bil, a, o itd.

Du wärest gewesen,
Er, sie, es wäre gewesen,
Man wäre gewesen bi bili, e.

M n ó s h n o.

Wir waren gewesen,
sino bili, e, itd.

Ihr wäret gewesen,
Sie waren gewesen.

Wir wären gewesen,
bi bili, e, itd.

Ihr wäret gewesen,
Sie wären gewesen.

Prihódnji zhas.

E d i n o.

Ich werde seyn bom,
Du wirst seyn bossh,
Er, sie, es wird seyn bo,
Man wird seyn bodo.

Ich werde seyn bom,
Du werdest seyn bossh,
Er, sie, es werde seyn bo,
Man werde seyn bodo.

M n ó s h n o.

Wir werden seyn bomo,
Ihr werdet seyn bote,
Sie werden seyn bodo.

Wir werden seyn bomo,
Ihr werdet seyn bote,
Sie werden seyn bodo.

Prihódnje pretekli zhas.

E d i n o.

Ich werde gewesen seyn,
bom, i. t. d.

Du wirst gewesen seyn,
Er, sie, es wird gewesen seyn.

Ich werde gewesen seyn,
bom, i. t. d.

Du werdest gewesen seyn,
Er, sie, es werde gewesen seyn.

M n ó s h n o.

Wir werden gewesen seyn,
Ihr werdet gewesen seyn,
Sie werden gewesen seyn.

Wir werden gewesen seyn,
Ihr werdet gewesen seyn,
Sie werden gewesen seyn.

Velívni naklòn.

E d i n o.

Sey (du) bódi,
Sey er, sie naj bo.

M n ó s h n o.

Seyd (ihr) bodite,
Seyn sie naj bódo.

Neokonzhavni naklòn.

Sdánji zhaf: seyn hiti.
Pretekli zhaf: gewesen seyn.
Prihódnji zhaf: seyn werden.

Deléshje.

Sdánji zhaf: bijózh.
Pretekli zhaf: gewesen bil.

Opómba. Namest: *ich* wære, du warest itd. se tudi rezhe: *ich* wårde seyn, du wårdest seyn, *sidt.* namest: *ich* wære gewesen itd. se tudi rezhe: *ich* wårde gewesen seyn.

§. 135.

Pomóshni glágol werden biti, postati, pomaga v' Nemshkim^o prihódnji zhaf v' djavnim salógu pre-gibati; v' terpivnim salógu pa vie zhave. V' Krajn-^oskim se pa vézhi dél namest werden poslúshimo pomóshniga glágola *biti*, ktériga pregib je shé snau; torej ga takej ne bo trébu ponavljati. Némshki pomóshni glágol se tako pregiba:

*Snanivni naklòn.**Pogojivni naklòn.*

Sdánji zhaf.

E d i n o.

Ich werde,
Du wirst,
Er, sie, es, man wird.

Ich werde,
Du werdest,
Er, sie, es, man werde.

M n ó s h n o.

Wir werden,
Ihr werdet,
Sie werden.

Wir werden,
Ihr werdet,
Sie werden.

Na pol pretekli zhaf.

E d i n o.

Ich wurde (ward),
Du wårdest (wardst),
Er ic. wurde (ward).

Ich würde,
Du wårdest,
Er ic. würde.

M n ó s h n o.

Wir wurden,
Ihr würdet,
Sie wurden.

Wir würden,
Ihr würdet,
Sie würden.

Popolnama pretekli zhas.

E d í n o.

Ich bin geworden,
Du bist geworden,
Er ꝛ. ist geworden.

Ich sey geworden,
Du seyest geworden,
Er ꝛ. sey geworden.

M n ó s h n o.

Wir sind geworden,
Ihr seyd geworden,
Sie sind geworden.

Wir seyn geworden,
Ihr seyd geworden,
Sie seyn geworden.

Davno pretekli zhas.

E d í n o.

Ich war geworden,
Du warst geworden,
Er ꝛ. war geworden.

Ich wäre geworden,
Du wärest geworden,
Er ꝛ. wäre geworden.

M n ó s h n o.

Wir waren geworden,
Ihr wäret geworden,
Sie waren geworden.

Wir wären geworden,
Ihr wäret geworden,
Sie wären geworden.

Prihódnji zhas.

E d í n o.

Ich werde werden,
Du wirst werden,
Er ꝛ. wird werden.

Ich werde werden,
Du werdest werden,
Er ꝛ. werde werden.

M n ó s h n o.

Wir werden werden,
Ihr werdet werden,
Sie werden werden.

Wir werden werden,
Ihr werdet werden,
Sie werden werden.

Prihodnje pretekli zhas.

E d í n o.

Ich werde geworden seyn,
Du wirst geworden seyn,
Er ꝛ. wird geworden seyn.

Ich werde geworden seyn,
Du werdest geworden seyn,
Er ꝛ. werde geworden seyn.

Mnošho.

Wir werden geworden seyn, Wir werden geworden seyn,
Ihr werdet geworden seyn, Ihr werdet geworden seyn,
Sie werden geworden seyn. Sie werden geworden seyn.

Velíni naklòn.

Edína	Mnóshno.
Werde (du)	Werdet (ihr),
Werde er, sie	Werden sie.

Neokonzhavni naklòn.

Sdánji zhas: werden.
Pretekli zhas: geworden seyn.
Prihódnjli zhas: werden werden.

Deléshje.

Sdánji zhas: Werdend (ni navadno).
Pretekli szas: geworden.

Opomba. 1. Namest: ich würde itd. se tudi rezhe: ich würde werden itd.; in namest ich wäre geworden itd. se tudi rezhe: ich wurde geworden seyn. 2. Kadar je glágol werden pomoshin glágol, njegovo deléshje pretekliga zhasa ni geworden anapak worden.

§. 136.

Drugi glagoli se v' Némshkim po enim sglédu, po eni podobi pregibajo.

1. Sgled djávniga pregiba.

Snanivni naklòn. *Pogojeni naklòn.*

Sdanji zhas.

Edina shtevilo.

Ich lobe hválim,	Ich lobe hválim,
Du lobest (lobst) hvális,	Du lobest hvális,
Er ic. lobt hváli.	Er ic. lobe hváli.

Mnošho shtevilo.

Wir loben hválimo,	Wir loben hválimo,
Ihr lobet hválite,	Ihr lobet hválite,
Sie loben hválijo.	Sie loben hválijo.

Na pól pretekli zhas.

E d i n o.

Jch lobte sim hválil, a, o, Jch lobete bi hválil, a, o,
 Du lobtest si hválil, a, o, Du lobetest bi hválil, a, o,
 Er 1c. lobte je hválil, a, o. Er 1c. lobete bi hválil, a, o.

M n ó s h n o.

Bir lobten smo hvalili, e, Bir lobeten bi hvalili, e,
 Ihr lobtet ste hvalili, e, Ihr lobetet bi hvalili, e,
 Sie lobten so hvalili, e. Sie lobeten bi hvalili, e.

Popoluama pretekli zhas.

E d i n o.

Jch habe gelobt sim hválil, a, o, itd.,	Jch habe gelobt sim hválil, a, o, itd.,
Du hast gelobt,	Du habest gelobt,
Er 1c. hat gelobt.	Er 1c. habe gelobt.

M n ó s h n o.

Bir haben gelobt, smo hvalili, e, itd.,	Bir haben gelobt, smo hvalili, e, itd.
Ihr habet gelobt,	Ihr habet gelobt,
Sie haben gelobt.	Sie haben gelobt.

Davno pretekli zhas.

E d i n o.

Jch hatte gelobt, sim bil hválil, a, o, etc.	Jch hätte gelobt, bi bil hválil, a, o, etc.,
Du hattest gelobt,	Du hättest gelobt,
Er 1c. hatte gelobt.	Er 1c. hätte gelobt.

M n ó s h n o.

Bir hatten gelobt, smo bili hvalili, e, itd.	Bir hätten gelobt, bi bili hválili, e, itd.,
Ihr hättet gelobt,	Ihr hättet gelobt,
Sie hatten gelobt.	Sie hätten gelobt.

Prihódaji zhas.

E d i n o.

Jch werde loben, bom hválil, a, o, itd.,	Jch werde loben, bom hválil, a, o, itd.,
Du wirst loben,	Du werdest loben,
Er 1c. wird loben.	Er 1c. werde loben.

Mnóshno.

Wir werden loben,
bomo hvalili, e, itd.,
Ihr werdet loben,
Sie werden loben.

Wir werden loben,
bomo hvalili, e, itd.,
Ihr werdet loben,
Sie werden loben.

Prihódnje pretekli zhas.

Edíno.

Ich werde gelobt haben,
bom hválil, a, o, itd.,
Du wirst gelobt haben,
Er ic. wird gelobt haben.

Ich werde gelobt haben,
bom hválil, a, o, itd.,
Du werdest gelobt haben,
Er ic. werde gelobt haben.

Mnóshno.

Wir werden gelobt haben,
bomo hvalili, e, itd.,
Ihr werdet gelobt haben,
Sie werden gelobt haben.

Wir werden gelobt haben,
bomo hvalili, e, itd.,
Ihr werdet gelobt haben,
Sie werden gelobt haben.

Velívni naklòn.

Edíno.

Mnóshno.

Lobe (du) hváli,
Lobe er, sie, naj hváli.

Lobet (ihr) hválite.
Loben sie, naj hválijò.

Neokonzhavni naklòn.

Sdánji zhas: Loben hvalíti.

Pretekli zhas: Gelobt haben.

Prihódnji zhas: Loben werden.

Deléshje.

Sdánji zhas: Lobend hvalijózh.

Pretekli zhas: Gelobet (gelobt) hvalil, a, o; hvalili, e.

Opomba. V' na pol preteklím zhasu pogojívni^a
naklóna se namešt: ich lobete itd. tudi rezhe: ich
würde loben itd. Ravno takó tudi v' davno pre-
teklím zhasu namešt: ich hätte gelobt itd. ich
würde gelobt haben.

Sgled terpívniĝa pregíba.

*Snanivni naklòn.**Pogojivni naklòn.*

Edino shtevílo.

Jch werde gelobt,
 sim hváljen, a, o,
 Du wirst gelobt,
 si hváljen, a, o,
 Er ic. wird gelobt,
 je hváljen, a, o.

Jch werde gelobt,
 sim hváljen, a, o,
 Du werdest gelobt,
 si hváljen, a, o,
 Er ic. werde gelobt,
 je hváljen, a, o.

Mnóshno shtevílo.

Wir werden gelobt,
 smo hváljeni, e, itd.
 Ihr werdet gelobt,
 Sie werden gelobt.

Wir werden gelobet,
 smo hváljeni, e, itd.
 Ihr werdet gelobet,
 Sie werden gelobet.

Na pol pretekli zhař.

Edino.

Jch wurde gelobet,
 sim bil hváljen, a, o, itd.
 Du wurdest gelobet,
 Er ic. wurde gelobet.

Jch würde gelobet,
 bi bil hváljen, a, o, itd.
 Du würdest gelobet,
 Er ic. würde gelobet.

Mnóshno.

Wir wurden gelobet,
 smo bili hváljeni, e, itd.
 Ihr wurdet gelobet,
 Sie wurden gelobet.

Wir würden gelobet,
 bi bili hváljeni, e, itd.
 Ihr würdet gelobet,
 Sie würden gelobet.

Popolnana pretekli zhař.

Edino.

Jch bin gelobt worden,
 sim bil hváljen, a, o, itd.
 Du bist gelobt worden,
 Er ic. ist gelobt worden.

Jch sey gelobet worden,
 sim bil hváljen, a, o, itd.
 Du seyßt gelobet worden,
 Er ic. sey gelobet worden.

Mnóshno.

Wir sind gelobet worden,
 smo bili hváljeni, e, itd.
 Ihr seyd gelobet worden,
 Sie sind gelobet worden.

Wir seyn gelobet worden,
 smo bili hváljeni, e, itd.
 Ihr seyd gelobet worden,
 Sie seyn gelobet worden.

Davno pretekli zhasf.

E d i n o.

Jch war gelobet worden, Jch wäre gelobet worden,
 sim bil hváljen bil, a, o, itd. bi bil hváljen, a, o, itd.
 Du warst gelobet worden, Du wärcst gelobet worden,
 Er ꝛ. war gelobet worden. Er ꝛ. wäre gelobet worden.

M n ó s h n o.

Wir waren gelobet worden, Wir wären gelobet worden,
 smo bili, e hváljeni, e, bili, bi bili, e, hváljeni, e, bili,
 e, itd., e, itd.,

Ihr waret gelobet worden, Ihr wäret gelobet worden,
 Sie waren gelobet worden. Sie wären gelobet worden.

Prihódnji zhasf.

E d i n o.

Jch werde gelobet werden, Jch werde gelobet werden,
 bom hváljen, a, o, itd., bom hváljen, a, o, itd.,
 Du wirst gelobet werden, Du werdest gelobet werden,
 Er ꝛ. wird gelobet werden. Er ꝛ. werde gelobet werden.

M n ó s h n o.

Wir werden gelobet werden, Wir werden gelobet werden,
 homo hváljeni, e, itd., homo hváljeni, e, itd.,

Ihr werdet gelobet werden, Ihr werdet gelobet werden,
 Sie werden gelobet werden. Sie werden gelobet werden.

Prihódnje pretekli zhasf.

E d i n o.

Jch werde gelobet worden Jch werde gelobet worden
 seyn, seyn,
 bom hváljen, a, o, itd. bom hváljen, a, o, itd.,

Du wirst gelobet worden Du werdest gelobet worden
 seyn, seyn,

Er ꝛ. wird gelobet worden Er ꝛ. werde gelobet worden
 seyn, seyn,

M n ó s h n o.

Wir werden gelobet worden Wir werden gelobet worden
 seyn. seyn.

bomo hváljeni, e, itd., homo hváljeni, e, itd.,
 Ihr werdet gelobet worden Ihr werdet gelobet worden

seyn, seyn,
 Sie werden gelobet worden Sie werden gelobet worden

seyn, seyn,

Velívni naklòn.

Edíno.

Du sollst gelobet werden,
bódi hváljen a, o,
Er ic. soll gelobet werden,
naj bo hváljen, a, o.

Mnóshno.

Ihr solltet gelobet werden,
bodite hváljeni, e,
Sie sollen gelobet werden.
naj bodo hváljeni, e.

Neokonzhavni naklòn.

Sdánji zhas: Gelobet werden, hváljen, a, o, biti.
Pretekli zhas: Gelobet worden seyn, biti hváljen, a,
o biti.
Prihódnji zhas: Werden gelobt werden.

Deléshje.

Pretekli zhas: Gelobet (gelobt) hváljen, a, o; hvál-
ljeni, e.

Opomba. 1. V' na pol preteklím zhasu se tudi
rezhe: Ich würde gelobet werden i. t. d. — In v'
davno preteklím zhasu: Ich würde gelobet wor-
den seyn i. t. d.

Sdánjimu in na pol preteklím zhasu s' djavnim
salógu se pravi edini zhasi einfache Zeiten,
dragim shtirim zhasam pa, in vsim zhasam ter-
pivniga, salóga se pa sostávljeni zhasi pravi.

2. V' Krajskim se nektéri glágoli v' terpi-
nim salógu tudi s' pavernivnim saiménam se
pregibajo; postavim: Es wird getragen, je ne-
feno, ali pa: se nóti i. t. d.

3. Némzi velikokrat v' tréjtím lizu edíniga shte-
vila v' djavnim salógu, kadar se ne govori od
kake posebne osébe, besédo man postavijo.
V' Krajskim vèzhi dél namest man tréjte lize
mnóshniga shtevila postavimo, vzhafi pa tudi
edíno shtevilo, tode v' *terpivnim* salógu s' po-
vernivnim saimenam: se. Postavim: Man sagt
pravijo, man liest se bere.

§. 137.

Po sglédu loben se pregibajo vsi glágoli, ktéri
v' pregibanji korenininga glasa ne spremené, in
imajo v' napol preteklím zhasu te ali pa etc, in se
v' deléshji pretekliga zhasa konzhaso s' et ali pa t.

Tém glágolam so pravi *vprávní glágoli* regelmášíge Zeittwörter. Je pa she veliko drugih glágolov, ktéri se ne pregíbajo po sglédu loben, in ktérim se *nevprávní glágoli* unregelmášíge Zeittwörter pravi.

§. 138.

Nevprávní glágoli spremené v' pregíbánji svoj koreninini glaf, so v' na pol preteklím zhasu navadno enoslóshni, in se v' deleshji preteklíga zhasa vézhi déi' s' en konzhajo, in velikokrat imajo tudi v' drugim in trétjim lizu sdánjiga zhasa v' ediním shlevilu, in v' velívnim naklónu kaj posébníga.

§. 139.

De se nevpravni glágoli lóshej najdejo, so tukej v' abezédnim rédu sapísani. Glágoli s' eno svézdizo (*) se shé skorej splóh kakor vpravni pregíbajo, ktéri imajo pa dvé svézdizi (***) tisti se sizer navadno kakor nevpravni pregíbajo, uzhéni in omíkani Némzi jih pa, kadar víðko govore, kakor vpravne glágole pregíbajo.

Popís nevprávnih glágolov.

Baaken pèzhi (kruh). Du bäckst (bäckest), er bäckt (bäcket); ich back (backte); Pogojivni naklón: ich bäcke (bäcete); back; ich habe gebacken. Baaken vkládati je vprávin glágol.

Befehlen ukasati. Du befehlst, er befiehlt; ich befehl; Pogoj. ich befähle; befehl; ich habe befohlen.

Befleissen, sich, si persadjati. Ich befließ; Pog. beflisse; befließ ali pa besleisse; ich habe mich beflissen. Befleissigen je vprávin glágol.

Beginnen sazhéti. Ich begann; Pog. begänne; beginn; ich habe begonnen.

Beißen gristi. Ich biß; Pog. ich biße; beiß ali pa beiße; ich habe gebissen.

Berge skriti. Du birgst, er birgt; ich barg; Pog. ich barge; birg; ich bin geborgen. Ravno také verbergen skriti se; samo v' pog. nakl. ima: ich verbürge namest verbürge. Herbergen prenozhíti (kogá) se pregíba po sglédu loben.

* **Verstén** pózhiti. Ich verst ali verst (verstete); Pog.

ich börste, (berstete); birst (berste); ich bin geboren (geberstet).

Besinnen, sich, pomisliti se. Ich besann mich; Pog. ich besänne mich; ich habe mich besonnen; se pregiba, kakor sinnen.

Betrügen goljvati. Ich betrog; Pog. ich betröge; ich habe betrogen.

Bewegen premajati, nagniti kogá h' kaki rézhi. Ich bewog; Pog. ich bewöge; ich habe bewogen. Zho pa bewegen poméni majati, spremajati se, ganiti kogá (rühren), je vpráven glágol.

Biegen vgniti, shibiti. Ich bog; Pog. ich böge; biege; ich habe gebogen. Beugen perkloniti, se vpráveno pregiba.

Biethen ponúdiri. Ich both; Pog. ich böthe; bieth ali biethe; ich habe gebothen.

Binden vesati. Ich band; Pog. ich bände; binde; ich habe gebunden.

Bitten prositi. Ich bath; Pog. ich bätthe; bitt' ali bitte; ich habe gebethten. Ravno takó se pregibajo: erbitten sprostiti, abbitten sa saméro prositi itd.

Blasen pihati. Du bläsest, er bläset ali bläst; ich blies; blase; ich habe geblasen.

Bleiben ostati. Ich blieb; bleib ali bleibe; ich bin geblieben.

Bleichen belíti, je vprávin glágol. Sostavljona glá-gola pa; erbleichen in verbleichen oble-déti sta nevprávena: ich erblich, verblích; ich bin erblichen, verblíchen.

Braten pezhi, ima deléshje pretekliga zhasa: gebraten.

Brechen lomíti, slomíti. Du brichst, er bricht; ich brach; Pog. ich bräche; brich; ich habe gebrochen. Ravno takó: erbrechen vlomiti in zerbrechen rasbiti. Radebrechen s' kolésam kosli tréti, se vpráveno pregiba.

Brennen goréti. Ich brannte; Pog. ich brennete; brenne; ich habe gebrannt.

Bringen pernesti. Ich brachte; Pog. ich brächte; bringe; ich habe gebracht.

- Denken** misiliti. Ich dachte; Pog. ich dächte; denke; ich habe gedacht.
- Dingen** najéti. Ich dung; Pog. ich dünge; binge; ich habe gedungen. Ravno takò: bedingen, verdingen. Pravi se pa vunder bedingt, kadar se s' pogojam kaj rezhe. — Dungen gnojiti se pregiba kakor loben.
- Dreschen** mlatiti. Du drischest, er drischt; ich drosch; Pog. ich drösche; drisch; ich habe gedroschen.
- Dringen** siliti. Ich drang; Pog. ich dränge; bringe; ich habe gedrungen.
- Dürfen** sméti. Ich darf, du darfst, er darf; wir dürfen, ihr dürfet, sie dürfen. Pog. sdánj: ich dürfe, du dürfest i. t. d.; ich durste; Pog. ich dürste; ich habe gedurft. Ravno takò bedürfen potrebovati.
- Empfangen** prejéti. Ich empfing; ich habe empfangen. Kakor fangen.
- Empfehlen** perporozhiti. Ich empfahl; empfahlen. Kakor befehlen.
- Entsprießen** israkti, se roditi. Ich entsproß; ich bin entsprossen. Kakor spriesen.
- Erküren** isvoliti. Ich erkor; Pog. ich erköre; erküre; ich habe erkoren.
- Erlöschen** vgálniti. Gléj löschen galiti.
- Erschallen** raslégati se. Es erschallt; es erscholl; Pog. es erschölle; erschalle; es ist erschollen. Schallen buzhati, svoniti je vpravín glágol.)
- Erschrecken** vstráshiti se. Du erschrickst, er erschrickt; ich erschraß; Pog. ich erschräde; erschrick; ich bin erschrocken. Kadar pa erschrecken poméni vstráshiti kogá, se pregiba kakor loben.
- Erwägen** prevdáríti. Ich erwog; Pog. ich erwöge; erwäg ali erwäge; ich habe erwogen.
- Essen** jélli. Du issest, er isst; ich aß; Pog. ich äße; isß; ich habe gegessen.
- Fahren** peljati se. Du fährst, er fährt; ich fuhr; Pog. ich führe; fahr ali fahre; ich bin gefahren. Ravno takò se pregibajo vli sostávljeni glágoli, rasun willfahren dovoliti. Kadar fahren poméni

- peljati kogá, ima v' preteklim zhasu pomóshni glágot haben.
- Fallen pásti. Du fállst, er fállt; ich fiel; fall ali falle; ich bin gefallen.
- Fangen vjéti. Du fángst, er fángt; ich fing; fange; ich habe gefangen.
- Fechten bojeváti se. Du síchst, er sícht (tudi: du sechtest, er sechtet); ich socht; Pog. ich söchte; sícht (ali sechte); ich habe gefochten.
- Finden nájditi. Ich fand; Pog. ich fände; finde; ich habe gefunden.
- Flechten plesti. Du síchst (tudi du sechtest, er sechtet); ich flocht; Pog. ich söchte; (tudi ich sechtete); ich habe geflochten. Ravno tako versflechten.
- Fliegen letéti. Du flíegst, er flíegt; ich flog; Pog. ich flöge; ich bin geflogen.
- Fliehen beshati. Du flíehst, er flíeht, ich floh; Pog. ich flöhe; ich bin geflohen.
- Fliesen tezhi (kakor vóda) Du flíehest, er flíeht; ich floß; Pog. ich flöhe; fließe; geflossen; od vódo in drugih tekózhnih rezhí od glasú in besedi se rézhe: sie sind geflossen; od ran, ozhi, zev, shlebov se pa rézhe: sie haben geflossen.
- Fressen shréti. Du fríehest, er fríeht; ich fraß; Pog. ich frähe; ich habe gefressen.
- Frieren smersovati, sébsti. Ich fror; Pog. ich fröre; friere; gefroren; es hat uns gefroren seblo nal je. Das Wasser ist gefroren, vóda je smersnila.
- *Gähren kílati se, vréti. Ich gohr; Pog. ich göhre (tudi: gährete); gähre; ich habe gegöhren, der Wein hat gegöhren vino je vrélo.
- Gebären roditi. Du gebíerst, sie gebíert (tudi: du gebärest, sie gebäret); ich gebar; Pog. ich gebäre; gebier ali gebäre; ich habe geboren.
- Geben dati. Du gíbst, er gíbt; ich gab; Pog. ich gäbe; gib; ich habe gegeben.
- Gebiethen sapovédati. Ich gebóth; Pog. ich geböthe; gebieth ali gebiethé; ich habe gebóthen.
- *Gedeihen tekniti. Ich gedíeh; Pog. ich gediehe; (gedieheté) gediehe; gedeihen.

- Gefallen dopasti. Ich habe gefallen. Sizèr kakor fallen.
- Gehen iti. Ich ging; Pog. ich ginge; geh ali gehe; ich bin gegangen.
- Gelingen po frézhi se isiti. Es gelingt; es gelang; Pog. es gelänge, es ist gelungen.
- Gelten veljati. Du gültst, er gilt; ich galt; Pog. ich gälte; gilt; ich habe gegolten.
- * Genesen osdravéti. Ich genas; Pog. ich genäse (tudi genesete); ich bin genesen.
- Genießen vshivati, vshíti. Ich genosß; Pog. ich genöße; genieß; ich habe genossen.
- Geschehen sgoditi se. Es geschieht; es geschah; Pog. es geschähe; es ist geschehen.
- Gewinnen perdobiti. Ich gewann; Pog. ich gewänne; ich habe gewonnen.
- Gießen vlivati, vлити. Ich gosß; Pog. ich göße; gieß; ich habe gegossen.
- * Gleichen enák hiti. Ich glích; gleich ali gleiche; ich habe geglichen.
- Gleichen ravno storiti, se pa pregiba po sglédu loben.
- ** Gleiten derzhati, isdèrkniti. Ich glitt; Pog. ich glitte, (tudi: ich gleitete); gleite; ich bin geglitten. Begleiten spremiti se pregiba, kakor loben.
- ** Gliramen tléti. Ich glomm; Pog. ich glömme (bolse glimmete); ich habe geglommen, (bolje: ich habe geglimmt).
- Graben kopati. Du gräbst, er gräbt; ich grub; Pog. ich gräbe; ich habe gegraben.
- Greifen prijéti, popasti. Ich griff; greif ali greife; ich habe gegriffen.
- Haben iméti. Glej sgorej str. 40. Handhaben se pregiba, kakor loben.
- Halten dershati. Du hältst, er hält; ich hielt; halt ali halte; ich habe gehalten.
- Hängen viléti. Du hängst, er hängt; ich hing; hänge; ich habe gehangen.
- Hängen obéti je vpráven glágol.

- Hauen** mahñiti, ðiti, sékati. Ich hieb; Pog. ich hies-
be, (tudi: ich hauete); hau ali haue; ich habe ge-
hauen. Ravno takó: be-ver-zerhauen.
- Heben** vsdigniti. Ich hob; Pog. ich höbe; hebe; ich
habe gehoben. Ravno takó erheben.
- Heißen** imenováti. Ich hieß; heiß ali heiße; ich habe
geheißen.
- Helfen** pomagati. Du hilfst, er hilft; ich half; Pog.
ich hülfe (ali hülfe); hilf; ich habe geholfen.
- Kennen** posnati. Ich kannte; Pog. ich kennete; ken-
ne; ich habe gekannt.
- Klimmen** plésati. Ich kimm; Pog. ich klömmе (tudi:
ich klimmete); klimme; ich bin gekommen.
- Klingen** svenzhati. Ich klang; Pog. ich klänge;
klinge; ich habe geklungen.
- Kneifen** shipáti, vshipñiti. Ich kniff; ich habe geknis-
sen. Kneipen, kar ravno tó poméni, je pa vpra-
ven glágol.
- Kommen** priti. Du kommst, er kommt; (navadno:
du kömmt, er kömmt); ich kam; Pog. ich käme;
komm; ich bin gekommen. (Be-willkommen
sprejéti kogá je vpráven glágol).
- Können** morem. Ich kann, du kannst, er kann, wir
können itd. Pog. ich könne itd.; ich konnte; Pog.
ich könnte; ich habe gekonnt.
- Kriechen** lásiti, plasiti se. Du kriechst, er kriecht; ich
kroch; Pog. ich kröche; kriech; ich bin gekrochen.
- Laden** vkladati, tovoriti. Du ladest, er ladet; ich
lub; Pog. ich lüde; ich habe geladen.
- Lassen** pustiti. Du lässest, er läßt; ich ließ; laß; ich
habe gelassen. Ravno takó: verlassen sapu-
stiti, veranlassen je pa vpráven glágol.
- Laufen** letéti. Du läufst, er läuft; ich lief; lauf;
ich bin gelaufen.
- Leiden** terpéti. Ich litt; leide; ich habe gelitten. Ver-
leiden se progiba po sgléda loben.
- Leihen** posoditi. Ich lieh; ich habe geliehen.
- Lesen** brati. Du liestest, er liestet, (liest); ich las;
Pog. ich läse; lies; ich habe gelesen.

Liegen leshati. Ich lag; Pog. ich läge; lieg; ich habe gelegen. Ravno takó erliegen.

Löschen ugalovati, ugálniti. Du löschest, er löscht; ich lösche; Pog. ich lösche; lösch; ich bin gelöschen. Kadar je pa löschen djávin glágol in poméni *gafiti*, se pregiba kakor loben. Ravno takó ausgelöschen sbrifati.

Lügen lagáti. Ich log; Pog. ich löge; lüge; ich habe gelogen.

Mahlen mléti. Gemahlen. Mahlen malati je vprávin glágol.

Meiden varovati, ogibati se. Ich mied; meide; ich habe gemieden.

Melken mlésti. Ich molk; melke; ich habe gemolken.

Messen mèriti. Du mißest, er mißt; ich maß; Pog. ich mäße; miß; ich habe gemessen.

Mögen hotéti. Ich mag, du magst, er mag, wir mögen itd. Pog. ich möge itd.; ich möchte; Pog. ich möchte; möge; ich habe gemocht.

Müssen moram. Ich muß, du mußt, er muß, wir müssen, itd. Pog. ich müsse, du müßest, er müsse itd. ich mußte; Pog. ich müßte; ich habe gemußt.

Nehmen vséti. Du nimmst, er nimmt; ich nahm; Pog. ich nähme; nimm; ich habe genommen.

Nennen imenovati. Ich nannte ali nennte; Pog. ich nennete; nenne; ich habe genannt ali genennet.

Pfeifen shvishgati. Ich pfiß; pfeif; ich habe gepfiffen.

Pflegen iméti, rediti. Ich pflog; Pog. ich pfloge; pflege; ich habe gepflogen. Pflegen navado iméti se pa pregiba, kakor loben.

Preisen hvaliti. Ich pries; preise; ich habe gepriesen. Lobpreisen je vprávin glágol.

Quellen isvirati, tezhi. Du quillst, er quillt; ich quoll; Pog. ich quölle; quill; ich bin gequollen. Kadar pa quellen poméni namákati, se pregiba navadno kakor loben. Ravno takó tudi quellen terpinzhiti.

Rathen svétovati. Du rathst, er rath; ich rieth; rath; ich habe gerathen.

Reiben dergati, ribati. Ich rieb; reibe; ich habe gerieben.

Reißen tērgati. Ich riß; Pog. ich risse; reiße ali reiße; ich habe gerissen.

Reiten jēsditi. Ich ritt; reit ali reite; ich bin geritten. Ravno takó: bereiten prejēsditi; objēsditi. Bereiten perprāviti se pa vprāvno pregiba.

Rennen letēti, dirjati. Ich rannte; Pog. ich rennete; renne; gerannt.

Riechen dūhati. Ich roch; Pog. ich röche, riech; ich habe gerochen.

Ringen boriti se, metati se. Ich rang; Pog. ich ränge; ringe; ich habe gerungen. Umringen obstopiti se vprāvno pregiba.

Rinnen tezhi, zrēti. Ich rann; Pog. ich ränne, rinne; geronnen.

Rufen klizati. Ich rief; ich habe gerufen.

Salzen soliti. Gesalzen.

Saufen piti, pijānzhevati. Du säuffst, er säuft; ich soff; Pog. ich söffe; sauf; ich habe gesoffen.

Saugen selāti. Ich sog; Pog. ich söge; sauge ali saug; ich habe gesogen.

Schaffen narediti, stvariti. Ich schuf; Pog. ich schüfe; schaffe; ich habe geschaffen. Zhe ima Schaffen kak drugi pomēn, se pregiba kakor loben.

Scheiden lozhiti se. Ich schied; scheid (scheid); geschieden. Scheiden odlozhiti je vprāven glāgol.

Scheinen svetiti se, kasati, viditi se. Ich schien; scheine; ich habe geschienen. Bescheinen je vprāvin glāgol.

Schelten klēti. Du schiltst, er schilt; ich schalt; Pog. ich schölte; ich habe gescholten. Ravno takó: ausschelten okrēgati, osmerjati.

Scheren strizhi. Du scherst, er schert, (du schierst, er schier); ich schor; Pog. ich schöre; schere, (schier); ich habe geschoren. Ravno takó bescheren ostrizhi; bescheren komu kaj podeliti, se pregiba kakor loben.

Schieben tishati, potilniti, poriniti. Ich schob; Pog. ich schöbe; schiebe; ich habe geschoben.

- Schießen streljati. Ich schoß; Pog. ich schöffe; schieß; ich habe geschossen.
- Schinden odérati. Ich schund; Pog. ich schünde; schinde; ich habe geschunden.
- Schlafen spati. Du schläfst, er schläft; ich schlief; schlase; ich habe geschlafen.
- Schlagen vdáriti, tepti. Du schlägst, er schlägt; ich schlug; Pog. ich schläge; schlage; ich habe geschlagen. Rathschlagen in berathschlagen sta vprávná glágola.
- Schleichen lésti, plasiti se. Ich schlich; schleiche; ich bin geschlichen.
- Schleifen brusiti. Ich schliff; schleif ali schleife; ich habe geschliffen. — Schleifen po tléh vlézhi, pokonzhati, se pregiba kakor loben.
- Schleissen musati, tergati se. Ich schliß; schliß; geschliffen.
- Schließen lésti, islésti, isplasiti se. Ich schloß; Pog. ich schlöffe; schlief; ich bin geschlossen.
- Schließen sapréti. Ich schloß; Pog. ich schlöße; schliesse; ich habe geschlossen.
- Schlingen ovijati, viti, poshirati. Ich schlang; Pog. ich schlänge; schlinge; ich habe geschlungen.
- Schmelzen rastopiti se. Du schmelzest, er schmilzt; ich schmolz. Pog. ich schmölze; schmitz; ich bin geschmolzen. — Schmelzen topiti káko rézh je vpráven glágol.
- Schneiden resáti. Ich schnitt, schneide; ich habe geschnitten.
- Schreiben pisati. Ich schrieb; schreibe; ich habe geschrieben.
- Schreiten stópiti. Ich schritt; schreite; ich bin geschritten.
- Schreyen vpíti. Ich schrie; schrey; ich habe geschrien.
- Schwären guojíti se. Schwört; schwor; ist geschworen.
- Schweigen molzhati. Ich schwieg; schweige; ich habe geschwiegen.

- Schwellen** otékati. Du schwillst, er schwillt; ich schwoll; Pog. ich schwölle; schwill; ich bin geschwollen. Schwellen narediti, de otéka, de se narashta (vòda), se prégiba kakor loben.
- Schwimmen** plávati. Ich schwamm; Pog. ich schwämme; schwimm ali schwimme; geschwommen.
- Schwinden** sginiti, ufahniti. Ich schwand; Pog. ich schwände; schwinde; ich bin geschwunden.
- Schwingen** sukati, vsdigniti, mahati. Ich schwang; Pog. ich schwänge; schwinde; ich habe geschwungen.
- Schwören** persézhiti. Ich schwor; Pog. ich schwöre; ich habe geschworen.
- Sehen** viditi. Du siehst, er sieht; ich sah; Pog. ich sähe; sieh ali siehe; ich habe gesehen.
- Sieden** vréti, kipéti. Ich sott; Pog. ich sötte; siede, ich habe gesotten.
- Singen** péti. Ich sang; Pog. ich sänge; singe; ich habe gesungen.
- Sinken** pádati, pásti. Ich sank; Pog. ich sänke; sinke; ich bin gesunken.
- Sinnen** pomishljevati. Ich sann; Pog. ich sänne; sinn ali sinne; ich habe gesonnen.
- Sitzen** sedéti. Ich saß; Pog. ich säße; sitz ali sitze; ich bin gefessen.
- Spalten** klati, preklati. Gespalten.
- Speyen** pljuvati. Ich spie; spey; ich habe gespien. Berspeyen je vpravén glágol.
- Spinnen** prélti. Ich spann; Pog. ich spanne; spinn ali spinne; ich habe gesponnen.
- Sprechen** govoriti. Du sprichst, er spricht; ich sprach; Pog. ich spräche; sprich; ich habe gesprochen.
- Sprossen** poganjati, ralli. Ich sproß; Pog. ich sproßte; sprosse; sprieß; ich bin gesprossen.
- Springen** shakati. Ich sprang; Pog. ich spränge; springe; ich bin gesprungen.
- Stehen** bósti. Du stichst, er sticht; ich stach; Pog. ich stäche; stich; ich habe gestochen.
- Stehen** stati. Ich stand; Pog. ich stände, steh; ich bin gestanden.

- Stehlen** kraſti. Du ſtiehſt, er ſtiehlt; ich ſtahl; Pog. ich ſtäble; ſtiehl; ich habe geſtohlen. **Stählen** jéklati, ſe pregiba, kakor loben.
- Steigen** ſtópati, ſtopiti. Ich ſtieg; ſteige; ich bin geſtiegen.
- Sterben** umréti. Du ſtirbſt, er ſtirbt; ich ſtarb; Pog. ich ſtärbe; ſtirb; ich bin geſtorben.
- Stinken** ſmerdédi. Ich ſtank; Pog. ich ſtänke; ſtink; ich habe geſtunken.
- Stoßen** porivati, poríniti. Ich ſtoße, du ſtoßeſt, er ſtößt; ich ſtieß; ſtoß; ich habe geſtoßen.
- Streichen** gláditi, máſati, bití. Ich ſtrich; ſtreich; ich habe geſtrichen.
- Streiten** bojeváti ſe. Ich ſtritt; ſtreit; ich habe geſtritten.
- Thun** delati, ſtoriti. Du thuſt, er thut; ich that; Pog. ich thäte; thu; ich habe geſthan.
- Tragen** noſiti, neſti. Du trägſt, er trägt; ich trug; Pog. ich trüge; trage; ich habe getragen.
- Treffen** ſadédi. Du triſſt, er triſſt, ich traf; Pog. ich träſe; triſſ; ich habe getroffen.
- Treten** tlazhiti. Du trittſt, er tritt; ich trat; Pog. ich träte; ich habe getreten.
- Trinken** piti. Ich trank; Pog. ich tränke; trink; ich habe getrunken.
- Verderben** ſpríditi ſe, ſkaſiti ſe. Du verdirbſt, er verdirbt; ich verdarb; Pog. ich verdärbe; verdirb; ich bin verdorben. — **Verderben** pokasiti, pogubiti ſe pregiba kakor loben.
- Verdrießen** mersíti, ſa malo ſe sdédi. Es verdrießt; es verdroß; Pog. es verdröſſe; es hat mich verdroſſen.
- Vergessen** poſabiti. Du vergiſſeſt, er vergißt; ich vergaß; Pog. ich vergäſſe; vergiß; ich habe vergeſſen.
- Vergleichen** permériti kakor gleichen.
- Verlieren** ſgubiti. Ich verlor; Pog. ich verlöre; verliere; ich habe verloren.
- Verſehen** previditi kakor ſehen.
- Verſchwinden** ſginiti kakor ſchwinden.

***Verwirren** smotiti, smeshati. Ich verwirr ali verwirrte; ich habe verworren ali verwirrt.

Verzeihen odpustiti. Ich verzieh; verzeih; ich habe verziehen.

Wachsen rasti. Du wachsest, er wächst; ich wuchs; Pog. ich wüchse; wachse; ich bin gewachsen.

Waschen prati. Du wäschest; er wäscht; ich wusch; Pog. ich wüsche; wasche; ich habe gewaschen.

Wägen vagati (koga ali kaj). Ich wog; Pog. ich wöge; wäge; ich habe gewogen.

Weichen odjénjati, odstopiti. Ich wich; weich; ich bin gewichen. Weichen mezhiti se pregiba kakor loben; ich habe geweicht.

Weisen pokasati. Ich wies; ich habe gewiesen. Weisen beliti je vpráven glágol.

Werben vabiti, snúbiti. Du wirbst, er wirbt; ich warb; Pog. ich wúrbe; ich habe geworben.

Werfen metati. Du wirfst, er wirft; ich warf; Pog. ich wúrfe; wirf; ich habe geworfen.

Wiegen vagati (kólíko vagásh?). Ich wog; Pog. ich wöge; wiege; ich habe gewogen. Wiegen sibati je vpráven glágol.

Winden viti, plesti. Ich wand; Pog. ich wánde; winde; ich habe gewunden.

Wissen véditi. Ich weiß, du weißt, er weiß; wir wissen; Pog. ich wísse, du wíssest itd.; ich wúste; Pog. ich wúste; wísse; ich habe gewúßt.

Wollen hotéti. Ich will, du willst, er will; wir wollen itd. Pog. ich wólle itd. ich wólte; wólle; ich habe gewólle.

Zeihen dolshiti, kakor verzeihen.

Ziehen vlézhí. Ich zog; Pog. ich zöge; zieh; ich habe gezogen.

Zwingen mórati, permórati. Ich zwang; Pog. ich zwánge; zwinge; ich habe gezwungen.

§. 140.

Tile glágoli so vprávní glágoli, in se po navadi kakor loben pregibajo, de si ravno jih nektéri Némzi kakor nevpráвне glágolé pregibajo:

Fragen vprashati. Fürchten bati so. Läuten
svoniti. Schneyen sneshiti. Winken migati,
pomigniti. Wünschen vofniti.

§. 141.

Nektéri Némzi pravijo: Ich nimm, ich gib, ich
hilf itd. kar pa ni prav; rezhi se mora: Ich nehme,
ich gebe, ich helfe itd. Glágoli, ktérih korenina je
glafnik e, obdershé e v' pervim lizu, in ga le v' dru-
gim in tréjim lizu vzhafi v' i spremené.

§. 142.

Sostávljeni glágoli so tisti, ktéri so is glágola,
in kake druge beséde sostavljeni. Kadar se per so-
stávljenim glágolu v' govorjenji glaf ne vpré na
glágol, temúzh na raslozhívno besédo, ktéra je
glágolu perdjana, se v' edinih nesoštávljenih zha-
fih raslozhívna beséda sa glágol postavi, kadar se
govor na ravnost s' pervim pádesham sazhné. Ka-
dar je pa pred glágolam kaka vés ali nanáshavno
saimé, se raslozhívna beséda ne postávlja sa glágo-
lam, temúzh stoji po navádi pred glágolam. Posta-
vim: Ausführet ispeljáti: ich führe aus, ich führte aus,
führte aus, als ich ausführte, der Knecht, welcher aus-
führte. Deléshje pretékliga zhafa vsame per takih
glágolih slóg ge, in v' neokonzhávrim naklónu sdán-
jiga zhafa slóg zu med raslozhívno besédo in glá-
gol. Postavim: Ich habe aus ge führt, sim ispeljal.
Ich wünsche aus zu gehen, bi rad vùn shel. Kadar se
pa glaf ne vpré na raslozhívno besédo, ktéra se
glágolu perstavi, temúzh na glágol, se raslozhívna
beséda od glágola ne lózhí, deléshje pretékliga
zhafa nima slógá ge, in v' neokonzhávrim zhafu
se slóg zu sprédej postavi, in ne med raslozhívno be-
sédo in glágol. Postavim: ich vollende konzham; ich
widersetzte mich sim se vstávil; ich habe vollendet sim konz-
hál: trachte es zu vollenden persadévaj si dokonzháti.

§. 143.

Srédnji glágoli se v' djavnim salógu ravno takó
pregíbajo kakor djávni glágoli. V' terpiavnim salógu
se pa le v' trétim lizu skos vse zhafe pregíbajo,
zhe se prédnje postavi saimé e s. Postavim: Sachen

smejáti se. *Es wird gelacht, es ist gelacht worden i. t. d.* Bolje pa je, zhe pregibajo s' saiménam man v' djavnim salógu.

Opomba. 1. V' Krajnskim se postavi glágol v' trétjo lize mnóshniga shtevila. *Es wird gelacht, ali man lacht, se smejajo.*

Opomba. 2. Srédnji glágoli pervásmejo v' preteklim zhasu eni pomóshni glágol haben, eni pa seyn; nektéri pa sdáj haben, sdáj seyn, kadar sdáj to, sdáj kaj drugiga poménijo. V' Krajnskim imamo le en sam pomóshin glágol sa pretekli zhas, namrezh *sim*: torej se móraja Krajnzi od Némzov uzhati, kdaj se v' Némshkim haben postavi, kdaj pa seyn.

§. 144.

Povernivni glágoli zurüdführende Zeitwörter imajo she lizhne saiména v' trétjim ali zhetertim pádeshu sraven sebe. Postavim: *Ich bilde mir ein, si domishljujem: Ich besinne mich, se spomnim.* Povernivni glágoli so vprávní ali nevprávní, in dobivajo pomóshni glágol haben, in se ne morejo v' terpivnim salógu pregibati.

Opomba. 1. V' Némshkim se per povernivnih glágolih lizhne saiména: *mich, dich, sich, uns, euch, sich*, postavljajo, v' Krajnskim se pa sa vsè liza in shtevila povernivno saimé *se* postavi. Postavim: *ich besinne mich se spomnim; du besinnest dich se spomnist; wir besinnen uns se spomnimo i. t. d.*

2. Tudi djavni glágoli so vzhafi v' povernivnim poménu. Postavim: *Waschen umiva'i, sich waschen umivati se; kleiden oblazhiti, sich bekleiden oblazhiti se.*

3. V' Krajnskim se vzhafi povernivno saimé *se* postavi, kadar je v' Némshkim terpivni salóg. Postavim: *nennen imenováti, genannt werden se imenovati i. t. d.*

§. 145.

Breslichni glágoli unpersönliche Zeitwörter so le v' trétjim lizu ediniga shtevila s' saiménam *es* na-

vadni. Postavim: Es donnert gromi; es regnet deshi
. t. d. Vézhi dél so vprávní glágoli, in se pregi-
bajo s' pomóshnim glágolam haben.

§. 146.

Deléshje je is glágola ispeljáno lastnóštno imé,
ktéro ne kashe le lastnosti, temúzh tudi zhas, in zhe
se mu e perštavi, je perlóg. Postavim: Prüfenb vpra-
shajózh, geprüft vprashan.

Opomba. Vsi glágoli bres raslezhka morajo iméti
deléshje pretékliga zhasa, ker se fizèr glágol
ne more fkos vse zhasa pregibati.

Ofmo poglavje.

Narézhje. Nebenwort.

§. 147.

Beséde, ktére kashejo *kakó*, *kdaj* in *kjé* se kaj
sgodi, imenújemo narézhja Nebenwörter; kér nare-
kújejo, kakóshno je djanje, ali kdaj, ali kakó se je
sgodilo. Postavim zhe rezhem: der Jüngling schreibt
gut mladézh *lepó* píshe, ne popisujem kákóshen
je mladézh, ampak le kakó píshe. Zhe rezhem:
Die Schwester spinnt ješt seltra *sdaj* préde, na
snanje dam zhas, kdaj se to godi. Zhe rezhem:
Die Schwester spinnt dort, seltra *tam* préde, od-
lózhuim kraj, kjér préde. Narézhje je podobno per-
lógu. Perlóg kashe, kákóshna je kaka oséba ali rézh;
narézhje pa, kákóshno je djanje, ali kdaj ali kjé se
sgodi.

§. 148.

Narézhja so dvoje:

- 1) Ene so *kákóshnoste*, ktére na snanje dajo
kákóshnost, lastnost kakiga djanja ali stana. Po-
stavim: Der Vogel singt schön, ptizh *lepó* póje.
- 2) Ene so pa *okólfshnostne* narézhja, ktére káko
okólfshino per djanji na snanje dajo. Postavim:

Der Vogel singt jetzt dort auf dem Baume,
ptizh pòje sdáj tam na drevéfu.

§. 149.

Kákosfnostne narézhja se spreobèrnejo v' per-
lòge, zhe se jim perstavi e, postavim: gut — der gu-te;
per okólfnostnih se mora pa vézhi dél slòg
ig med narézhje in med e postaviti; postavim: dort
tam, der dort-ig-e.

§. 150.

Kákosfnostne narézhja imajo tudi slòpnje, ka-
kor perlógi. Glej. §. 77. Druga slòpnja se naredi is
pèrve, zhe se perstavi slòg er, ali pa famo r, ka-
dar ima narézhje na kònzuzhèrko e. Trétja slòpnja
se naredi is pèrve, zhe se perstavi slòg est, ali pa
samo st. Postavim: faut léno, faulst bolj léno, faulst
nar bòlj léno; weisse modro, weisser bòlj modro i. t. d.

Opomba. Trétja slòpnja per kákosfnostnih narézh-
jih dobí velikokrat slòg en s, kakor nächst en s, be-
st en s, schönst en s i. t. d. ali se prédej postavi z um,
a n, a uf, kakor: zum besten, am eifrigsten i. t. d.

§. 151.

Tudi nektére okólfnostne narézhja imajo drugo
in trétjo slòpnjo. Postavim: oft velikokrat, öfter vezh-
krat, am öftesten nar vezhkrat; bald kmalo, eher
préd, am ehesten nar préd i. t. k.

§. 152.

Okólfnostne narézhja imajo mnoge poméne.
Sdáj odlózhijo kráj; kakor: hier, da tukej, dort tam
itd.; sdáj dajo na suanje zhas, kakor: heute danf, ge-
stern vzhèraj, jetzt sdáj itd.; sdáj kaj potèrdijo ali
pa odrèzhejo; kakor: ja ja, nein ne, freylich se véde i.
t. d.; sdáj kashejo shtevilo aliréd, kakor: oft vezhkrat,
zweymahl dvakrat, meistens vézhi dél itd.; sdáj ka-
ko perméro, kakor: wie kakor, gleichwie ravno ka-
kor, so takó, itd.; sdáj káko visli slòpnjo, kakor:
sehr prav, gänzlich popolnoma, ziemlich prezèj itd.

Devéto poglavje.

Predlòg. Borwort.

§. 153.

Predlògi Borwörter so beséde, ktére postavljamo pred druge beséde, in s' njimi povémo, de se rézh na rézh nékako nanafha, ali rézh od rezhí nékako lozhi. Postavim besédi: Hund pèl in Haus hiha samórete v' maogi svési med sebój bití. De se to lahko raslozhi, se postavijo pred besédo Haus mnógi predlògi; postavim: der Hund ist in dem Hause, pèl je v' hihi; — vor dem Hause pred hiho; — hinter dem Hause su hiho; — der Hund kommt aus dem Hause, pèl pride is hiho; — gegen das Haus proti hihi; — durch das Haus skos hiho. Besédam in, vor, hinter, aus, gegen, i. t. d. pravimo predlògi.

§. 154.

Predlògi so nepregibne beséde, in se ne sklánjajo, imajo pa to lastnost, de mora imé ali saimé, pred ktérim stojé, v' odlózhenim pádeshu stati; torej pravimo, de predlògi vladajo (regirajo) pádeshe, Nektéri namrežh hózhejo sa sebój iméti drugi pádesh, nektéri tretji, nektéri zhetèrti pádesh. So tudi eni predlògi, ktéri sdáj drugi, sdáj tretji pádesh sa sebój imajo; nektéri pa sdáj tretji, sdáj zhetèrti pádesh sa sebój iméti hózhejo.

1. Predlògi, ktéri imajo drugi pádesh sa sebój.

Anstatt ali statt namest:

halben in halber savolj, savoljo. Obá se postavitá sa iménam, in sizèr halben, kadar imá imé zhlén per sebi, ali kako drugo odiozhívno besédo; zhe pa téga ni pred iménam, se postavi halber. Postaván: der Armuth halben savoljo uboshtva; Scheines halber savolj videsa.

aufferhalb sunej, innerhalb suotrej, oberhalb sgórej, unterhalb spódej;

Kraft, laut, vermöge po, pôleg; vermöge des
kaiserlichen Befehles po zefarskim povëlji.

mittelft, vermittelft po, s'; vermittelft des gött-
lichen Beystandes s' boshjo pomozhjó;

ungeachtet desiravno in wegen savoljo stojta
pred ali pa sa iménam. Per ungeachtet stojé vse-
lej iména sprédej;

unweit bliso;

während med;

um willen savoljo; drugi pádesh se postavi med
um in willen; postavim: Um Gottes willen sa
boshjo voljo.

2. Predlógi, ktéri imajo tretji pádesh
sa febój.

aus is, außer sunej, bey per;

entgegen naproti, se postavi sa imé ali saimé; ka-
kor: seinem Freunde entgegen gehen, svòjimu pri-
jatlu naproti iti i. t. d.

gegenüber nasproti se tudi postavi sa imé ali sai-
mé; mit s'; nach po. Vzhafi stojí nach sa
iménam;

nächst blis; nebst s'; seit od; von od; zu k';
zuwider sóper stojí vselej sa svòjim iménam.

3. Predlógi, ktéri imajo zhetèrti pádesh
sa febój.

Für sa; durch skos; gegen proti; ohne bres;
um okoli; wider sóper.

4. Predlógi, ktéri imajo sdàj drugi, sdàj
tretji pádesh sa febój.

Längs, ob; längs des Ufers ali pa längs dem
Ufer, ob brégu;

zu Folge pôleg, po, vlada drugi pádesh, kadar stojí
pred iménam; tretji pádesh, kadar stojí sa imé-
nam, postavim: zu Folge deines Verlan-
gens, ali: deinem Verlangen zu Folge,
pôleg tvòje shelje;

trotz ukljub; trotz des Verbothes ukljub prepóvdi.

5. Predlôgi, ktéri imajo sdaj trétji, sdaj zhetèrti padesh sa sebój.

An na, auf na, hinter sa, in v', po, na, neben sraven, über zhes, unter pod, vor pred, zwischen med. Ti predlôgi imajo trétji padesh sa sebój na vprashanje *kjé?* in zhetèrti na vprashanje *kam?* Postavim: Er geht in dem Garten herum po vèrtu hódì; er geht in den Garten na vèrt hódì.

§. 155.

Nektéri predlôgi se s' zhlénam, pred ktérim stojé, v' eno besédo okrajshajo, takó, de se jim le sadnja zherka zhléna perstavi: a) Namest an dem, in dem, vò dem, zu dem se postavi am, im, vom, zum; postavim: am Fenster sitzen per òknu sedéti, namest an dem Fenster. Zum Lehrer gehen k' uzheniku iti, namest zu dem Lehrer itd. b) Namest zu der, se postavi zur. c) Namest an das, auf das, durch das, für das, in das, se lahko rezhe an's, auf's, durch's, für's, in's; postavim: durch's Feuer gehen skos ógenj iti, namest durch das Feuer; in's Wasser werfen v' vòdo vrézhi, namest in das Wasser.

Deféto poglavje.

Vés. Das Bindewort.

§. 156.

Vés je beséda, ktéra vésho dvé ali vézh besédi, dva ali vezh stavkov govorjenja, in stori, de krajshi in raslòzhnihi govorimò. Postavim, namest rézhi: Ich habe deinen Vater, ich habe deinen Onkel gesehen, sim vidil tvojiga ozhéta, sim vidil tvójiga striza, se rezho krajshi: ich habe deinen Vater und deinen Onkel gesehen.

§. 157.

Vési so rásniga poména:

a) *Vesávne* verbindende, kakor: und in, auch

- tudi, sowohl als auch kakor takó tudi, nicht nur sondern auch, ne le ampak tudi i. t. d.
- b) *Lozhívne* trennende, kakor: entweder oder ali — ali pa, weder — noch ne — ne i. t. d.
- c) *Pogojívne* bedingende, kakor: wenn, wofern, ako, zhe, wo nicht ako ne i. t. d.
- d) *Omejívne* einschränkende, kakor: wenn zhe, zwar sizér, obgleich desiravno i. t. d.
- e) *Zhasodlozhívne* zeitbestimmende, kakor: indem, als, ko, nachdem potem i. t. d.
- f) *Vsrok snanívne* eine Ursache angegebende, kakor: denn sakaj, namrezh, weil kór, darum tó-rej i. t. d.
- g) *Namén snanívne* eine Absicht angegebende, kakor: um, damit, daß de i. t. d.
- h) *Nasprotívne* entgegengesetzte, kakor: aber ali, allein pa, doch vúnder i. t. d.

Enajfto poglavje.

Medmèt. Empfindungswort.

§. 158.

Zhlòvek ima vezhkrat mnoge obzhutleje v' sebi; sdáj se postavim veseli, sdáj je shálostin, sdáj se sazhúdi, sdáj obzhúti bolezhino, sdáj se mu nad kako rezhjó gnúti i. t. d. Beséde, s' kterimi take obzhutleje na snanje damo, imenujemo *medméte* Empfindungswörter. V' Nemshkim postavim so medméti: ho, ha, heisa, ach, o, o weh, fi, pfui, ey, i. t. d. Medmétam se pershtévajo tudi beséde, ktére so posnémanje natornih glasov, kakor: knačs, píff, pass, puff, plump, fling, flang i. t. d.

Tretji rasdelk.

Vesánje in raba besedi v' stavkih.

Përvo poglavje.

Od stavka von dem Redesatze.

§. 159.

Nobeno pleme besedi, od ktérlih smo do sdaj govorili, nima sam safe rasložhniga poména, temúzh mora s' drugimi pléméni besedi tako svésan biti, de vsak lahko rasumé, kaj hózhemo s' témi besédami rézhi. In to se sgodi, kadar od kake ofébe ali rézhi kaj umévniga povemo, kakor: der Schüler fernet uzhónz se uzhi, — die Mutter strícht mati ple-téjo (shríkajo). Tak krátek isrék sléhern rasumé, in taki svési besedi, v' ktéri od ofébe ali rézhi kaj povemo, se pravi *stark Satz*.

§. 160.

Vsak stavk, bodi li s'he takó kratek, ima vún-der dva déla, namrezh: ofébo ali rézh, od ktére se káj pové, in tému se pravi *naféba* góvora, daš Subject der Rede, in to, kar se od ofébe ali rézhi pové, in tému se pravi *povédina* daš Prädicat, ali *okonzhavni glágol* daš bestimmte Zeitwort. *Naféba* in *povédina* s'he vezhi déla s' pomóshnim glágolam íst je svésane, in tému se takrat pravi *vés* daš Verbindungs Wort ali *kopula*, in je vselej v' glágolu, kadar je glágol *povédina* góvora. Postavim: der Knabe schreíbt sant pishe, kar je tóliko, kakor: der Knabe íst schreibend sant je pisajózh.

§. 161.

Përvi pádesh tedéj in obkonzhavni glágol sta v' stavku poglavitna rézh; sakaj bres pèrviga pádesha bi se ne védilo, od kogá se govori, in bres okon-

zhavniga glágola bi ne bilo rasložheno to, kar se od osebe ali rezhí pové.

§. 162.

Rasun pèrviga pádesha in okonzhávniiga glágolu stojé v' stavku lahko sbe drugi pádeshi in druge beséde, ktére bój rasložhno povédo, kar se od pèrviga podesha govori. Postavim, v' stavku: „der Sohn des Gärtners gab mir gestern eine schöne Blume, vertnarjov sin mi je dal vzhéraj lépo zvetlizo,“ je Sohn náseba ali pèrvi pádesh, in gab okonzhavni glágol. Te dvé besédi ste tedéj poglavitne v' stavku; drugi pádeshi in druge beséde le bój na tanko rasložhijo to, kar se v' stavku: der Sohn gab, pové; drugi pádesh des Gärtners da na snanje, zhigav sin je; zhetèrti pádesh eine Blume pové rézh, ktéro je dal; tretji pádesh mir pokashe ofého, ktéri je bila zvetliza dana; perlög schön popishe, kákosna de je zvetliza; narézhje gestern da na snanje, kdaj se je to sgodilo. Ko bi téh besédi ne bilo sravea, bi bil stavk: Der Sohn gab, nerasložhen.

§. 163.

Stávk. tedéj lahko obstojí samó is pèrviga pádesha in okonzhavniiga glágola, ali pa imá sraven téh dvéh poglavitnih rezhí sbe druge pádeshe in beséde v' sebi. Zhe je pèrvo, právimo, de je *gol stavk ein nachter Satz*; zhe je drugo, právimo, de je *isobrasen stavk ein aus gebildeter Satz*. Postavim: Die Blumen duften zvetlize díhé. — Die bunten Blumen duften heute in dem Garten recht angeneh'm pifane zvetlize na vértu danf prav prijétno díhé.

§. 164.

Vzhafi se pèrvimu pádeshu ali pa okonzhavniigu glágolu perdéne drugi stávk, ktéri poglavitni stavk bój na tanko rasložhi, in tedéj se pravi takimu stávk *podaljšhan stávk ein erweiterter Satz*. Postavim stávk: „Die Schüler, welche fleißig lernten, wurden gelobet, uzhénzi, ktéri so se pridno uzbili, so bili pohváljeni,“ je podaljšhan stávk, kér se tu-

kej pèrvi pàdesh die Schüler s' perdjanim slávkam :
welche fleißig lernten, bölj na tauko raslózhu.

§. 165.

Stávkam, ktéri se perdénejo, de se bölj rasló-
zhi, kar se od pèrviga pàdesha pové, se pravi *per-*
djani stávki Rebenšage; slávkú pa, savoljo ktériga
je perdjani slávk perstavljen, se pravi *poglavitni*
stávk der Hauptsag. V' slávkú: „Die Biene, welche
Honig sammelt, ist ein nügliches Thier, zhe-
bèla, ktéra mèd nabira, je koristua shivál,“ je po-
glavitni slávk: Die Biene ist ein nügliches
Thier. V' tému sglédu je perdjani slávk mèd po-
glavitniga postavljen; postavi se pa tudi lahko sa
poglavitni slávk, kakor: „Die Biene ist ein nügliches
Thier, weil sie Honig sammelt,“ zhebèla je
koristua shivál, kër mèd nabira.

§. 166.

Velikokra sta dva stávka s' besédami: als, da
ko, weil, indem kër, obšchon desiravno itd.
takó svésana, de moramo drugi stávk perzhako-
vati, kadar smo pèrviga slísaali. Stávkú, ktéri pré-
dej sloji, se pravi *prédnji stávk* der Vordersag; dru-
gimu pa, ktéri mora sa pèrvim priti, se pravi *sa-*
dnji stávk Nachsag. Postavim: Weil mir der Knabe
schon so oft gelogen hat, so kann ich ihm nicht glauben,
kër se mi je fant shé tólikokrat slagál, mu ne mo-
rem verjéti.

Opomba. Prédnji stávk se lahko sposná, kër se
perzhnè s' vésmi: als, da ko, weil, indem
kër, obšchon desiravno, wenn ako, nachdem
po tém i. t. d.; sadnji stávk se pa v' Némškim
vézhi dèl s' besedizo so takó sazhnè.

Drugo poglavje.

Šplóshne ravnala besédniga vesánja. Allgemeine
Regeln der Wortfügung.

§. 167.

Oféba ali rézh, od ktére se kàj pové, sloji
vselej v' pèrvim pàdeshu na vprashanje kdo? wer?

ali kaj? was? Postavim: Die Hunde bellen, psi la-
jajo. Der Baum blühet, drevó zvetè. Kdo laja? Psi
die Hunde. — Kaj zvetè? Drevó der Baum.

§. 168.

Glágol, ktéri od pèrviga pádesha kaj pové,
stojí ravno v' tiskim lizu in shtevilu. Postavim: Der
Mann kommt mósh pride, ne der Mann kommt i. t. d.

Opomba. Kadar v' Krajskim od oseb govorimo,
ktére posebno sposhújemo, postavimo glágol
v' mnóshno shtevilo, deslih le od ene osebe
govorimò. V' Némskikim se pa edino shtevilo
postavi, kakor je bilo rezhenò. Postavim: Der
Bater kommt ózhe pridejo: der Herr Pfarrer hat
es gesagt Gospod fajmoshter so rekli i. t. d.

§. 169.

Vzhasi je v' stavku rasun okonzhavniga glágo-
la, ktéri se vselej na pèrvi pádesh nanasha, sbe kak
drugi glágol, ktéri se ne nanasha na pèrvi pádesh.
Postavim: Der Vater rieth mir, den Umgang dieses
Knaben zu meiden ózhe so mi *svétvali*, drushbe
téga fanta se *ogibati*. Okonzhavni glágol je tukèj
rieth so *svétvali*, kér se s' tém glágolam in pa s'
pèrvim pádesham odgovori na vprashanje: Kdo?
Glágol meiden *ogibati* se pa stojí v' neokonzhavnim
naklónu, kér se ne nanasha na pèrvi pádesh; od
ozhéta se namrezh ne rezhe, de naj se ogibajo, te-
múzh od njih se rezhe, de so svétvali. Kdo je
svétval? ózhe so svétvali. Kaj so ózhe svétvali?
Ogibati se? Zhéfa se ogibati? Drushbe. Zhigave
drushbe? Téga fanta.

§. 170.

Zhlén das Geschlechtswort mora vselej v' tiskim
pádeshu in shtevilu biti, v' ktérim je njegovo imé.
Postavim: des Kindes otròka, dem Kinde otròku itd.

§. 171.

Perlòg mora stati ravno v' tiskim spòlu, shte-
vilu in pádeshu, v' ktérim je njegovo imé, savoljo
ktériga se postavi, kakor: den fleißigen Schüler
pridniga uzhenza; ein gutes Kind *dóbro déte*.

§. 172.

Sudi saiména in shtevílno iména, kadar se iménam perstávljajo kakor perlógi, morajo s' iménam v' spòlu, v' shtevílu in v' pádeshu sedínjene biti.

§. 173.

Iména v' stávkumorajo v' tístim pádeshu státi, v' ktérim se vprašha. Postavim:

Wer ist ein großer Schatz? — — — — — der Freund.

Kdo je velik saklad — — — — — Prijatelj.

Wessen Treue erkennet man im Unglücke? — des Freundes.

Zhiga svestóba se sposná v' nesfrezhi? — Prijatlova.

Wem darf man sich anvertrauen? — — — — — dem Freunde.

Komú se smé saúpati? — — — — — Prijatlu.

Wen schágt man hoch? — — — — — — — den Freund.

Koga sle zhislajo? — — — — — — — Prijatla.

Opomba. Kadar kdo ne vé, ali je tréba trétji ali zhetèrti pádesh postaviti, mora prevdariti, ali se per glágotu postavi mir, dir, ali pa míš, díš. Zhe je pèrvo, je trétji, zhe pa drugo, je zhetèri pádesh.

Trétje poglavje.

Od réda, v' ktérim beséde v' stávkú stojé. Von der Ordnung, wie die Wörter in einem Satz auf einander folgen.

§. 174.

Nad rédam, v' ktérim beséde v' góvoru stojé, je veliko leshezhe, kér to veliko perpomore, de se prav rasúmi, kar se govori. Torej so tukej ravnala, ktére uzhé, v' kákoshnim rédu se mórajo beséde v' Némshkim stávití, kadar hózhemo rasumno govoriti.

§. 175.

Per nesvésaním, to je, takim stávkú, kteri ni s' vésiyo ali s' saiménóm s' kakim drugim stávkám svéсан, hózhe natorni réd besédi, de se pèrvi pá-

desh s' všim, kar ga bôlj na tanko popisuje, na pèrvo mésto postavi, in po tém okonzhávní glá-
gol s' všim, kar je savoljo njega v' stávkú, zhe se
glágol v edinim, nesostávljenim zhasu; zhe je pa
zhas sostávljen, kakorshin je popólnama pretekli,
sdavno pretekli in prihóduje, se postavi sa pèrvim
pádesham pomóshni glágol, drugi dól stávka pa,
namrezh deléshje preteklíga zhasa, ali neokon-
zhávní naklòn se postavi na kònez stávka. Postavim:
Die wohlthätige Sonne erwärmet die Erde, dobrot-
ljivo sonze ogréje semljo. Mein Bruder wird dir das
Buch übergeben, moj brat ti bo bukve oddál.

Opomba Kadar ima stávk vprashanje, povelje, prósh-
njo itd. v' sebi, se postavi nar préj okonzhávní
glágol, in zhe je kaka vprashavna beséda v' stávkú,
se postavi pred glágolam. Postavim: Ist dein
Bruder zu Hause? Je tvoj brat domá? Warum
sagst du mir nicht die Wahrheit? Sakaj mi nisi
povédal resnize? Geib mir dieses Buch? Posódi
mi te bukve.

§. 176.

Per stávkíh, ktéri so svésani s' vésmi, kakor:
als, da ko, weil kër, wenn zhe, ako, daß, damit
de, nachdem po tém, obgleich, obshon desiravno itd.
se stávk sazhe s' pèrvim pádesham; sa njim pri-
dejo beséde, ktére gredó k' okonzhávnímu glágo-
lu, in poslédnjizh se postavi okonzhávní glágol.
Postavim: Ich will dir vergeben, weil du deinen Fe-
ind bereuest, ti hózhem odpuštiti, kër se svòjiga pre-
gréshko kesásh.

Opomba. Kadar se kaka beséda s' potisam mit
Nachdruck isrezhe, se postavi na pèrvo mésto,
desi ni pervi pádesh. Postavim: Dir will ich
dieses Buch geben, tébi hozhem té bukve dati,
ali pa: Dieses Buch will ich dir geben, té buk-
ve ti hózhem dati; namest: Ich will dir dieses
Buch geben.

Drugi del.

Pravopis,

ali poduzhenje némshki jesik prav pisati.

Pèrvo poglavje.

Splòshne pravopisnje ravnala. Allgemeine Grundsätze der Rechtschreibung.

§. 1.

Ni sadòsti, de se lepó pishe; mora se, de je pisanje umévno, tudi *prav* pisati, to je, tréba se je uzhati beséde s' pravimi zherkami pisati.

§. 2.

Kakó de naj se to sgodi, uzhi *pravopis* die Rechtschreibung, ktéri uzhi ravnala, po ktérik se beséde prav pishejo, in v' pisanji navadne snamnja prav postavijo.

§. 3.

Ravnati se je torej tréba po téh tréh ravnalih:

Pèrvo ravnalo.

Pishí némshke beséde, kakor se po splòshnjim, nar bóljshim isgovoru isrekujejo. Man schreibe die deutschen Wörter, so wie man sie, der allgemeinen Aussprache gemáß, ausspricht.

Torej se ne smé ne mánj ne vèzh zhèrk v' besédi pisati, kakor kar se jih slishti, tudi se ne sméjo druge zherke postavljati v' besédi, kakor le tiste, ktére so per pravim, lépim isgovarjanji beséde slishtijo. Pishí torej: reínlich zhèden, in ne reínslich; — Milch mléko, in ne Milich; — Dampf soparza, in ne Dams; — Pferd kónj, in ne Ferd; — Wasser vòda, in ne Wasser, ali pa Basser; — heute danš in ne chaite, ali pa heunt i. t. d.

Drugo ravvalo.

Kar se ne more is dôbriga isgôvora sposnati, to se da per ispeljanih besêdah is blishnje korenine sposnati. Was man aus der guten Aussprache nicht erkennen kann, das lâßt sich bey abgeleiteten Wörtern aus der nächsten Abstammung erkennen.

Ispeljane besêde (gl. I. del §. 16.) se morajo namrežh s' ravno tistimi zhêrkami pisati, ktêre so v' korenini ali dêblu. Ne pisih torej Strimpfe, temùzh Strümpfe nogovize, kër se v' edinim shtevilu pravi Strumpf; — ne pisih mehtig mogôzhen, temùzh mächtig, kër je korenina Macht; — ne Derfer vali, temùzh Dörfer, kër je korenina Dorf, i. t. d.

Trétje ravvalo.

Kadar se ne more sposnati ne isdôbriga isgôvora, ne is blishnje korenine, kakó se mora besêda pisati, se ravnaj po splôshnji pisnji navadi. Wenn man weder aus der guten Aussprache, noch aus der nächsten Abstammung erkennen kann, wie ein Wort geschrieben werden soll, so richte man sich nach dem allgemeinen Schreibgebrauche.

Pisnja navada rasfôdi in uzhi:

- 1) Kakó se satégnjeni sámoglasnik sasnámová, ali takó, de se satégnjeni sámoglasnik dvakrat pishe, ali de se sa njim postavi bresglâsen h, ali pa nizh.
- 2) Ali naj ispeljane besêde e ali ä imajo. Takó postavim, pisnja navada hozhe, de se pishe: behende rozhin, urin, edel blag, Mehl móka, Better striz, Schelle kragúlj, Henne puta, desiravno hi se mogle te besêde s' ä pisati, kër so njih korenine, is ktêrih so ispeljane: Hand roka, Adel blagost, mahten mlêti, Vater ôzhe, Schall glas, Hahn petêlin.
- 3) Ali je trêba pisati t ali th, — d ali dt, — r ali rs ali gs, kakor: Ton glas in Thon il; — der

Тод smèrt in todt mèrtev; — die Art sekira, die Achsel rama, der Fuchs lesiza, flugš hitro, jáderno.

- 4) Kakó se morajo beséde, ki imajo sizer en glas, pa vsaka drugi pomén, v' pisanji raslozhiti; postavim: los rahel, odvésan in loos vadla, los (v' lotrii); Saite struna in Seite stran; Meise sniza in Mäuse misui; für sa in vier shtiri i. t. d.

Drugo poglavje.

Raba vélikih zhèrk.

Gebrauch der großen Anfangsbuchstaben.

§. 4.

Vélike zhèrke pishemo :

- 1) V' sazhétku góvora.
- 2) Sa piko Schlußpunct (.), sa vprashanjem Fragezeichen (?) in klizanjem Ausrufungszeichen (!), kadar stavk popólnama konzhata, kakor pika. Postavim: Die Religion ist der größte Schatz der Menschen. Sie gießt Trost in das wunde Herz, und Heiterkeit in das trübe Auge. Véra je nar vézhi saklad ljudi. Ona vliva tolashlo v' ránjeno serzé, in jálnost v' megléno okó. Sind wir nicht sterbliche Menschen? Ach, wie wenige denken daran! Ich will mich immer der Sterblichkeit erinnern. Ali nisimo umerjzozhi ljudjé? O, kakó malo jih misli na to! Védno se hózhem umerjzozhnosti spómni.
- 3) Sa dvopizhjem Doppelpunct (:), kadar svoje lastne beséde, ali pa beséde koga drugiga nespremenjene postavimo. Postavim: Der Heiland sagt: „Liebet eure Feinde“ svelizhar pravi: „Ljubíte svóje sovráshnike.“
- 4) Per pésmih se vsaka vérsta s' velíko zhèrko sazhné. Postavim:

Unschuld und verlorne Zeit
 Kommt nicht mehr in Ewigkeit.
 Nedolshnost sgubljena,
 In ura sam'jena,
 Ne pride nobena.

- 5) V' Nemškim mora per vsih iménih (Hauptwörter) perva zherka velika biti; ravno takó tudi per vsih besédah, ktére namest iména stojé. Postavim: die Feder peró, das Schreiben pisanje, das Mein móje, das Gute dóbro, dein bestándiges Aber tvóje védno pa.
- 6) Velika zherka stoji od sazhótka tistih imén, ktére so od lastnih imén oséb ispeljane; postavim: die Adelungische Sprachlehre Adelungova pismenost.
- 7) Per perlógih, ktére v' písmih pred iména postavimo, de kogá zhasimo; postavim: Eure Kaiserliche Majestát Vasba Zesarska svetlóst; Wohlgeborner, Gnádiger Herr Blagoródni, Milostljivi Gospód.
- 8) Per saiménih: Sie, Ihr, Ihrer, Ihrem, Ihnen, Euer, Dero, Dieselben, Hochdieselben, Denselben i. t. d. v' písmih, kadar s' njimi tistiga ogovorimó, ktérimu píshemo, ali pa zhe se govori v' písmu od kake prav imenitne pershone. Postavim: Er schrieb mir: „Ich gebe Ihnen mein Wort, daß Sie gleich Nachricht erhalten sollen“ dam Jim svojo besédo, de bodo prezej sporozhilo prejéli. — Saiména: sich in selbst se pa s' malo zherko písheta, desiravno se nanáshata na pershono, ktéri píshemo. Postavim: Ich bitte Sie, sich nicht selbst zu bemühen. Jih prošim, naj se nikar sami no trudijo.
- 9) Shtevilno imé Ein se vézhi dél s' veliko zherko píshe, de se od nelozhivniga zhléna ein raslózhi. Postavim: Dieses ist ein Baum, den ich nur Ein Mal in meinem Leben gesehen habe to je drevó, kteriga sim le enkrat v' svójim shivljenji vidil.

Trétje poglavje.

Od prave rabe pošamesnih zhèrk.

Von dem richtigen Gebrauche einzelner Buchstaben.

I.

Od samoglasnikov, dvojnoglasnikov, in od sasnamovanja njih sategnjeniga in ojstriga gláfa.

§. 5.

Samoglasniki se isrekó ali na dolgo (se satégnajo), ali pa ojstro na náglo (se predtégnajo). Savoljo téga si ta dva ravnala v' spomin vtisnimo:

- 1) Pisni sa satégnjenim samoglasnikam edin soglasnik, kakor: Hase sajiz, Schaf óvza i. t. d.
- 2) Pisni sa ojstrim samoglasnikam dvojin soglasnik, kakor: fallen pasti, Löffel shliza, irren motiti se, Hammer kladvo, wissen véditi.

Opomba. 1) Tedèj ne smé štati dvojin soglasnik ne sa satégnjenim samoglasnikam, ne sa dvojnoglasnikam, ne sa soglasnikam. Ne pisni torej: Blumme, Weigen, Herz, ampak: Blume, Weizen, Herz i. t. d.

2) Zhe ima beséda she fama na sebi v' svòji korenini dva rasna soglasnika sa ójstrim samoglasnikam, se soglasnik dvojno ne postavi. Pisni torej: Luft srak, kurz kratek, Welt svét, in ne: Lufft, kurz, Welt i. t. d.

3) Namest ff in zz se pishe ð in þ, kakor: Hize vrozhina, ne Hízze i. t. d.

4) Ch, sch, h, in w se nikóli dvojno ne pishejo; soglasniki b, d in g pa prav v' malo besédah, namrezh v': Ebbe odték (per morji), Bidder óven, Dogge (angleshki pèl), Flagge veliko bendero (na barki), Egge brána.

5) Kadar se glas koreninine beséde v' pregibanji ali pa v' ispeljanji spremeni, se spremeni tudi sasnamovanje gláfa, kakor: ich siel sim padel

(fallen pasti); du nimmst vsameſh (nehmen vséti);
 Ich kam ſim priſhel (kommen priti).

§. 6.

Deſiravno ſe iſ edíniga ſoglaſnika ſa gláſnikam
 lahko ſpoſná, de je gláſnik ſatégnjen, de ſe mora
 v' iſréku potegniti, je vunder v' Némfhkim navada
 vzhali ſatégnjene ſamoglaſnike ſhe poſéбно ſasna-
 movati, in to ſe na tróje ſgodí:

- 1) Zhe ſe ſamoglaſniki a, e, in o, dvojno po-
 ſtavijo.
- 2) Zhe ſe ſa ſatégnjenim i poſtavi bresgláſen e.
- 3) Zhe ſe ſa ſatégnjenim ſamoglaſnikam poſtavi
 bresgláſen h, kar ſe ſgodí pred ſoglaſniki l,
 m, n, r.

§. 7.

Satégnjeni a ſe dvojno piſhe v' beſédah: Aal
 jegúlja (riba), Aar ôrel, poſtojna, Aaſ mèrha,
 Haar laf, Paar dvoje, par, Saal obédniza,
 Saat ſétev, Staat mréna (v' ozhéſu), der Staat
 derſháva.

§. 8.

Satègnjeni e ſe dvojno poſtavi v beſédah: Aa-
 mee vójska (armada), Alee ſprehajíſhe, Beere já-
 goda, Beet gréd (na vértu), Heer truma (vojſha-
 kov), Klee détélja, Leer prasin, Meer morje, Schne-
 e ſnég, See jésero, Seele duſha, Thee te.

§. 9.

Satégnjeni o ſe dvojno piſhe v' téh beſédah:
 Loos los (v' lotrii), Moos mah, daſ Boot ládjiza,
 Schooſ narozhje.

§. 10.

Satégnjena í in u ſe níkóli dvojno ne piſheta;
 ſatégnjeni í ſe vzhali ſasnámova, zhe ſe per-
 ſlavi e, ktéri ſe pa ne iſrezhe, in ſe mu tórej bres-
 gláſen e pravi. Poſtavim: Biene bezhéla, Dieb tat,
 Fieber mèrsliza, Fliege muha, Friede mir, Gled ud,
 Krieg vojska, boj, Wieſe travnik, in velíko drugih,
 ktérih ſe je tréba iſ navade nzhiti.

§. 11.

S' h se sasnamova:

- a) Satégnjeni a v': Ahle shilo; die Ahnen pred-dédje, die Bahn pot, tir, Bahre nosilo, pare, Draht drat, Fahne bandero, fahren peljati se, Hahn petèlin, Jahr leto, kahl pléshast, Kahn zholn, lahm kruljev, Mahl kofilo, mahlen mléti, malati, mahnen opominjati, Naht shiv, Nahrung shivesh, prahlen bahati, der Rahm smétena, der Stahl shkórez, der Stahl jeklo, Zahn sob i. t. d.
- b) Satégnjeni e v' besédah: dehn en potegniti, Ehre zhasht, fehlen pregresshiti se, lehren uzhití, Mehl moka, mehr vezh, nehmen vséti, stehen krastí i. t. d.
- c) Satégnjeni i v' besédah: ihm, ihn, ihr, ihren, ihrer. Tudi sa te se mora h pisati, kadar koreninine beséde to s' seboj pernesó, kakor: du stiehlst kradesh, ker pride od stehen krastí i. t. d.
- d) Satégnjeni o v' besédah: Argwohn sumljivosi, Bohne bób, bohren vértati, bohí vótel, bohlen po kaj iti, Hohn saframovanje, Rohl vohravt, Lohn plazhílo, Mohn mak, Mohr samórz, ohne bres, Uhr uhó, Sohn sin, wohnen stanovati i. t. d.
- e) Satégnjeni u v' besédah: Huhn pishè, Ruhm slava, Rühr grisha, Schuh zhévelj, Stuhl stól Uhr ura. i. t. d.

§. 12.

Povsdignjeni samoglasniki ä, ö, in ü, se níkóli dvojno ne pishejo; njih satégnjen glas se v' nektèrih besédah sasnamova samó s' h kakor:

- a) ä v' besédah: ähnlích podoben, Ähre klas, gähren kváfiti se, vréti, Mähne griva, nähren shiviti, nähmlích namrezh i. t. d.
- b) ö v' besédah: Höhle berlóg, Öl olje, ver-söhnen spraviti koga s' kem i. t. d.

- c) ũ v' befédah: fũhlen zhutiti, fũhren peljati, fũhl hladno, Mũhle mlin, i. t. d.

§. 13.

Samoglasniki in dvojnoglasniki, ktéri imajo podobèn glaf, se ne sméjo preménjati; ne smé se namrezh premeniti o s' a, e s' ä ali ö, ei s' äu, eu ali ai, ne í s' ũ. Dobra isréka uzhi, kjé je tréba pisati a, o, u, au, ali kjé se mora v' korenini e, í ali ũ pisati.

§. 14.

Kar tizhe ä, ö, ũ, in äu, se vézhi dél lahko is korenine sposná, kdaj se morajo pisati. So pa vunder beféde, ktére se s' ä, ö, ũ, in äu pishejo, desiravno se to is njih korenine ne more sposnati. Takó postavim, se pishe

- 1) S' ä: Äbnlich podoben, Ähre klaf, Äster fraka, Änte raza, Bär medvod, bämmern mrazhiti se, gähnen sdéhati se gebären poroditi, Käse sir, Thräne folsa i. t. d.
- 2) S' ö Blöde berljäv, blöden békati, Börse môshnja, böß hud, gönnen pervoshiti, Hölle pekel, König kralj, Pöffel shliza, löschén galiti, Löwe lev, Öhr uhó (shivánkino), schön lepó, schöpfén sajémati, schwören perlégati i. t. d.
- 3) S' ũ: Brüdemeist, früh sgodej, fũhlen zhutiti, Fürst knés, lügen legáti, Müde komár, Pfüge lusha, prüfen vprashati i. t. d.
- 4) S' äu: Däuchten se sdéti, Knäuel klopzhizh, läugnen tajíti i. t. d.

§. 15.

Dvojnoglasnik eu se lahko sposná, kadar ga Némzi prav sreko, postavim: Beugen perkloniti, Beutel môshnja, Eule söva, feucht mozhérno, Feuer ógenj, Heu senó, Kreuz krish, Leuchten svetiti, Reue kesánje, Steuer davk, treu svést, i. t. d.

§. 16.

Ptuja zhérka y se pishe namest í v' befédah, ki so is ptujih josikov vséte, kakor: Sylbe slóg, Ty-

rann kervovár. i. t. d. — V' némščkih besédah se pa ne pišhe drugazhi, kakor s' drugim sámoglasnikam, s' ktérim stori dvojnoglasnik. Postavim: May véliki traven, bey per i. t. d.

Opomba. Dvojnoglasnik ey se pišhe: a) v' besédah, v' ktérikh sa glasam ei soglasnik e pride, ali vsaj priti samóre, zhe se beséda podaljšha, postavim: Feyer prasnovanje, Geyer jastrob, Kleye otróbi, prophezeven prerokovati, schreyen vpíti; b) v' besédah, klére se s' glasam ei konzahjo, kakor: frey próst, bey per, zwey dva, i. t. d. in v' ispeljavnih slógih ey in ley kakor: Kínderey otrozharija, mancherley mnogotero; c) v' pomóšnimu glagolu seyn biti, de se raslozhi od saimena seín njegov.

§. 17.

Dvojnoglasnik ai se le v' nektérikh besédah pišhe, kakor: Die Fraiß boshjást, Kaiser Zesar, Krain Krajnsko, Saite neduhoven, Saibač Ljubljana, Baiern Parsko, Mainz (mesto na Némščkim), Mais korusa, Hain lóg, Rain meja, Saite struna, Waife siróta (otrók bres starišev), der Waid (sél), der Saib hleb.

Opomba. Kjár nĩ de bi se moglo pisati ai, au, eu, ey se pišhe ei, s' zhimur se nar bolj navadno ta glas sasnámova; postavim: reiten jésditi, streiten bojevati se, zeigen kasati i. t. d.

II.

Od soglasnikov. Von den Mitslauten.

§. 18.

Is praviga isgóvora se lízer vézhi dél láhko sposná, kákoshen soglasnik se mora pisati; vúnder je tréba li téle ravnala v' spomin vtisniti. Ali naj se pišhe mehke ali térd soglasnik, se láhko na troje sposná.

- 1) Zhe se beséda na kónzu podaljšha. Mora se toréj pisati: Lob hvala, Rad koló, Grab grób, Bad kópel, in ne Lop, Rat i. t. d. kér se v' podaljšhanji téh besédi mehki soglasniki slisbijo, namrezh: des Lobes, die Räder i. t. d.
- 2) Zhe se gléda na blishujo korenino, is ktére je beséda ispeljána, poslavit: Ióblíĉ hvalevréden, Iiebliĉ ljubesniv, Iebendig shiv; kér so korenine téh besédi: Ioben hvaliti, Iieben ljubiti, Ieben shivéti.
- 4) Zhe se gléda na pisnjo navado. Pisnja navada hózhe, de pishe: Bursche sant, Erbse grah, Herbst jesén, Obst sadje, Krebs rak, hübsĉ lép, sléten, Pudel kodrast pél, Haupt glava, puĝen snashiti.

§. 19.

Soglasnik c se pishe 1) v' némshkih besédah le pred ĥ in f, kakor: íĉ jes, Daĉ stréha, neĉen dra-shiti, i. t. d. — 2) v' ptujih besédah, v' ktérih se pred a, o, u, in pred soglasniki glasi kakor f, kakor: Act djanje, Collegium sbór, Commissár komisar, Compagnie drushba, Accord pogodba.

Opomba. V' podomázhenih ptujih besédah se namest c pishe ali f, ali ĝ, kakor: Kalender prátika, Kanzel prishniza, Kerker jézha, Dnfel striz, Mirakel zhudesh, Karten kvarte, Zentner zent, Ziffer zifra, Polizey polizija i. t. d.

§. 20.

Kdaj se mora pisati g, kdaj ĉ, kdaj j, kdaj f, se lahko sposná, zhe se beséda prav sgovori. Na kónzu beséde se pa te zherke ne raslózhijo takó lahko; torej se mora beséda podáljšhati, de se vé ali je tréba pisati f ali g i. t. d. Poslavit: ewig vézhen, freundiĉ prijasen, sang je pél, sanf je padet; kér se pravi: ewige, freundiĉe, wirsang en, wir sanfen.

§. 21.

Sostávljeni soglasniki: *čš, gš, fš, đš*, in soglasnik *r* imajo vli en glas; glasé se namrežh kakor v' Krajskim kl. Kdaj se mora *čš*, kdaj *gš*, itd. pisati, uzhí písna náváda. Ta hózhe:

- 1) De se s' *čš* píshejo beséde: *Ačšsel* rama, *Büčše* púshiza, *Dáčš* jasbez, *Deičšsel* ojnizo, *Eidečše* martinz, *Fláčš* predivo, *Fučš* lesiza, *Dčš* vól, *sečš* shélt, *Wáčš* vósek, *wačšen* rastli, i. t. d.
- 2) S' *r* se píshejo: *Art* sekira, *Here* zóperniza, *Erempel* sgléd, *Tare* zéna (takfa) i. t. d.
- 3) S' *gš*: *flugš* jáderno, *belugšen* goljfatí, i. t. d.
- 4) S' *fš* ali *đš*: *linfš* na lévo, *gadšen* kokodákati, i. t. d.

§. 22.

Kar sadéne sóbnike: *b, dt, t, th*, je tréba to vediti:

- 1) *b* se ne smé s' *t* premeniti, kar Némzi v' govorenji vezhkrat storé. Na kónzu beséde se *b* glási kakor *t*; torej se mora beséda podaljšhati, kakor: *Łand* deshela, *beš Łandes* deshele, itd.
- 2) *dt* se píshe v' iménu *Stadt* mésto, in v' besédah, ktérih sadnji slòg je *is det* v' *dt* okrajshan, kakor: *beredt* sgovòrin, *gesandt* pošlán, *tođt* mertev i. t. d. namešt: *beredet*, *gesendet* i. t. d.
- 3) *t* in *th* se v' Némškim v' isgovóru ne raslózhitá. Torej se le *is* písne navade vé, kdaj je tréba *t*, kdaj pa *th* písati. *T* se pošlavi vézhi dél sa soglasniki *b, č, f, in s*, zhe so ti ravno v' tislím slógu, kakor *t*, kakor: *er lĭebt* ljubi, *Wacht* mozh, *Rest* gnjésdo, in vselej per glágolih v' trétjim lizu ediniga shtevila sdánjiga zhasa, kakor: *er lóbt* hvali, *er schláft* spi, *er lacht* se sméja i. t. d.
- 4) *Th* stóji a) od sazhétka per besédah: *Thal* dolina, *Thaler* tólar, *thun* storiti, *Thau* rósa, *Théil* dél, *theuer* drago, *Thier* shi-

vina, Thon il, Thor neúmnesh, vrata, Thráne solsa, Thron kraljévi fédes, Thurm svonik, i. t. d. b) V frédi besédi: Athem dih, bethen molíti, Blütthe zvé, biethen ponúdi, Botthe posíanz, ratthen svétvati, Rutthe shiba, i. t. d. c) Na kónzu besédi v' ispeljávnih slógih ath in ath, kakor: die Fluth valovje, Muth pogúm, Gluth sherjávza, Heimath domovina, Heirath shenítva, Monath mésez i. t. d.

§. 23.

F in v se v' isréku ne rasilòzhita; torej je tréba véditi, kdaj se f in kdaj v pishe.

- 1) B nikóli ne stoji pred loglasnikam in nikóli pred u in ú. Od sazhétka stoji le v' besédah: Vater ózhe, Better striz, Bieš shivina, Bogel ptizh, Bogt shupàn, Volk ljudstvo, Wellchen vijóliza, in v' vsih s' vor, voll, viel, vier in ver soštávljenih besédah, kakor: vorcilig prenaglo, vollkommen popolnoma, verlieren sgubíti. Ptuje beséde se pishejo s' B, zhe ga s' seboj pernesó, kakor: Visite obiskanje, Bers vésta per pésmih, Bioline gófli, Besper vezhérnize, Pulver pulser, i. t. d.
- 2) Sizer se pa f pishe, kakor: freuen veselíti se, fragen vpralhati i. t. d.

§. 24.

Pf se ostrejshi, isrèzhe kakor f, kakor: Pferd kónj, ne Ferd, i. t. d.

§. 25.

Soglasnik ph se isrèzhe kakor f, in se le v' ptujih besédah pishe, kakor: Rudolph Rudolf, Philipp Filip, Philosoph modriján, i. t. d. Vzhasi se pa tudi f pishe; fantasiren blesti, i. t. d.

§. 26.

Du se pishe, kadar se slisli glas fw (fo) kakor: Dual muka, martra, bequem slòshno. Duell vir i. t. d.

§. 27.

Kh se pishe le v' ptujih besédah, kakor:

R h e i n (réka), **R h e u m a t i s m u s** náhod tērganje po udih, i. t. d.

§. 28.

Esov glaf je v' Némfhkim troji: *mehki, ojštri in prav ojštri* kadar se mehki glaf flifhi, se pishe f ali pa s; — kadar se flifhi ôjštri glaf, se pishe ſ; — in kakar se flifhi prav ôjštri esov glaf, se pishta dva f, to je ff.

- 1) Dolgi f ſtoji vſelej od sazhétka beſéde, v' frédi beſéde pa od sazhétka slóga sa satégnjenim ſamoglaſnikam ali sa dvojnoglaſnikam, kadar se zherka *ef* prakmehko isrezhe, kakor: *ſagen* rézhi, *raſen* divjati, *noréti*, *reifen* na pot se podati. Dolgi ſ ostane tudi, kadar se sa njim e isvērſhe, in se s' véjizo sasnámova, kakor: *raſt* nameſt *raſet*.
- 2) Okrogli s ſtoji na kōnzu slógov in beſédi, kadar se mehek f flifhi, ko se beſéde podáljſhajo. Poſtavim: *Maus* miſh, *Mauſe*; *Waſſ* vofek, *Waſſeſ*; tudi se pishe s, kadar se v' ſoſtavljenih ali iſpeljanih beſédah sa ſ odvērſhe e, kakor: *Röſſen* (Roſe vertniza), *Weſſer* menjavz (*wechſeln*) i. t. d.
- 3) Ojštri ſ ſtoji:
 - a) Na kōnzu beſédi, kadar se ſa satégnjenim ſamoglaſnikam, ali pa sa dvojnoglaſnikam esov glaf ojštro flifhi, ko se beſéda podáljſha! poſtavim: *groß* vèlik, *ſleiß* pridnoſt, *fuß* noga, *ich weiß* vém, i. t. d.
 - b) V' frédi beſédi, kadar se sa satégnjenim ſamoglaſnikam, ali sa dvojnoglaſnikam esov glaf ôjštro flifhi, in sa njim ſamoglaſnik ſtoji; poſtanim: *Buße* pokóra, *ſleißig* pridn, i. t. d.
 - c) V' frédi beſédi sa naglo isrezhenim ſamoglaſnikam, kadar sa eſam ſoglaſnik ſtoji; kakor: *ich wußte* ſim védi, *häßlich* gèrd i. t. d.
- 4) Dva eſa ſſ se piſheta v' frédi beſédi sa naglo, ôjštro isrezhenim ſamoglaſnikam, kadar se oj-

ster ef slifhi, in sa njim samoglasnik sloji; kakor: Gasse ùlize, Glasse réke, besser bólje, i. t. d.

Opomba. Dòbro se mora raslozhitì das in das; das se pishe, kadar je zhlén ali pa kasavno ali nanashavno saimé; das se pa pishe, kadar je vés in pomeni *de*. Postavim: Das Buch, das (welches) er mir gegeben hat, ist so lehrreich, das ich es jedermann zu lesen anrathen möchte; bukve, ki mi jih je dal, so takó podúzhne, de bi jih sléhernimu brati svétval.

Zhetêrto poglavje.

Od delitve slógov. Von der Theilung der Sylben.

§. 29.

Per pisanji se vezhkrat perméri, de se beséda, ktére ima vezh slógov, ne more vsa v' eni vèrsti sapisati; torej se mora beséda prelomiti, in kar ostane, od sazhétka spodnje vèrste postaviti. De pa bra-vez prèzej vé, de je sadnjiga kónza beséde tréba v' spodnji vèrsti ifkati, se mora kònez vèrste, kjér se beséda prelómi, delitvino snamuje Theilungszeichen narediti, namrezh (z) ali pa (-).

§. 30.

Poglavitno ravnalo per delitvi slógov je:

Rasdélislóge v' pisanji takò, kakor se v' govorenji in branji rasdelé.

§. 31.

Is téga poglavitniga ravnala se ispéljejo posébné ravnala:

I. *V' nesostávljenih besédah.* In einfachen Wörtern.

- 1) Kadar sloji soglasnik méd dvéma samoglasnikama, se vsáme k' drugimu slógu; postavim: Ba-ter ô-zhe, Bu-ben fant-je.

- 2) Kadar sta dva ali vézh lozhívnih soglasnikov med dvéma samoglasnikama, se le poslédni k' drugimu slógu vsame; postavim: *fa* = *len pa* = *sti*, *Erbs* = *sen grab*, *fünf* = *tig prihod* = *nje*.
- 3) Sostavljeni soglasniki: *ch*, *gr*, *pf*, *ph*, *sch*, *sp*, *st*, *th* itd. se imenujejo nelozhívni soglasniki, in se nikoli ne lozhijo, ampak zhe pride sa njima samoglasnik, se obá k' drugimu slógu dénta, kakor: *brau* = *chen nuzati*, *A* = *gram Sagreb*, *schm* = *pfen sabavljati*, *Men* = *schén ljudjé* i. t. d.
- 4) Ptuje beséde se rasdelé po némshkim isgóvoru, kakor: *E* = *van* = *ge* = *li* = *um* evangéli.

II. V' sostávljenih in ispeljánih besédah. In den zusam- mengesetzten und abgeleiteten Wörtern.

- 1) Kakor je beséda sostávljena, takó se tudi rasdeli; kakor: *Feld* = *herr* vójvoda, *Esel* = *ohr* oslóvo uhó i. t. d.
- 2) Prédnji slógi Vorsylben v' ispeljanih besédah storé vsak sa se slóg, kakor: *ab* = *ändern* fklan-jati, *be* = *sehen* oglédati, *ver* = *achten* sanizheváti. Rasdeli se pa *em* = *pfinden* obzhntiti i. t. d., kér se *p* le savoljo *f* perstavi.
- 3) Sadnji slógi Endsylben, ktéri se s' soglasnikam sazhnó, ne pervsamejo drugiga soglasnika; kakor: *sterb* = *lich* umerljív, *Jung* = *ling* mladénzh.
- 4) Sadnji slógi, ktéri se s' samoglasnikam sazhnó, kakor: *isch*, *ty*, *inn*, *ie*, *ig*, vsamejo s' seboj soglasnik, ki pred njimi stoji; postavim: *gebiet* = *beris* = *sch* ukasováven, *Kais* = *rinn* Zelariza, *ade* = *lig* blagorodin, plemenit.
- 5) Per nektérik sostávljenih besédah se jemljeta soglasnika *r* in *t*, ki sta savoljo lépshiga glasú vméf djana k' prédnjimu slógu; postavim: *dar* = *auf* góri, *war* = *um* sakaj, *mein* = *thalben* sa mòjo plat, *dein* = *wegen* savoljo tobe.

Peto poglavje.

Pravopis loštávljenih besedi. Rechtschreibung
zusammengesetzter Wörter.

§. 32.

Vsaka is pravih dvéh némshkih besedi loštávljena beséda se pishe kakor ena beséda, kakor: Felsberr vójevoda, Seelsorger duhovni pastir. Loštávljena beséda se mora pa vúnder vsakébi pisati:

- a) Kadar vsaka beséda posébej zhasitliv perimk kake imenitne pershone, ali kake deshele sasnamova. Postavim: Fürst-Bischof poknéshe-ni shkòf; Sachsen-Coburg (deshela na Némshkim) i. t. d.
- b) Kadar se je hati, de bi se ne rasumélo, kar se pishe, ali de bi se glas prav ne postavil, se morate loštávljeni besédi vsaka posebej pisati, kakor: Erb-Rüden herbet semlje (ne Erdrüden stin-niti); Erb-Lasser, ktéri erbsheino sapusti (ne Erblasser).
- c) Kadar bi trije enaki soglasniki vkup prishli, ko bi se dvé besédi skupej pisale; postavim: Bett-Luch rijuha na posteljo, Brenn-Kessel kropiva, Schiff-Fahrt vòshnja na morji.
- d) Kadar pride vezh loštávljenih besedi ena sa drugo, in imajo vse eno poglavitno besédo, se ta le per sadnji pishe, per drugih se pa naredi vesilno snamnje (=); postavim namest pisati: Halsschmerzen, Kopfschmerzen und Zahnschmerzen, se okrajshano pishe: Hals-, Kopf- und Zahn-schmerzen.

§. 33.

Kadar so tri beséde loštávljene ali pa vezh, se sadnje dvé vkupej pishe, druge se pa po vesilnim snamnji lózhijo. Postavim: Wachholder-Brantwein brinjovez. Kadar so pa beséde májbine, se tudi po tri skup pishejo; postavim: Oberaufseher.

§. 34.

Kadar ste dvé ptuji besédi sostavljeni, ali pa ena ptuja in ena némshka, se lozhívno snamnje med njé postavi. Postavim: Justiz-Collegium sodnji sbòr, Consistorial-Rath i. t. d. V' prav navadnih sostávljenih besédah se pa lozhívno snamnje tudi lahko opusti. Postavim: NormalSchule.

Shefto poglavje.

Prepóne. Unterscheidungszeichen.

§. 35.

Prepóne so snamnja, ktére postavljamo v' góvoru, de raslozhimo slávk od slávka, isrék od isréka, in ktére kashejo, kjé imamo bolj ali manj v' branji postati in se oddahniti. Bres prepón bi se ne móгло raslozhno brati; postavim slávk: „Frisch liebt das Spiel nicht aber das Lernen,“ se bres prepón ne more prav rasuméti; zhe se pa sa besédo „Spiel“ postavi prepona (,) se prezej vé, de ljubi Frize igro, in ne uzhenje.

§. 36.

Navadne prepóne so: Vájiza Beystrich (,), nadpizhje Strichpunct (;), dvopizhje Doppelpunct (:), pika Schlusspunct (.), vprasháj das Fragezeichen (?), in klizáj das Ausrufungszeichen (!).

§. 37.

Vájiza se postavi:

- 1) Pred in sa perdjanimi slávki in besédami. Postavim: Hier, Bruder, hast du meine Hand tuckej, brat, imash mójo rokó.
- 2) Pred všimi nanashavnimi saiméni, in pred mnogimi vésmi, kakor: daß, als, sondern, weil, wenn, denn i. t. d. Postavim: Derjenige ist nicht gut, welcher sich nicht bemüht, noch besser zu werden tisti ni dober, ktéri se no trudi, sho boljshi biti. Wir müssen gegen unsere Aelteren dankbar seyn, weil sie uns so viel Gutes erweisen proti

svojim starišham moramo hvaléshni biti, kér nam toliko dôbriga skashejo. Ich würde den Armen viel Gutes thun, wenn ich reich wäre ubogim bi veliko dôbriga storil, ko bi bil bôgat.

- 3) Kadar vezh besedi eniga pléména sapóred stoji, postavim vezh imén, perlógov, glágolov, in niso s' véso und ali oder med seboj svésane, se postavi véjiza med njimi; postavim: Ich liebe die gehorsamen, fleißigen, aufmerksamen und artigen Kinder ljubim pokorne, pridne, passlive in perljudne otrôke. Kadar so stávkí ali udje od stávkov s' véso und ali oder svésani, se pred und ali oder véjiza postavi; postavim: Es fehlet ihm entweder am Verstande, oder am guten Willen, oder auch an Gelegenheit manjka mu ali uma, ali dôbre volje, ali pa tudi perlóshnosti.
- 4) Med kratkimi prédnjimi in sadnjimi stávkí, kakor: Wenn ich kann, so werde ich kommen zhe bom mógel, bom prishel.

§. 38.

Nadpizhje se postavi:

- 1) Med prédnjim in sadnjim stávkam, kadar sta dolga.
- 2) Med stávkama, ktéra se eden na drugiga nánáshata, posébnò, kadar se drugi stávk sazhenò s' vesmi: aber, allein, denn, daher, i. t. d.
- 3) Med stávkama, ktéra sta eden drugimu nasproti.

§. 39.

Dvopizhje se postavi:

- 1) Kadar je prédnji stavk prezèj dolg, se postavi med prédnjim in sadnjim stávkam dvopizhje.
- 2) Kadar kdo svôje beséde, ali pa beséde koga drugiga isrèzhe, takó kakor so bile poprèj isrèzhene. Postavim: Ich sagte euch: Seyd fleißig, sonst werdet ihr nicht belobt werden rékel sim vam: Bodite pridni, sizèr ne bote pohváljeni.

Christus sagt: Liebet eure Feinde. Kristus pravi: Ljubite svôje sovrašnike.

- 3) Kadar se posâmesne rezhi nashtévajo, posêbno sa besêdami: als, nâhmlich, folgende. — Postavim: Es gibt zehn Redetheile, nâhmlich: Das Hauptwort, das Geschlechtswort itd. Desêt plemên besedi je, namrezn: Imê, zhlen itd.

§. 40.

Pika se postâvi:

- 1) Na kônzu popolnoma kôuzhaniga stavka ali govora, kadar se kaj nôviga sazhaê, kar ne grê k' pervimu stâvku.
- 2) Per okrajshanih besêdah, in sa redovnimi shtevilkami, postavim: u. s. w. i. t. d. und so weiter, in tako dalje; Hr. (Herr); d. i. t. j. das ist, to je.

§. 41.

Vprashâj, to je, snaminje vprashanja, se postavi, kadar se na ravnost kaj poprasna. Postavim: Er fragte mich: Wie alt bist du? Me je vprashal: Kôliko si star? Kadar se pa ne vprasha na ravnost, ampak se le perpoveduje, de je kdo vprashal, se vprashâj ne postavi. Postavim: Er fragte mich, wie alt ich sey. Vprashal me je, kôliko de sim star.

§. 42.

Klizâj se postavi:

- 1) Sa medmeti (Empfindungswörter), kadar té besêde samê stojê. Postavim: Ach! o weh! Kadar pa obzhutenje vêl stâvk obsêshe, se sklizâj na kônzu stavka postavi. Postavim: Ach, weh! ein Schmerz! Oh, kâkoshna bolezhina!
- 2) Sa vsimi stâvki, ktêri se morajo s' posêbnim potisam brati. Postavim: Wie groß ist des Allmächtigen Güte! Kakô velika je dobrotljivost Vligamogôzhniga!

Sédmo poglavje.

V' pisanji navadne okrajshanja. Die in der
Schrift gebräuchlichen Abkürzungen.

§. 43.

Vzhali se navadne, prav snane beséde, de se hitrejšhi pishe, v' pisanji okrajshajo, to je, ispušči se vezh zherk ali slógov. To se sgodi takó:

- a) Vzhali se pishe samó pèrva zherka beséde, kakor: *3.* namest *3*ahr léto; — *I.* namest *lies* bèri; — *3.* *B.* namest *zum* *Beyspiel* v' isglèd, postavim i. t. d.
- b) Vzhali se pishe vezh zherk, in se le sadnje opušté, kakor: *Fr.* namest *Frau* gospá; — *Kr.* namest *Kreuzer* i. t. d.
- c) Vzhali se pishe pèrva in sadnja zherka beséde, in se ali vse vmèl leshézhe zherke ispušté, ali vsaj samoglasniki, kakor: *Dr.* namest *Doctor*; *Se.* namest *Seine*; — *Hrn.* namest *Herrn*.

§. 44.

Per okrajshnji besedi se ravnaj po téh ravnálih:

- 1) Sa vsakim okrajshnjem se naredi pika, ravno takó tudi sa redovnimi shtevilkami.
- 2) Kadar se beséda okrajsha, se mora pika postaviti sa soglasnikam, in ne sa samoglasnikam. Postavim: *Prof.* namest *Professor*, in ne *Profe.* i. t. d.

I. Perstávk.

Beséde, ktére imajo enak in podobin glas, pa imajo drugázhin pomén, in se v' pisanji razlozhijo.

Alle jegulje (ribe); *die Ahle* shilo; *alle* vsi.

Das Aas mèrha; *tr aß* je jedel.

Die Ahre klaf; *die Ehre* zhast; *das Ohr* uhó (per shivanki).

Die Bahre pare, nosilo; *bar* gotóv; *Paar* dva.

- baden pezhi; paden vládati, slágati.
 Das Bad kópei; er bath je profil; der Bathe boter;
 Die Beeren jágode; Bären medvédi.
 Das Bein kost; die Bein muka, martra.
 Die Biene bezhela; die Buhue óder; binnen v',
 med.
 Der Bissen grishlej; büßen pokoriti se.
 bösen hudim; der Besen metla.
 Die Brillen shpégli; brüllen rijovéti.
 Die Butter krovo maslo; der Puder stupa sa
 lasé.
 Das Dorf vas; der Torf rúshina, mah.
 treu svést; drey trije.
 Die Dünste sopárze; dünnste nar tánjshi; die
 Dienste slushbe.
 dorten posulhiti se; Thoren neúmneshi.
 Eile hiti; die Eule söva.
 Der Engel angel; der Enkel vnúk, sinov sin.
 Der Eiter gnoj; das Euter vime.
 Das Ende kónez; die Ente raza.
 Die Ferse peta; die Verse vérste v' pésmih.
 Das Feuer ógenj; die Feyer prasnovanje.
 fiel je padel; viel veliko.
 fühlen zhutiti; füllen napolniti; das Füllen
 shebè.
 freuen veseliti se; befreyen reshiti.
 gebet dajte; das Gebeth molitev.
 Das Geblüt kri; die Blüthe zvet; er blühte je
 zvetèl.
 glauben vérovati; klauen pobérati.
 Das Glied ud; es glüht je gorézh, rasbéljen.
 Der Gram tárnjanje; der Kram krama.
 Der Kreis kári mosh; der Kreis okróglej.
 Die Güter blagó; das Gitter omrèshje.
 Die Haare lasjé; ich harre zhakam.
 Der Hase sajz; ich hasse sovrashim.
 Der Heller vinar; die Fehler perkrivavzi; es ist
 heller je bój svétlo.
 Die Höhle jáma; die Hölle pekèl.
 Die Henne puta; die Hähne petelini.

- Die Hütte klobúki; die Hütte kozha, lopa; hütthe
dich várovaj se.
heute danf; die Häute koshe; der Heide ajd, ne-
vérník.
er iszt jé; er iszt je.
irren motiti se; ihren njih.
Der Kamm glavnik; er kam je prishel.
Der Kahn zholn; er kann sna; more; die Kanne
verz, kangla.
Der Kien borovi lés; das Kinn zheljust; fúhu
pogumen.
Die Kiste skrinja, kishka; die Kiste brég ob morji;
er küste je kushnil.
Lahn kruljev; das Lam m jagnje.
er las je bral; laß pústi.
Die Lebre náuk; Leer prasin.
Das Leben shivljenje; die Löwen levi.
Leichter loshej; der Leuchter svézhnik.
Läute svóni; leite napeljúj; Leide tèrpi; Leute
ljudjé.
Leise tiho; Läuse ushi.
Lejen brati; Lösen odvesati.
Liegen leshati; Lügen lagati.
Die Mandel mandel; der Mantel plajsh.
Der Marber kuna; die Marter muka, martra.
Die Mode nosha; die Motten mölj.
Man muß in der Jugend lernen zhlôvek se mora v'
mladosli uzhati; der Mann mosh.
Die Nase nos; nasse mókri.
Nein ne; neun devét.
Die Risse gajide; die Rüsse oréhi.
Der Ofen pézh; offen odpèto.
pflügen orati; pflücken tèrgati.
quálen múzhiti, martrati; die Quellen studenzi.
Der Rabe ôrel, krókar; der Rappe zhèrn kónj.
Der Rain meja med njivami; rein zhist; Rhein
réka med némsko in franzósko deshèlo.
Das Rad koló; der Rath svèt.
Dem Raube ropu; die Raupe gosénza.
Die Räuber tolovaji; der Reiber ribesh.

- Der Reif slana; reif srel.
 reisen na pot iti, rájshati; reißen utergati se.
 reden govoriti; retten otéti is nevarnosti; röthen
 rudézhe narediti, shariti.
- Das Rieß 20 bukev popirja; der Riß pózh, ré-
 sha; der Riese velikàn.
- Die Rose vertniza; die Rosse kónji.
 Die Saat sétev; satt sit.
 sehen viditi; säen sejáti.
 sägen shágati; Segen shégen.
- Die Säulen slèbri; das Seil vèrv.
 Die Saite struna; die Seite stran; die Seide
 shida.
- sein njegov; seyn biti.
- Der Schaden shkoda; der Schatten sénza.
 Die Schafe ovzé; ich schaffe narédim.
 Der Schein svit, lesk; die Scheune skedènj.
 Der Staat dershava; die Stadt mésto; statt
 namest.
- Der Stahl jeklo; der Stall hlév.
 Der Stiel rozh, rozhnik; die Stille tihôta; die
 Stühle stôli.
- Der Thon ilovza; der Ton glas.
 Die Dohle kavka; tolle Hunde stokli psi.
 Der dicke Mensch debéli zhlóvek; die Tücke pod-
 hlimba.
- Die Feder peró; die Bäter ozhétjo; der Better
 striz; fetter bólj debel.
- Die Wahl isvóla; der Ball safip.
 Die Waare blagó; er war je bil; wahr réf.
 Die Waife siróta; der Weise módri; die Weiße
 belóst.
- Die Wirthe oshtirji; die Würde zhaft; er wird
 seyn bo.
- ich wohne stanujem; die Sonne veselje.
 zeigen kasati; die Zeugen prizhe.
 Der Ziegel zégel; der Zügel vajet.

II. P e r f t ä v k.

Sglédi nektérih navadnih spiskov. Beyspiele von
einigen schriftlichen Auffägen.

Briefe, listi ali pisma.

Mein lieber Jakob!

Ich bitte Dich, mir zu sagen, was Deine neue
Müge gekostet habe. Sie gefällt meinem Vater und mir,
und da ich eine haben muß, so will er mir eine solche
kaufen. Es grüßt Dich

Dein

treuer Freund

R. R.

Paibach, den 14. May 1844.

Ljubi Jakob!

Te prosim, de mi povésh, kóliko Tvôja nova
kapa veljá. Vshézh je mojimu ozhétu in meni; in
kér moram eno iméti, mi hózhejo táko kupiti. Te
pozdravi

Tvoj

svésti prijatelj

V'Ljubljani 14. Vólkiga travna 1844. J. J.

Theurer Freund!

Als ich neulich bey Dir gewesen bin, sah ich bey
Deinem Bruder das neue Gesangbuch. Einige Lieder dar-
in schienen mir so schön, daß ich sie gerne abschreiben
möchte. Ich bitte Dich daher recht schön, sprich Deinen
Bruder an, daß er es mir für einige Tage leihe. Ich
werde sorgfältig auf dasselbe Acht geben, und es zur ge-
hörigen Zeit zurückschicken. Es grüßt Dich herzlich

Dein

Freund

R. R.

Weixelburg, den 1. Juny 1844.

Dragi prijatelj!

Ko sim bil unkrat per Tebi, sim vidil per Tvojimu bratu nóve pésemfke bukve. Ene pésmi v'njih so se mi takó lépe sdéle, de bi jih rad prepisal. Torej Te lepó prošim, nagovôri Svôjiga brata, de mi jih sa ene dni posódi. Skérbno jih bom vároval, in o pravim zhasu nasaj poslál. Te posdravi per-serzhno

Tvoj

prijatelj

V' Vishnji Gôri 1. Roshniga zvéta 1844

J. J.

Lieber Vater!

Ich bin Euch sehr dankbar, daß Ihr mich in die Schule geschickt habet, wo ich viel Gutes lernen kann, was ich in unserer kleinen Schule nicht hätte lernen können. Es thut mir weh, daß Ihr so viel Geld für mich ausgebet; da es aber nicht anders seyn kann, so bitte ich Euch, mir wieder etwas Geld zu schicken, damit man den Hauslehrer zahlt, und ich mir ein neues Buch kaufe, weil uns befohlen worden ist, daß es jeder Schüler haben müsse. Wenn Ihr nicht gesonnen seyd, zu St. Pauli Zeit selbst nach Laibach zu kommen, so schicket bis zu jener Zeit, um was ich Euch bitte, damit ich ohne Hinderniß lernen kann. Es grüßt Euch die Mutter und die Schwestern

Euer

gehorsamer Sohn

N. N.

Laibach, am 1. Jänner 1844.

Llubi Ozhe!

Prav hvaléshin sim Vam, de ste me v' sholo poslali, kjer se lahko veliko dôbriga nauzhim, kar bi se v' nashi mali sholi ne bil mogel nauzhiti. Teshko mi déne, de tóliko denarjev sa me isdájate;

kér pa ne more drugazhi biti, Vaf prošim, mi spét nèkaj denárjev poslati, de se bo domazhi uzhenik plazhal, in de si nóve bukve kupim, kér nam je sapovédano, de jih mora vsak uzhéznz iméti. Zhe ne mislite sami o svetim Pavlu v' Ljubljano priti, pošljite do tistiga zhafa, kar vaf prošim, de se bom mogel bres spodtikleja uzhíti. Lepó posdravi Vaf, mater in sestré

Vafh

pokorni sin

V' Ljubljani 1. Profénza 1844.

J. J.

Hochwürdiger Herr Pfarrer!

Auf Befehl der hohen Obrigkeit muß jeder Knecht, der in einer fremden Pfarre gebürtig ist, zur Conscription den Tauffchein mitbringen. Da ich in einer fremden Pfarre diene, muß auch ich einen Tauffchein haben. Gerne möchte ich darum kommen, wenn ich mich vom Hause entfernen dürfte. Ich bitte daher, Ehrwürdiger Herr! fertigen Sie mir den Tauffchein aus, und schicken Sie mir denselben durch den nähmlichen Menschen, durch welchen ich Ihnen diesen Brief schicke. Es empfiehlt sich gehorsamst und küßet Ihnen die Hand

Iuer Hochwürden

danfbarer Diener

Reifniz, den 15. November 1844.

N. N.

Prezhastitljivi Gospod Fajmoshter!

Po povelji višhi gosposke mora vsak hlapez, ki je v' ptuji fari rôjen, rôjin list k' popisovanju perneški. Kér v' ptuji fari flushim, moram tudi jest rôjin list iméti. Rad bi sam pônj prishel, ko bi smel od doma iti. Prošim torej, zhastitljivi Gospod! naj mi spishejo rôjin list, in naj mi ga pošljejo po ravno tém zhlovéku, po ktérim Jim to písmo pošh-

ljem. Se Jim pokorno perporozhi in kufhne roko

Njih zhaktiljivoſti

hvaléshni ſluſhabnik

V' Ribnizi 15. Liſtognajo 1844. J. J.

Quittungen und Empfangscheine,
plazhilni in prejémni liſti.

Quittung.

Über fünfzig Gulden, welche ich Endeszeſertigter als ganzjähriqe Interellen vom 1. Jänner bis letzten December 1843 von dem beym Johann Kotnik, Bauer in Zirſlach, zu 5 von hundert angelegten 1000 Gulden, heute von eben demſelben richtig empfangen habe.

Wodiz, den 6. Auguſt 1844.

50 fl.

Andreas Klemenz
Bauer.

P l a z h i l i n l i ſ t.

Od pétdefet goldinarjev, ktére ſim jeſt ſpòdej podpifani ſa obreſt (interèſ) od eniga léta, od 1. Proſénza do ſadnjiga Grudna 1843 od 1000 goldinarjev, po 5 od ſto naloshenih per Janesu Kotniku, kmétu v' Zerkljah, danſ od njega gotovo prejél.

V' Vodizah 6. Velikiga ſerpana 1844.

50 gl.

Andréj Klemenz
kmet.

Opomba. Is téga ſgléda ſe vidi, de tiſte piſma plazhilne liſte imenujemo, v' ktérah ſposnamo, de

fmo od kogá denarje prejéli, bodi si sa flushbo ali obrest, ali sa kaj drugiga. V' plazhílinim listu se mora prézej sgôrej sapifati: *Plazhílin list, Kvintenga, Quittung*. Potlej se mora

1. postaviti, koliko denárjev fmo prejéli, in to se mora s' zherkami in ne s' ziframi pífati, sató, de se kaj ne isbrishe ali perpíshe.
2. Se mora sapifati, sakaj fmo denárje prejéli, ali sa kako délo itd.
3. Se mora sapifati zhas, zhe fe denárji potég-nego sa flushbo ali pa obrést od naloshenih denárjev.
4. Se mora sapifati imétistiga, od ktériga denárje prejmemo; zhe jih potégnemo is zefarfke kafe, se sapíshe is ktére kafe.
5. Spodej se mora sapifati kraj, dan, méfez in léto.
6. Na sadnje se s' ziframi na lévi strani sapíshe, kóliko fmo prejéli, na défni pa imé in stan.

Quittung.

Über achtzehn Gulden 36 kr., welche ich Endesgefertigter für meine bey der Pfarrkirche zu Bresoviz geleistete Maurer-Arbeit von dem Kirchenprobeste Joseph Preschern richtig empfangen habe.

Bresoviz, den 2. July 1844.

18 fl. 36 kr.

Johann Sever,
Maurer.

Plazhílin list.

Od ofemnájst goldínarjev in 36 krajzerjev, ktére sim jest spódej podpísani sa svôje sidarfko délo, ki sim ga imél per farni zérkvina Brésovizi, od Joshefa Preshérna, zerkvéniga kluzharja, gotov prejél.

Na Brésovizi 2. Maliga serpaua 1844.

18 gl. 36 kr.

Janes Séver
sidár.

E m p f a n g s c h e i n.

Jch Endesgefertigter bezeuge hiermit, daß mir Herr Anton Ferlan, Schullehrer dahier, vor seiner Abreise nach Agram sechzig Kronthaler per 2 fl. 12 kr. bis zu seiner Rückkunft zur Aufbewahrung übergeben hat.

Treffen den 8. August 1844.

Lukas Brenk
Gastwirth.

P r e j é m i n l i s t.

Jest spòdej podpisani potèrdim s' tém listam, de mi je Gospod Anton Ferlan, túkajshni sholfki uzhenik, pred svòjim odhòdam v' Sagreb shéstdeset krishavk, vfaka po 2 gl. in 12-kr., do svòjiga prihoda od ondòd hraniti isrozhil.

V' Trébnim 8. Vèlikiga serpaua 1844.

Luka Brènk
ofutir.

Opomba. Pisanje v' ktèrim potèrdimo, de smo kake denarje ali drugo rézh od koga prejéli, de jo sa en zhal hranimo, se imenuje *prejémín list* E m p f a n g s c h e i n. V' prejémnim listu se mora sapisati:

1. Imé tistiga, od ktèriga prejmemo.
2. Rézh, ktéro prejmemo.
3. Se sapishe, per ktéri perloshnostli in sa kóliko zhafa nam je rézh srozhena.
4. Spòdej se postavi kraj, dan, mésez in léto, in na dèfni strani imé tistiga, ktéri prejme.

E n t l a ß s c h e i n ,
p o s l ó v n i l i s t .

E n t l a ß s c h e i n .

Vorzeiger dieses, Matthäus Klossatar, von St. Mar-
 rein gebürtig, 30 Jahre alt, ledigen Standes, katholi-
 scher Religion, hat bey mir durch drey Jahre als Knecht
 gedient, und ist während dieser Zeit so treu und fleißig
 gewesen, daß ich mit ihm vollkommen zufrieden war.
 Da er aber einen bessern Dienst zu erhalten glaubt, so
 ertheile ich ihm auf sein Ansuchen dieses Zeugniß, und
 empfehle ihn Jedermann auf das beste.

B'gaun den 28. December 1844.

Barthelme Rosmann
 Müller.

P o s l ó v i n l i s t .

Pokasavz téga lista, Matévsh Klossatar is Shmá-
 rije rôjen, 30 lét star, neoshenjen, katolshké vére,
 je per meni tri léta sa hlapza flushil, in je bil vèš
 zhaš takó svést in priden, de sim bil s' njim popól-
 nama dovóljin. Ker pa méni, de bo bolji flushbo
 dobil, mu dam na njegovo prôshnjo to prizhálo,
 in ga fléhernimu prav slo perporozhim.

V Bégnaš 28. Grudna 1844.

Jerni Rosmann
 mlinar.

Conti oder Auszüge,

Ispili rokodelzov in Kupzov.

C o n t o.

Für den Herrn Lorenz Karlin habe ich folgende Kleidungsstücke gefertigt:

1834.		fl.	fr.
4. März.	Hrn. Lorenz Karlin einen neuen Rock gemacht	2	40
	Für Zwirn und Knöpfe	1	10
8. April.	Für den Hrn. Sohn Joseph einen Rock gewendet	2	10
	Neues Futter	1	50
10. May.	Zwirn und Knöpfe	—	40
	Für Hrn. Karlin ein Paar Hosen gemacht	—	40
	Das Tuch sammt Zugehör	4	20
Summe fl.		13	30fr.

Krainburg, den 1. Juny 1844.

Georg Jereb,
bürgl. Kleidermacher.

Die Bezahlung dieser Summe habe ich mit Dank erhalten.

Georg Jereb.

Konto ali ispilik.

Sa Gospoda Lorenza Karlina fim tole obléko
narédil :

1834.		gl.	kr.
4. Sufhza.	Sa Gosp. Karlina nôvo fuknjo narédil	2	40
	Sa zvirn in knôfe	1	10
8. Maliga travna.	Sa fina Joshefa fuknjo preober- nil.	2	10
	Sa nôvo podlôgo	1	50
	Sa zvirn in knôfe	—	40
10. Vêlkiga travna.	Sa Gospoda Karlina blazhe naré- dil	—	40
	Suknò in kar sraven gré	4	20
		<hr/>	
		Snefek gl.	13 30kr

V' Kranji 1. Roshniga zvéta 1844.

Juri Jeréb
méšni shnidar.

Plazhilo snéška fim hvaléshno prejél

Juri Jeréb.

Testament, sadnja narédba.

Im Rahmen Gott des Vaters und des Sohnes und des
heiligen Geistes. Amen.

Da dem Menschen die Todesstunde unbekannt ist,
habe ich beschlossen, bey gesundem Verstande meine letzt-
willige Anordnung niederzuschreiben.

1. Meine Seele übergebe ich Gott, mein Körper soll aber nach dem christkatholischen Gebrauche begraben werden.
2. Zum Universalerben meines ganzen Vermögens setze ich meinen ältesten Sohn Anton ein; jedoch muß er folgendes aus der Erbschaft auszahlen;
3. Die Begräbniskosten. Meine Leiche muß aber mit allen gewöhnlichen Kirchengebethen begraben, und auch der achte Tag soll abgehalten werden. Nebstdem müssen wenigstens zwanzig Messen für meine Seele gelesen werden.
4. Meinem Sohne Georg gebühren aus der Erbschaft fünf hundert Gulden, und meine verheiratheten Töchter, Maria und Aznes, erhalten eine jede hundert und fünfzig Gulden.
5. Meinem armen Nachbar N. N., der mir fünfzig Gulden schuldig ist, erlasse ich diese Schuld.
6. Ein jeder meiner Dienstbothen soll fünfzig Gulden erhalten.
7. Dem Armen aus der Pfarrr sollen am Tage meiner Begräbniß durch den Herrn Pfarrer zehn Gulden ausgezahlt werden.

Wich, den 5. Oktober 1844.

Blasius Ramr.,
Bauer.

Testament ali sadnja narédba.

V' iménu Bogá Ozhéta in Šina in svétiga Duha.
Amen.

Kér je zhlovéku smértua ura nesnana, sim sklenil, dokler sim sdraviga uma, svôjo sadnjo narédbo spisati.

1. Svôjo duslo isrozhim Bogú, môje truplo pa naj bode pokopano po keršhanki katolškí shégi.
2. Poglavituiga erba zhes vlè svôje premošcnje postavim svôjiga naj starshiga sina Antona; vunder je pa dolshán is érbshine tôle plazhati;

3. Plazhati mora pogreb. Mòje truplo mora pa s' vsimi navadnimi zerkvénimi molitvami pokopano biti, in tudi ósmi dan naj se navadne molitve opravijo. Sravin téga naj se bere narmanj dvajset svétih masl sa mòjo duhlo.
4. Mòjimu sinu Jurju gro is érbshine pét sto goldinarjev, in mòje omoshene hzhéri Miza in Nesha dobite vsaka po sto in pétdefet goldinarjev.
5. Svojemu ubógimu fésédu, ktéri mi je pétdefet goldinarjev dolshan, odpuštim vèš dolg.
6. Vsak mójih pôslov dobí pétdefet goldinarjev.
7. Med uboge is fare naj se v' dan mójiga pogrèba po Gospodu fajmoshtru desét goldinarjev rasdeli.

V' Dobu 5. Kosoperška 1844.

Blashe Namro
kmet.

- Opomba.* 1. Kadar se sadnja narédba ali testament déla, je potrebno vselej postaviti koga sa poglavitniga erba, ktérimu na sadnjé vse nafhe premoshenje ostane, kar ga ni drugim odlózhéniga.
2. Kdor testament sam pishe in se spòdej podpishe, mu ni tréba nobene prizhe; zhe pa testamenta ne pishe sam, in ga samó podpishe ali podkrisha, mora pervsétí tri prizhe.

K a s a l o.

	Stran	
Vvöd		III
P è r v i d è l.		
Poduzhenje némfhki jèsik prav govoriti		1
P è r v i r a s d è l k.		
Splòfhno snauje od besedi		—
D r u d i r a s d è l k.		
Od besedi in njih spremembe		6
Pèrvo poglavje. Od besedi splòh		—
Drugo poglavje. Od imèna		8
1) Spol imén		9
2) Shtévilo imén		10
3) Pádeshi imén		12
4) Sklánjane imém		13
Trétje poglavje. Od zhléna		19
Zhetérto poglavje. od perlóga		20
1) Sklanjanje perlógov		21
a) s' lozhivnim zhlénam		—
b) s' nelozhivnim zhlénam		22
c) bres zhléna		23
2) Stpònje perlógov		24
Péto poglavje. Shtevílne iména		27
1) Lozhivne shtevílne iména		—
2) Nelozhivne shtevílne iména		28
Shèsto poglavje. Saiména		29
1) Lìzhne saiména		—
2) Laskivne saiména		31
3) Kasávne saiména		32

	Stran
4) Nanafhavne saimena	33
5) Vprafhavne saimena	34
Sedmo poglavje. Od glágola	—
1) Salóg glágolov	35
2) Naklóni	36
3) Zhafi	37
4) Shtevila	39
5) Lize	—
6) Pregib	—
Popif nevpravnih glágolov	53
Osmo poglavje. Od narézhja	67
Devéto poglavje. Od predlógov	69
1) Predlógi, ktéri imájo drugi pádesh sa febój	—
2) tríji pádesh sa febój	70
3) zhetérti pádesh sa fe- boj	—
4) sdáj drugi, sdáj trétji pádesh sa febój	—
5) sdáj tretji, sdáj zhetérti pádesh sa febój	71
Deféto poglavje Vés	—
Enajfto poglavje. Medmèt	72
Trétji rasdélk.	
Vesabje in raba befédi v' stávkih	73
Pèrvo poglavje. Od stavka	—
Drúgo poglavje. Splòfhne ravnala befédniga ve- sánja	75
Trétje poglavje. Od rédá, v' ktérim beféde v' stavku stojé	77
D r u g i d é l.	
Poduzhénje némfhki jesik prav pífatí, ali pra- evvopif	79
Pèrvo poglavje. Splòfhne pravopífoje ravnala	—
Drúgo poglavje. Raba vélikih zherk	81
Trétje poglavje. Od prave rabe pofátáesnih zherk	83

I. Od samoglasnikov, dvojnoglasnikov in od samosamovanja njih satégnjeniga in ójstriga glasa	83
II. Od samoglasnikov	87
Zhetérto poglavje. Od delitve slógov	92
Péto poglavje. Pravopis sostávljenih besédi	94
Shésto poglavje. Prepóne	95
Šédmo poglavje. V' pisanji navadne okrájshanja	98
I. P e r s t a v k.	
Beséde, ktére imajo enák in podobin glas, pa drugazhin pomén, se v' pisanji raslozhijo	—
II. P e r s t a v k.	
Sglédi nektérik navadnih spisikov	102

© 1887 by the University of Michigan

1. Od lamoglatnikov, dvojoglatnikov in od — asanovanjaj njih zadržanjaj in dšljajaj	83
II. Od lamoglatnikov	87
Xbrato poglavje. Od delivo aldog	92
Peto poglavje. Pravopis lošavjajaj delivo	94
Šesto poglavje. Prizna	96
Šedmo poglavje. V pisanj navadne okrajnaja	98
I. Porlavk	
Belode, ktere imajo oznak in podobaj gaj, pa — izuzekaj pomaj lo v pisanj razlojaj	
II. Porlavk	
Stoči nekteri navadni splovi	102

Gebrudt bey Leopold Grund.
